

**แผนบูรณาการ และแผนปฏิบัติการ
การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิด
สิทธิและเสรีภาพโดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับ
ผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว**

**โครงการบูรณาการด้านคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและ
ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายโดยมุ่งเน้น
กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว**

การระดมความคิดเห็น และการกำหนดบทบาทหน้าที่ความเชื่อมโยง
ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ
จากความรุนแรงในครอบครัว

**แผนปฏิบัติการภายใต้แผนบูรณาการ
การช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพโดยมุ่งเน้น
กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว**

คำนำ

แผนบูรณาการ และแผนปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพโดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัวฉบับนี้ จัดทำขึ้น โดยความร่วมมือระหว่างกระทรวงยุติธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีแผนบูรณาการและแผนปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว เกิดการบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่เหมาะสม ตระหนักในสิทธิและเสรีภาพ รวมทั้งการพัฒนาระบบกฎหมาย มาตรการ และกลไกสนับสนุนการดำเนินงานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยมุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัวเป็นสำคัญ

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนบูรณาการและแผนปฏิบัติการฉบับนี้จะเป็นกลไกทำให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพโดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัวได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพต่อไป

คณะผู้จัดทำ

กันยายน 2551

สารบัญ

หน้า

คำนำ	I
สารบัญ	II
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 เป้าหมายการดำเนินงาน	1-2
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว	2-1
2.1 ความหมายของความรุนแรง	2-1
2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว	2-2
2.3 ประเภทความรุนแรง	2-8
2.4 ปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรง	2-10
2.5 ผลกระทบของความรุนแรง	2-12
บทที่ 3 กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง	3-1
3.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550	3-1
3.2 พระราชบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546	3-2
3.3 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน	3-3
3.4 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550	3-4
3.5 พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544	3-8
3.6 พระราชบัญญัติคุ้มครองพยาน พ.ศ. 2546	3-9
3.7 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)	3-12
3.8 แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2552-2555	3-14
3.9 นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2550-2554	3-14
3.10 อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (ค.ศ. 1997)	3-16
3.11 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก	3-18

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในประเทศไทย	4-1
4.1 สถานการณ์ปัญหาของครอบครัวไทย	4-1
4.2 สถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว	4-2
4.3 สถานการณ์ด้านกระบวนการยุติธรรม	4-4
บทที่ 5 การระดมความคิดเห็น และการกำหนดบทบาทหน้าที่ความเชื่อมโยงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว	5-1
บทที่ 6 แผนบูรณาการการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ โดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว	6-1
6.1 วิสัยทัศน์ (Vision)	6-1
6.2 วัตถุประสงค์ (Objective)	6-1
6.3 เป้าหมายหลัก (Targets)	6-2
6.4 ประเด็นยุทธศาสตร์	6-3
บทที่ 7 แผนปฏิบัติการภายใต้ แผนบูรณาการการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ โดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว	7-1
7.1 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1-4	7-1
7.2 ตารางแผนปฏิบัติการภายใต้ แผนบูรณาการฯ	7-10
บทที่ 8 การบริหารจัดการเพื่อนำแผนไปสู่การปฏิบัติ	8-1
8.1 การลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Memorandum of Understanding: MOU)	8-1
8.2 การเตรียมความพร้อมของหน่วยงานต่อสถานการณ์ของประเทศ	8-2
8.3 การประสานงานด้านงบประมาณ	8-2
8.4 การสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	8-3
8.5 การจัดลำดับความสำคัญของแผนปฏิบัติการ	8-3

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
8.6 กระบวนการนำแผนสู่การปฏิบัติ	8-4
8.7 การติดตามและประเมินผล	8-4
8.8 การทบทวนและปรับปรุงแผนบูรณาการ	8-5
บรรณานุกรม	

บทนำ

แนวคิด ทฤษฎี
เกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว

กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง

สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง
กับความรุนแรงในประเทศไทย

สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ
การระดมความคิดเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการ
ช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว

แผนบูรณาการ
การช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ
โดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบ
จากความรุนแรงในครอบครัว

แผนปฏิบัติการภายใต้แผนบูรณาการ
การช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ
โดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบ
จากความรุนแรงในครอบครัว

การบริหารจัดการเพื่อนำแผนไปสู่การปฏิบัติ

1.1 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันปัญหาการละเมิดสิทธิและเสรีภาพในด้านต่างๆ ในสังคมมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น รวมถึงปัญหาการละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่มีสาเหตุมาจากความรุนแรงในครอบครัวก็มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นด้วย ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีความละเอียดอ่อนและซับซ้อน แตกต่างจากปัญหาการละเมิดสิทธิและเสรีภาพโดยทั่วไปในการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว จึงต้องดำเนินการทั้งทางด้านจิตใจร่างกาย รวมถึงด้านกฎหมายไปพร้อมๆ กัน และบางครั้งการให้ความช่วยเหลือเยียวยาอาจครอบคลุมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัวจึงเกี่ยวโยงกับการกิจของหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงาน รวมถึงหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และให้ความช่วยเหลือในทางกฎหมายโดยเฉพาะกับกลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัวดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีการกำหนดแนวทางและแผนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว รวมถึงกำหนดแนวทางสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรภาคเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว และนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อบูรณาการการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ โดยมุ่งเน้นกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว ระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
- 2) เพื่อสนับสนุนการดำเนินการขององค์กรภาคเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว
- 3) เพื่อยกร่างแผนบูรณาการการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพโดยมุ่งเน้นกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว และสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรภาคเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว
- 4) เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการสำหรับการนำไปปฏิบัติร่วมกันให้เกิดผลในปีงบประมาณ 2552

1.3 เป้าหมายการดำเนินงาน

ให้ได้แนวทางและแผนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ โดยมุ่งเน้นกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว

2.1 ความหมายของความรุนแรง (Violence)

องค์การอนามัยโลก ได้ให้ความหมายของความรุนแรงไว้ว่า เป็นการจงใจใช้กำลังหรืออำนาจทางกาย เพื่อข่มขู่หรือกระทำต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อกลุ่มบุคคลอื่นหรือชุมชน ซึ่งมีผลทำให้เกิดหรือมีแนวโน้มที่จะมีผลให้เกิดการบาดเจ็บ ตาย หรือเป็นอันตรายต่อจิตใจ หรือเป็นการยับยั้งการเจริญงอกงาม หรือการกีดกัน หรือปิดกั้น ทำให้สูญเสียสิทธิบางประการ และขาดการได้รับสิ่งที่สมควรจะได้รับ¹

องค์การสหประชาชาติ ได้ให้ความหมายของ “ความรุนแรง ต่อสตรี” ในปฏิญญาสากลว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรี หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่มีความรุนแรงที่เกิดจากอคติทางเพศ ซึ่งเป็นผลให้เกิดความทุกข์ทรมานแก่สตรี รวมทั้งการขู่เข็ญ คุกคาม กีดกันเสรีภาพทั้งในที่สาธารณะและในชีวิตส่วนตัว นอกจากนี้ยังให้ รวมถึงความรุนแรงต่อไป²

1) ความรุนแรงต่อร่างกาย ทางเพศและจิตใจที่เกิดขึ้นใน ครอบครัว รวมทั้งการทุบตี การทารุณกรรมทางเพศต่อเด็กและสตรีในบ้าน ความรุนแรงอันมีเหตุมาจากของหมั้นที่ฝ่ายหญิงให้กับ ครอบครัวสามี การข่มขืนโดยคู่สมรส การขลิบอวัยวะเพศสตรี และข้อปฏิบัติตามประเพณีต่างๆ อันเป็นอันตรายต่อสตรี ความรุนแรงที่ไม่ได้เกิดจากคู่สมรส และความรุนแรงที่เป็นการหาประโยชน์จากสตรี

2) ความรุนแรงต่อร่างกาย เพศ และจิตใจที่เกิดขึ้นภายในชุมชนทั่วไป รวมถึงการข่มขืน การทารุณกรรมทางเพศ การล่วงละเมิดทางเพศ การข่มขืนในสถานที่ทำงาน ในสถาบันการศึกษาและสถานที่ต่าง ๆ การค้าหญิง และการบังคับค้าประเวณี

3) ความเพิกเฉยของรัฐต่อความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นความรุนแรงที่เกิดทางร่างกาย ทางเพศ และจิตใจ

สำหรับความรุนแรงต่อเด็กหรือการกระทำทารุณต่อเด็ก หมายถึง การที่เด็กได้รับการปฏิบัติจากผู้ใหญ่ไม่ว่าจะเป็นใน หรือ นอกครอบครัว ในลักษณะที่ไม่เป็นที่ยอมรับตามบรรทัดฐานทางสังคมวัฒนธรรมที่เด็กอยู่ในช่วงเวลานั้น จนเป็นเหตุให้เด็กได้รับอันตราย บาดเจ็บ กระทั่งกระทบกระเทือนทางด้านร่างกาย จิตใจ และทางเพศ ตลอดจนการถูกละเลยไม่สนองตอบความต้องการพื้นฐาน เช่น อาหาร การดูแลสุขภาพ และการอบรมเลี้ยงดู ทั้งนี้ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของสหประชาชาติ ได้ระบุไว้ว่า เด็ก คือ ผู้มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และได้กล่าวถึงความรุนแรงต่อเด็ก ดังนี้

¹ นันทพันธ์ ชินล้ำประเสริฐ อ่างใน ศาสตราจารย์นายแพทย์รณชัย คงสกนธ์, 2551

² สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2548

“รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง ด้านนิติบัญญัติ บริหารสังคม และการศึกษา ในอันที่จะคุ้มครองเด็กจากรูปแบบทั้งปวงของความรุนแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจ การทำร้ายหรือการกระทำอันมิชอบ การทอดทิ้งหรือการปฏิบัติโดยประมาท การปฏิบัติที่ผิดหรือการแสวงประโยชน์ รวมถึงการกระทำที่มีชอบทางเพศขณะอยู่ในความดูแล ของบิดามารดา ผู้ปกครองตามกฎหมายหรือบุคคลอื่นใด ซึ่งเด็กนั้นอยู่ในความดูแล”³

โดยสรุปความรุนแรง หมายถึง การที่บุคคลใช้กำลังทำให้ผู้อื่นบาดเจ็บ การทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น หรือการข่มขู่ว่าจะทำร้ายผู้อื่นบาดเจ็บ หรือข่มขู่ว่าจะทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น รวมทั้งการใช้กำลังบังคับ กักขังหน่วงเหนี่ยว และรุกรานสิทธิหรือเสรีภาพส่วนบุคคล โดยนิยามข้างต้น ความรุนแรงในครอบครัวจะเกิดขึ้นใน 2 ลักษณะ คือ ความรุนแรงที่กระทำโดยผู้ใหญ่ ได้แก่ การทำร้ายเด็ก การทำร้ายคู่สมรส และการทำร้ายผู้สูงอายุ กับความรุนแรงที่เด็กเป็นผู้กระทำ ได้แก่ การทำร้ายพี่น้อง และการทำร้ายพ่อแม่ ส่วนรูปแบบของความรุนแรงในครอบครัว ได้แก่ การทารุณทางกาย การทารุณทางจิตใจ และการทารุณทางเพศ ซึ่งแสดงออกในลักษณะข่มขู่ทำร้ายร่างกาย การทารุณทางจิตใจ และการทารุณทางเพศ ซึ่งแสดงออกในลักษณะข่มขู่ ทำร้ายร่างกาย กักขังหน่วงเหนี่ยว หรือละเมิดทางเพศ อีกลักษณะหนึ่ง คือ การปล่อยปละละเลยไม่ให้การดูแล เอาใจใส่ในด้านปัจจัยสี่ และการดูแลยามเจ็บป่วย ทำให้เด็กขาดอาหารไม่เจริญเติบโตตามเกณฑ์ปกติ ไม่ให้ความรัก ไม่ตอบสนองความต้องการด้านจิตใจของเด็ก หรือไม่ปกป้องคุ้มครองให้เด็กปลอดภัย รวมถึงการสนับสนุนให้เด็กเป็นโสเภณี เป็นต้น⁴

2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว⁵

2.2.1 ทฤษฎีทางจิตวิทยาสังคม (Psycho-Social Theory)

1) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม มีประโยชน์ในการเป็นตัวการกระทำ หรือพฤติกรรมของบุคคล โดยต้องพิจารณาว่าพฤติกรรมที่ปฏิบัติ ความคาดหวัง และค่านิยมในเรื่องเสริมการกระทำของบุคคล

พฤติกรรมที่ปฏิบัติ(Behavior Potential) คือพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเกิดขึ้นที่ไหน เมื่อใด พฤติกรรมนั้นอาจจะเกี่ยวข้องและการกระทำเพียงแรงเดียวหรือหลายแรงเสริมก็ได้

ความคาดหวัง (Expectancy) หมายถึง แนวโน้มที่บุคคลจะกระทำอะไรก็ตามโดยมีแรงเสริมการกระทำหรือแรงกระตุ้นที่จะเกิดขึ้นในบทบาทของพฤติกรรมใด พฤติกรรมหนึ่งในสภาพที่ถูกกำหนดขึ้นโดยเฉพาะ

³ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2548

⁴ ศาสตราจารย์นายแพทย์ธวัช คงสกันต์, 2551

⁵ รองศาสตราจารย์ สุดสงวน สุธีสร, 2551

แรงเสริมหรือแรงสนับสนุนการกระทำ (Reinforcement Value) หมายถึงแรงกระตุ้นที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรม มีการกระทำ หรือมีความคาดหวัง แรงเสริมนี้อาจจะมาจากภายนอกก็ได้

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม มีความสำคัญมากต่อบุคลิกภาพและพฤติกรรมของมนุษย์ ประสพการณ์ในอดีตมีส่วนสำคัญต่อการกระทำของมนุษย์ ซึ่งเรียกว่า เป็น แรงเสริมหรือแรงสนับสนุนการกระทำ บุคคลที่เด็กสามารถเรียนรู้ได้คือ พ่อแม่ หรือผู้ที่รับผิดชอบเลี้ยงดูการพัฒนาด้านร่างกาย และจิตใจเป็นสิ่งที่ต้องควบคู่กันไป มีรายงานการศึกษาวิจัยทางวิชาการหลายเรื่องที่พบว่า เด็กที่ขาดความรักความอบอุ่น เด็กที่มีประสพการณ์จากครอบครัวในลักษณะที่ไม่ถูกต้องจะเติบโตขึ้นเป็นบุคคลที่มีปัญหาทางบุคลิกภาพ รวมทั้งทางด้านจิตใจด้วย จากที่กล่าวไว้ในเบื้องต้นว่าการเรียนรู้ทางด้านสังคมเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กันระหว่างบุคลิกภาพและด้านจิตใจซึ่งเป็นประสบการณ์ที่มนุษย์ทุกคนจะต้องประสบและความสัมพันธ์ระหว่างกายกับจิต เป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับเด็กที่ถูกทารุณทางจิตใจ หรือไม่ได้รับความรัก ความอบอุ่น จะเติบโตขึ้นมาด้วยการพัฒนาทางกายที่ไม่เป็นไปตามขั้นตอน โดยจะศึกษาได้จากเด็กที่ถูกทอดทิ้งในโรงพยาบาลหรือตามสถานสงเคราะห์ต่างๆ นอกจากจะมีการพัฒนาการทางกายที่ช้าแล้วยังรวมไปถึงการพัฒนาการทางอารมณ์ ทางสติปัญญาและทางสังคมด้วย

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมอธิบายพฤติกรรมความรุนแรงของบุคคล (Gelles and Straus, 1977 อ้างถึงใน เหมวรรณ เหมนัค, 2523 น. 25) ว่าพฤติกรรมความรุนแรงเป็นปรากฏการณ์ที่ถูกเรียนรู้ ความรุนแรงเป็นผลผลิตของสถานการณ์การเรียนรู้ที่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งจัดเตรียมความรู้เกี่ยวกับการตอบสนองความรุนแรง และจิตใจที่เป็นผลการตอบสนอง เมื่อความรุนแรงเป็นสิ่งเหมาะสม

2) ทฤษฎีบทบาท (Role Theory)

Role หมายถึง การประกอบพฤติกรรมตามตำแหน่งความคาดหวังหรือตามที่แสดงจริง เพราะตามทฤษฎีนี้ บุคคลจะคุมเด็กอยู่ คือ ผู้ที่ถูกคุมอำนาจการลงโทษหรือให้รางวัลเอาไว้ กล่าวคือ เด็กจะรับเอกลักษณ์ของพ่อหรือไม่ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจมากที่สุดในบ้าน ทฤษฎีบทบาทมีความสำคัญต่อการเกิดการเรียนรู้ทางสังคมเพราะพ่อแม่คือตัวแทนที่ลูกจะเลียนแบบในการแสดงบทบาทและพฤติกรรมต่อไปในอนาคต ในทฤษฎีบทบาทนั้น จะมีผู้ที่กำหนดทฤษฎีไว้หลายทฤษฎีในเรื่องเกี่ยวกับบทบาท

บทบาทของพ่อแม่

พ่อแม่เป็นบุคคลที่มีบทบาทสูงสุดในสถาบันครอบครัว และมีอิทธิพลต่อการสังคมประกิตของเด็ก เพราะการปฏิบัติตามบทบาทของพ่อแม่มาจากสถานภาพ (Status) หรือตำแหน่ง เมื่อมีสถานภาพเป็นพ่อแม่ก็ต้องมีบทบาทที่มีพฤติกรรมในการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว สร้างความต้องการขั้นพื้นฐาน เป็นต้น

ดังนั้นสามารถแบ่งบทบาทของพ่อแม่ต่อลูก ได้ดังนี้

(1) บทบาทโดยระบบกฎหมาย เป็นกฎหมายที่สำคัญเพราะควบคุมหน่วยย่อยที่เล็กที่สุดของสังคม ซึ่งหน่วยย่อยที่สุด คือครอบครัว ดังนั้นกฎหมายจะระบุสิทธิและหน้าที่ของบิดามารดาและบุตร ไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัว ปี 2519 ว่าบิดามารดาและบุตรต้องอุปการะเลี้ยงดู และให้การศึกษาแก่บุตรในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์ และต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตรที่บรรลุนิติภาวะแล้วแต่เฉพาะผู้ทุพพลภาพและหาเลี้ยงตนเองมิได้

(2) บทบาทของพ่อแม่โดยระบบสังคม

- บทบาทของพ่อแม่ในฐานะเป็นผู้กระทำให้สถาบันครอบครัว พ่อแม่มีบทบาทเป็นตัวแบบต่อลูก ทั้งการกระทำ การแสดงออก การติดต่อสื่อสารทั้งใช้คำพูดและไม่ใช้คำพูด พ่อแม่เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างเจตคติ (Attitudes) ต่อลูกดังนั้นสังคมก็คาดหวังให้พ่อแม่ประพฤติปฏิบัติให้อยู่ในกรอบศีลธรรม เพื่อเป็นตัวอย่างให้กับลูก เพื่อให้ลูกเติบโตไปเป็นคนที่มีศีลธรรมจรรยาดี
- บทบาทของพ่อแม่ในพุทธศาสนา ตามหลัก พ่อแม่ เป็นทิศเบื้องบนของลูก ซึ่งลูกให้ความเคารพเชื่อฟัง และยังได้กำหนดบทบาทของพ่อแม่ลูกในเรื่องการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนไว้ด้วย

หน้าที่ของพ่อแม่ต่อลูก

- (1) จัดหาทรัพยากรเพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานหรือปัจจัย 4 ให้กับลูกเป็นการสนองความต้องการทางด้านกายภาพ
- (2) ให้ความรัก ความอบอุ่น เป็นการสนองความต้องการทางด้านจิตใจและอารมณ์
- (3) ปกป้องคุ้มครองให้ความปลอดภัย
- (4) เป็นตัวอย่างที่ดี

บทบาทและหน้าที่ของพ่อแม่และแมดังกล่าวข้างต้น อาจจะทำให้เกิดปัญหาได้ถ้าเกิดความขัดแย้งและบทบาทขึ้นโดยเฉพาะบทบาทของพ่อแม่ต่อลูก ความขัดแย้งของบทบาทอาจเกิดขึ้นได้ เมื่อพ่อแม่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการทางกายภาพและทางจิตใจให้กับลูกได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากมีปัจจัยหลายประการเป็นตัวแปร เช่น ปัจจัยทางเศรษฐกิจ อารมณ์ สังคมของพ่อแม่ เมื่อพ่อแม่ปฏิบัติบทบาทหน้าที่ได้ไม่ถูกต้องเหมาะสม ก็มีผลถึงลูก ลูกอาจจะขาดความมั่นคงทั้งทางร่างกายและจิตใจ พ่อแม่บางคนทำร้ายลูก เกิดปัญหาการกระทำ หรือความรุนแรงในครอบครัวขึ้น ซึ่งจะมีผลต่อจิตใจของเด็กอย่างมาก

2.2.2 ทฤษฎีทางสังคมวิทยาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

1) ทฤษฎีเกี่ยวกับทรัพยากร (Resource Theory)

Goode (1971, อ้างถึงใน สุดสงวน สุธีสร, 2540) ว่าทรัพยากรจากภายนอกมีความสำคัญต่ออำนาจของสมาชิกในครอบครัว เช่น ความสำเร็จในหน้าที่การงาน ความฉลาดอำนาจทางการเงิน การเมือง การมีเพื่อนฝูง ความรัก เป็นต้น และความแตกต่างของระดับสถานภาพ

ทางเศรษฐกิจ สังคมแตกต่างกันก็ส่งผลให้เกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวต่างกันด้วย เช่น คนที่อยู่ในสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ จะไม่สามารถจัดหาทรัพยากรภายนอกมาให้สมาชิกในครอบครัวได้ ทำให้เกิดมีสภาพทางอารมณ์และจิตใจที่คับข้องและมีโอกาสที่จะเกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวสูงกว่าครอบครัวที่มีสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมดีกว่า มีอำนาจในการจัดหาทรัพยากรได้ดีกว่าเป็นนอกลูกนั้น ทฤษฎีการใช้ทรัพยากรนี้ยังได้สรุปว่า โดยทั่วไปผู้ชายหรือสามีจะมีอำนาจ และมีการจัดหาทรัพยากรมาให้ครอบครัวมากกว่าผู้หญิงหรือภรรยา แต่เมื่อใดที่ผู้ชายหรือสามีมีความรู้สึกต่ำต้อยกว่าภรรยาทั้งหน้าที่การงาน รายได้ ความรู้เรื่องต่างๆ เมื่อนั้นการใช้ความรุนแรงในครอบครัวอาจเกิดขึ้นเพื่อเป็นการแสดงว่าอย่างน้อยผู้ชายก็มีอำนาจมากที่สุดในการครอบครอง

2) ทฤษฎีเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนและการควบคุมทางสังคม (Social Change and Control Theories)

Gelles (1993) กล่าวว่าถึงทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม มีข้อกำหนดไว้ว่าบุคคลจะแสดงพฤติกรรมทั้งจากการได้รับรางวัล และการลงโทษ และถ้าพฤติกรรมไหนแสดงออกแล้วได้รับการชมเชย หรือรางวัลบุคคลนั้นๆ ก็จะพยายามแสดงพฤติกรรมดังกล่าวออกมาที่สุด และสำหรับทฤษฎีการควบคุมทางสังคมในลักษณะการอธิบายเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางอาชญากรรม โดยทฤษฎีนี้ข้อสันนิษฐานว่า การกระทำความผิดทางอาชญากรรมเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติของมนุษย์ แต่ที่คนทั่วไปจำนวนมากไม่ทำความผิดเป็น เพราะมีการควบคุมที่ดีทั้งจากในตัวเอง คือ มีความเข้มแข็ง และจากภายนอก ได้แก่ มาตรการสังคมและตัวบทกฎหมายต่างๆ ซึ่งเรียกว่าเป็นการควบคุมทางสังคม การควบคุมทางสังคมมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

- (1) การที่บุคคลนั้นยึดติดกับสังคม (Attachment) โดยให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติของคนอื่นๆ ที่อยู่ในสังคม
- (2) การที่บุคคลที่ผูกพันกับสังคม (Commitment) โดยให้ความสำคัญกับสังคมในแง่ของภาระหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติต่อตนเองและต่อผู้อื่น
- (3) การที่บุคคลมีความเกี่ยวพันกับสังคม เข้าร่วมกับสังคม (Involvement)
- (4) การที่บุคคลมีความเชื่อต่อตนเอง ต่อคนอื่นในสังคม (Beliefs)

Gelles ได้ทำทฤษฎีเกี่ยวกับแลกเปลี่ยนและการควบคุมทางสังคมมาอธิบายปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ดังนี้

- (1) การที่สมาชิกในครอบครัวกระทำการรุนแรงต่อกัน เป็นเพราะว่าการกระทำความรุนแรงนั้นคุ้มค่าที่จะได้รับผลตอบแทน
- (2) การขาดการควบคุมทางสังคมที่ดี ทำให้มีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว (เช่น ตำรวจ ผู้พิพากษา ไม่ต้องการยุ่งเกี่ยวกับปัญหานี้)

(3) โครงสร้างของครอบครัวและสังคมที่เหมาะสม จะช่วยลดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

3) ความรุนแรงในครอบครัวในมุมมองของปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction Perspective)

ความสัมพันธ์ในเรื่องสัญลักษณ์ เป็นอีกเนื้อหาหนึ่งทางสังคมวิทยาที่ถูกนำมาใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์เกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัวจุดสำคัญของเรื่องนี้ คือ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับอัตตา / ตัวตน (Concept of Self) ซึ่งมีความสำคัญต่อความสัมพันธ์ของบุคคลกับสังคมความสัมพันธ์ในเรื่องสัญลักษณ์มีความสำคัญในการที่จะทำให้ทฤษฎีทางสังคมวิทยา มีความสมบูรณ์ขึ้น เพราะเป็นการวิเคราะห์ระดับจุลภาคต่อปรากฏการณ์ในระดับมหภาคทางสังคม เมื่อพิจารณาถึงเรื่องตัวตนหรือสัญลักษณ์สามารถนำมาอธิบายปรากฏการณ์ในเรื่องปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้ ดังนี้ คือ

การที่ผู้ชายมีความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองอย่างไรเป็นสำคัญ ครอบครัวที่มีปัญหา เช่น ปัญหาความรุนแรงนั้น มักจะเป็นปัญหาในลักษณะที่กล่าวว่า ใครเป็นใหญ่ในครอบครัว มักจะเป็นผู้ชายเสมอ ใครเป็นสัญลักษณ์ที่มีความสำคัญในครอบครัว การให้ความสำคัญกับตัวตนมากเกินไป จะนำไปสู่ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวในที่สุด การใช้ความสัมพันธ์ในเรื่องสัญลักษณ์ หรือแนวคิดเกี่ยวกับตนสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับทฤษฎีทางสังคมวิทยาอื่นๆ ได้ รวมทั้งเรื่องเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

4) แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง (Conflict Perspective)

แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง มีแนวคิดมาจากบทบาทหน้าที่ของคนในสังคม ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ต่างๆ นั้น ตามทฤษฎีบทบาทหน้าที่ (Functional Theory) ย่อมจะมีความขัดแย้งระหว่างบทบาทหน้าที่ต่างๆ ด้วย นอกจากจะเป็นปรากฏการณ์ในครอบครัว ในกลุ่มแล้วปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับแนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง Corer (1967) ในที่สุดสงวน ให้ความสำคัญในเรื่องความขัดแย้งว่า เป็นวิธีการหนึ่งของการทำให้เกิดความสนใจของแต่ละบุคคล และเมื่อบุคคลมาอยู่ร่วมกัน การเกิดความขัดแย้ง ก็ย่อมจะมีโอกาสขึ้น ถ้าแก้ไขไม่ได้ก็อาจนำไปสู่ความรุนแรงได้ และปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง ส่วนหนึ่งมาจากการที่คนขาดการสนับสนุนทางสังคม (Social Support)

Spery (1969, 1974 อ้างถึงใน สุดสงวน สุธีสร, 2540) ได้อธิบายว่าความขัดแย้งทำให้เกิดความเผชิญหน้าระหว่างสมาชิกในครอบครัวในทางครอบครัว ดังนั้น ความรุนแรงในครอบครัว คือการที่บุคคลหนึ่งในครอบครัวไม่ได้รับการตอบสนองในเรื่องความสนใจ หรือความต้องการของตน (Self Interest) และใช้การเผชิญหน้าเมื่อวิธีการอื่นๆ ความขัดแย้งที่คู่สมรสมีต่อกันนั้นอาจจะเป็นเพราะว่าต่างคนต่างมีความรู้สึกเกลียดชังเข้ามาแทนที่ และเมื่อความเกลียดชัง วิธีการที่คู่สมรสส่วนใหญ่ใช้กันก็คือการใช้คำพูดว่าจ้าวกล่าวกัน ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของความรุนแรงในครอบครัว คือการทำร้ายด้วยคำพูด

5) แนวคิดเกี่ยวกับผู้ปกครองหรือหัวหน้าครอบครัว (Patriarchal Perspective)

แนวคิดเกี่ยวกับผู้ปกครอง หรือหัวหน้าครอบครัวเป็นการให้ความสำคัญกับผู้ที่มีอำนาจในครอบครัวสูงสุด ผู้ที่เป็นหัวหน้าหรือผู้ปกครองมักได้รับอำนาจในเรื่องสิทธิหน้าที่ในการจะบังคับผู้อื่น (Authority) และส่วนใหญ่แล้วเมื่อกล่าวถึงผู้มีอำนาจในครอบครัวก็จะได้แก่ เพศชาย โดยเฉพาะครอบครัวโบราณแบบดั้งเดิมในสมัยเก่า ซึ่งทำให้ครอบครัวเป็นอาชญากรรมชนิดหนึ่งก็สืบเนื่องมาจากแนวความคิดที่ครอบครัวถูกปกครองโดยผู้ชายนั่นเอง ซึ่งได้กลายเป็นบรรทัดฐานของสังคม (Norms) ได้กล่าวว่า “ ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นมากกว่าการเป็นปัญหาเฉพาะในครอบครัว หรือเป็นปัญหาส่วนตัวของคู่สมรส แต่ความรุนแรงในครอบครัวชี้ให้เห็นโครงสร้างแบบดั้งเดิมของครอบครัว ทศนคติที่สังคมที่มีต่อผู้หญิง ต่อชีวิตสมรส รวมทั้งกฎหมายและบริการทางสังคมอื่นๆ ในสังคมโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของสังคมอเมริกัน ปัจจุบันเป็นสังคมที่มีให้ความสำคัญต่อผู้หญิงค่อนข้างมาก” กระบวนการทางสังคม หรือสังคมประกิต เป็นส่วนหนึ่งของการทำให้เกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้เช่นเดียวกัน

6) แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Ecological Perspective)

นักจิตวิทยาบางคนมีความเชื่อเช่นเดียวกับนักสังคมวิทยาว่าพฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกนั้น สามารถอธิบายได้จากเรื่องสิ่งแวดล้อม ซึ่งหมายถึงสิ่งแวดล้อมระดับจุลภาค (Micro-environment) ซึ่งได้แก่ครอบครัวและสิ่งแวดล้อมระดับมหภาค (Macro-environment) ซึ่งได้แก่ สังคมในระดับครอบครัว การขาดทรัพยากรที่เหมาะสมอาจทำให้เกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว แต่ก็ไม่อาจเป็นเช่นนั้นเสมอไป สิ่งแวดล้อมในระดับครอบครัวที่เหมาะสม ก็อาจทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวได้ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในบ้าน เช่น บทบาทหน้าที่ที่ไม่เหมาะสมของพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูทำให้เกิดการทารุณกรรมเด็ก อันเนื่องมาจากความไม่พอใจในตัวเด็ก ปัญหาทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

องค์ประกอบที่สำคัญสำหรับสิ่งแวดล้อมจากภายนอก ที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้แก่

(1) การศึกษาประวัติของพ่อแม่ผู้กระทำทารุณ (Autogenic Development) คือ การศึกษาประวัติของพ่อแม่ผู้กระทำทารุณเด็กหรือสมาชิกในครอบครัวว่า มีประสบการณ์จากครอบครัวเป็นอย่างไร เป็นไปได้หรือไม่ที่เรื่องนี้จะถูกถ่ายทอดทางพันธุกรรม

(2) ระบบของครอบครัว (Micro System) คือการศึกษาถึงการเริ่มต้นของครอบครัวว่า มีความเป็นมาอย่างไร และการกระทำความรุนแรงเกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อใด

(3) การสนับสนุนจากภายนอก (The Ecosystem) คือ การศึกษาการสนับสนุนจากภายนอกครอบครัว ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ได้แก่ ระบบเพื่อนบ้าน ลักษณะของงานเพื่อนร่วมงานและเครือข่ายทางสังคมต่างๆ

(4) สิ่งแวดล้อมภายนอกในระดับมหภาค (The Macro System) คือ การศึกษาวัฒนธรรม ค่านิยม ความคิดความเชื่อ ระบบทางสังคมต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

2.3 ประเภทความรุนแรง⁶

แบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

2.3.1 ความรุนแรงต่อตนเอง (Self-directed Violence)

หมายถึง ลักษณะความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากบุคคลกระทำต่อตนเอง ความรุนแรงกลุ่มนี้สามารถแบ่งย่อยเป็น 2 ประเภท ที่เฉพาะเจาะจงได้ดังนี้

- 1) พฤติกรรมการฆ่าตัวตาย ซึ่งรวมทั้งความคิดฆ่าตัวตาย ความพยายามฆ่าตัวตาย และการฆ่าตัวตายโดยสมบูรณ์
- 2) พฤติกรรมการทำร้ายตนเอง หมายถึงการกระทำให้ตนเองบาดเจ็บและพฤติกรรมทำร้ายตนเองอื่นๆ ที่มุ่งร้ายต่อตนเองหรือทำให้ตนเองอยู่ในภาวะเสี่ยงอันตราย แต่ไม่จำเป็นต้องมีผลถึงเสียชีวิต

2.3.2 ความรุนแรงระหว่างบุคคล (Interpersonal Violence)

หมายถึง ความรุนแรงที่กระทำโดยบุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่น ความรุนแรงกลุ่มนี้สามารถแบ่งย่อยเป็น 2 ประเภท ที่เฉพาะเจาะจงได้ดังนี้

- 1) ความรุนแรงในครอบครัว หมายถึง ความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในครอบครัว คู่สมรสที่ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นเฉพาะเจาะจงได้ดังนี้
- 2) ความรุนแรงในครอบครัว หมายถึง ความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในครอบครัว คู่สมรสที่ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นเฉพาะภายในบ้านเท่านั้น ได้แก่ ความรุนแรงต่อเด็ก (Child Abuse) ความรุนแรงระหว่างสามีภรรยา (Intimate Partner Violence) และความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ (Elder Abuse)
- 3) ความรุนแรงในชุมชน หมายถึง ความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลภายนอกที่คุ้นเคยกัน หรือเกิดจากบุคคลที่รู้จักกัน โดยไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน หรือเกี่ยวข้องเป็นญาติพี่น้องหรือแปลกหน้า ได้แก่ ความรุนแรงที่เกิดจากการรวมกระทำ ตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป (Gang Violence) การใช้ความรุนแรงทางเพศ การข่มขืน โดยคนแปลกหน้า (Stranger Rape and Sexual Assault) การใช้ความรุนแรงแบบสุ่มทำกับใครก็ได้ (Random Acts of Violence) การใช้ความรุนแรงทางกายระหว่างวัยรุ่น (Physical Assaults between Youths) ความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างคู่รัก (Dating Violence) และความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสถานที่หรือสถาบันต่างๆ ได้แก่ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ในที่ทำงานหรือโรงงาน ได้แก่

⁶ ศาสตราจารย์นายแพทย์รัชชัย คังสกันต์, 2551

การล่วงละเมิดทางเพศ (Sexual Harassment) และความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสถานพยาบาลคนชรา ได้แก่ การทอดทิ้งไม่ดูแล และการทุบตี

2.3.3 ความรุนแรงระหว่างกลุ่ม (Collective Violence)

หมายถึง ความรุนแรงที่กระทำโดยกลุ่มบุคคลกลุ่มใหญ่ เป็นความรุนแรงที่เกิดจากรัฐหรือประเทศ ซึ่งอาจเป็นการใช้ความรุนแรงโดยแอบแฝงอยู่ในรูปแบบของการใช้กฎหมายทางสังคมเป็นเครื่องมือในการก่อให้เกิดผลเสียต่อบุคคล และความไม่เท่าเทียมกัน หรือเลือกปฏิบัติระหว่างเพศ เป็นต้น ซึ่งความรุนแรงกลุ่มนี้สามารถแบ่งย่อยออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) ความรุนแรงทางสังคม หมายถึง การใช้ความรุนแรงในประเด็นปัญหาทางสังคม ได้แก่ การกระทำอาชญากรรมการใช้ความรุนแรงที่เกิดจากความเกลียดชังเหยียดผิวหรือเหยียดสัญชาติ กลุ่มชน (Hate Crimes) การกระทำของผู้ก่อการร้าย (Terrorist Acts) หรือการใช้ความรุนแรงโดยกลุ่มประทุ้วง (Mob Violence)

2) ความรุนแรงทางการเมือง หมายถึง การใช้ความรุนแรงที่เกิดจากสงครามความขัดแย้งและการใช้ความรุนแรงของรัฐ หรือความรุนแรงที่เกิดจากคนกลุ่มใหญ่ ได้แก่ การข่มขืนระหว่างสงคราม การใช้ความรุนแรงที่มีผลต่อร่างกาย และจิตใจ ในกิจกรรมของสงคราม เช่น การทรมานเชลยทางสงคราม เป็นต้น

3) ความรุนแรงทางเศรษฐกิจ หมายถึง การใช้ความรุนแรงโดยกลุ่มคนกลุ่มใหญ่ที่หวังผลทางเศรษฐกิจ รวมทั้งกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการล้มเหลวทางเศรษฐกิจ การโจมตีทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดผลลบด้านเศรษฐกิจทั้งทางตรงและทางอ้อม การปฏิบัติไม่ใช้บริการที่จำเป็น การกระทำที่ก่อให้เกิดการแตกแยกทางเศรษฐกิจ มูลเหตุจูงใจให้เกิดการใช้ความรุนแรงในกลุ่มนี้ อาจเกิดจากแรงจูงใจเพียงประเด็นเดียว หรือจากหลายๆ ประเด็นก็ได้

เนื่องจากสังคมทั่วโลกในปัจจุบันผู้หญิงมีโอกาสดับรับความรุนแรงจากการกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิง (Violence Against Women) จะเห็นได้ว่าผู้หญิงทุกวัยมักตกเป็นเป้าหมายหรือเหยื่อของความรุนแรงทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นความรุนแรงนั้นจะเกิดในครอบครัว (Domestic violence) หรือนอกบ้านเป็นที่ยอมรับในระดับสากลว่า ความรุนแรงต่อผู้หญิงเป็นความรุนแรงที่เกิดจากพื้นฐานของความไม่เท่าเทียมกันทางเพศในสังคม (Gender-Based Violence) ความรุนแรงประเภทนี้มีสาเหตุและมูลจูงใจที่จะกระทำต่อผู้หญิงเพียงเพราะว่าเป็นผู้หญิง เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบของความรุนแรงในครอบครัวจะพบว่าสามารถแยกเป็น 3 รูปแบบได้แก่

1) ความรุนแรงทางด้านร่างกาย หมายถึง การใช้กำลัง หรืออุปกรณ์ใดๆ เป็นอาวุธ มีผลทำให้ภรรยาที่ถูกทำร้ายได้รับบาดเจ็บ การใช้ความรุนแรงต่อภรรยาในครอบครัว เช่น กรณีที่สามีกระทำความรุนแรงต่อตัวผู้เป็นภรรยา อันได้แก่ การใช้กำลังกระทำร้ายร่างกายตั้งแต่ระดับเล็กน้อยไปจนถึงการใช้

กำลังขั้นรุนแรง เช่นการผลัก ตบ ตี ต่อย ทบ ตะ กระทุบ กระชาก บีบคอ การล่อลวง ักขัง ขว้างปาสิ่งของ ใส่จนถึงการทำร้ายร่างกายชนิดบาดเจ็บสาหัส ด้วยอาวุธหรือของมีคมต่างๆ นอกจากนี้การล่อลวงทางเพศ ซึ่งเป็นเหตุให้ภรรยาและบุตรเกิดติดเชื้อมีเพศสัมพันธ์ก็เป็นการทำร้ายร่างกายอย่างหนึ่งในด้านปัญหาสุขภาพของภรรยาและบุตร

2) ความรุนแรงทางด้านจิตใจ หมายถึง การกระทำหรือการละเว้นใดๆ ก็ตามที่มีผลทำให้ภรรยา ผู้ถูกกระทำได้รับความเสียใจ หรือเสียสิทธิเสรีภาพ นอกจากนี้การทำร้ายด้านจิตใจยังเป็นการที่สามีกระทำการรุนแรงต่อตัวผู้เป็นภรรยา โดยการแสดงด้วยวาจา หรือแสดงท่าทีและการกระทำ ได้แก่ การพูดจาดูถูก การพูดประชดประชัน คำว่าถ้อยคำหยาบคาย ตะคอก ตวาด เปรียบเทียบเป็นสัตว์ ประณามว่าชั่วช้า การพูดข่มขู่การทำหน้าที่ให้โกรธ การทำให้ขายหน้า การแสดงท่าทีเฉยเมย การโดดเดี่ยว ไม่ให้คบกับบุคคลอื่น หรือการมีภรรยาหลายคนในเวลาเดียวกัน การไม่รับผิดชอบเลี้ยงดูบุตร การละเลยหน้าที่ของสามีที่มีต่อภรรยา ก็เป็นการทำร้ายทางด้านจิตใจต่อภรรยาในครอบครัวอย่างหนึ่งด้วย

3) ความรุนแรงทางเพศ หมายถึง การที่สามีกระทำการรุนแรงต่อตัวผู้เป็นภรรยา การกระทำในลักษณะฉวนลาม การละเมิดสิทธิทางเพศ ได้แก่ การใช้กำลังบังคับภรรยาให้ภรรยามีเพศสัมพันธ์ในลักษณะที่ภรรยาไม่ชอบและไม่ต้องการการการบังคับให้ภรรยาขายบริการทางเพศหรือมีเพศสัมพันธ์กับชายอื่น และการมีเพศสัมพันธ์กับภรรยาโดยไม่คำนึงว่าภรรยาจะมีความสุขหรือไม่

2.4 ปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรง⁷

2.4.1 ค่านิยม เจตคติ

1) สังคมยังมีค่านิยมและเจตคติที่ไม่เหมาะสม เกี่ยวกับความไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงกับชาย เช่น แนวคิดที่ว่าภรรยาเป็นสมบัติของสามี ลูกเป็นสมบัติของพ่อแม่ ผู้ชายมีอำนาจเหนือผู้หญิง ผู้หญิงเป็นวัตถุทางเพศ

2) เจตคติของสังคม ในเรื่องบทบาทหญิงชาย ให้ความสำคัญและคาดหวังเพศชายในฐานะผู้นำ ผู้ตัดสินใจ ผู้สืบทอดเชื้อสายทางครอบครัว เพราะเพศชายมีร่างกายที่แข็งแรงกว่าสามารถปกป้องผู้ อ่อนแอทางร่างกาย คือผู้หญิงและเด็กได้

3) เจตคติทางสังคมที่มีแนวโน้มจะประณามผู้หญิงและเด็กว่าเป็นผู้สร้างเงื่อนไขให้เกิดความรุนแรง มากกว่าจะเข้าใจถึงสิทธิสตรี สิทธิเด็ก และเรียนรู้ที่จะแสดงความเคารพในสิทธิสตรีและสิทธิเด็กอย่างจริงจัง

4) ความเชื่อที่ผิด ๆ เกี่ยวกับปัญหาความรุนแรง เช่น ความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว ความรุนแรงทางเพศเกิดขึ้นเพราะ ผู้หญิงเป็นฝ่ายผิด หรือสมยอมเอง ทำให้ผู้ประสบปัญหา

⁷ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2548

พยายามปิดไว้เป็นความลับ และด้วยความเชื่อดังกล่าวทำให้คนในสังคมไม่ต้องการ เข้าไปยุ่งเกี่ยวและให้ความช่วยเหลือ ทำให้ปัญหาเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

2.4.2 ครอบครัว

- 1) ความไม่พร้อมที่จะมีครอบครัวตั้งแต่ร่างกาย จิตใจ อายุ สุขภาพอนามัย และฐานะทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกิดความรุนแรง
- 2) พฤติกรรมของคู่สมรสได้ก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว เช่น การนอกใจคู่สมรส
- 3) การดื่มสุรา การติดการพนัน การไม่ช่วยแบ่งเบาภาระในครอบครัว เช่น ด้านเศรษฐกิจ งานบ้าน การดูแลลูก เป็นต้น
- 4) การขาดการให้ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมตัวเป็นพ่อแม่ที่ดี หน้าที่ของพ่อแม่ การเลี้ยงดู ให้ความอบอุ่นแก่ลูก
- 5) การอบรมเลี้ยงดูลูกชายหญิงไม่เท่าเทียมกัน ขณะที่ลูกผู้หญิงได้รับการอบรมให้เป็นกุลสตรีว่านอนสอนง่าย จะต้องฟังฟังผู้ชาย เชื่อฟัง เป็นผู้ตาม เก่งงานบ้านงานเรือน ไม่เป็นอิสระในการไปไหนมาไหน ในขณะที่อบรมลูกผู้ชายให้เข้มแข็ง มีความเป็นลูกผู้ชาย มีอิสระ มีเจตคติเรื่องเพศที่สามารถแสดงออกได้เต็มที่ รวมทั้งการอบรมเลี้ยงดูที่ขาด ศีลธรรม จริยธรรม ขาดการศึกษาที่ทำให้ไม่รู้บทบาทหน้าที่ของตน
- 6) การขาดความรู้ในเรื่องการวางแผนครอบครัว ขาดทักษะชีวิต ทักษะในการสื่อสารที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวที่ไม่ใช่เอาชนะกันด้วยเหตุผลอย่างเดียว ได้แก่ การแสดงความรู้สึกนึกคิดของตน การถามและ รับฟังความเห็นผู้อื่น การยอมรับขึ้นชมอีกฝ่ายหนึ่ง รวมถึงความไม่เข้าใจกันภายในครอบครัวระหว่างสามีภรรยา เช่น ความหึงหวง การไม่ปรับตัวเข้าหากันระหว่างบทบาทหญิงชาย เป็นต้น
- 7) ปัญหาทางเศรษฐกิจ เช่น ยากจน การไม่มีอาชีพการงานที่แน่นอนและการว่างงาน
- 8) การขาดความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ ปัญหาทางสุขภาพกายและสุขภาพจิต รวมทั้งการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ

2.4.3 สภาวะเศรษฐกิจ

- 1) ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ การเลิกจ้างงาน ธุรกิจล้มละลาย ค่าครองชีพสูง ทำให้เกิดความเครียด เป็นสาเหตุที่ช่วยทำให้เกิดความรุนแรงทุกรูปแบบทั้งในครอบครัวและสังคม
- 2) ลักษณะนิสัยการใช้จ่ายเกินตัว บริโภคนิยม วัตถุนิยม ทำให้มีการกู้หนี้ยืมสิน และก่อให้เกิดความเครียด

2.4.4 สื่อ

- 1) ภาพลามกอนาจารต่าง ๆ ที่เผยแพร่ทางสื่อต่าง ๆ เช่น ทีวี วิทยุ หนังสือ ภาพยนตร์ รูปภาพ แผ่นดิสต์ รวมทั้งการเสพย์ของมีนเมาและการเที่ยวในสถานเริงรมย์ต่าง ๆ มีส่วนช่วยทำให้เกิดความรู้สึกทางเพศ

- 2) สื่อนำเสนอข้อมูลข่าวสารในทางลบและเพิ่มความรุนแรงให้แก่ผู้รับสารมากยิ่งขึ้น
- 3) สื่อขาดแนวคิดพื้นฐานและวิธีการนำเสนอทักษะในการสื่อสารที่ดีที่จะพัฒนาและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหญิงชาย ได้แก่ ทักษะการสื่อสารระหว่างคู่สมรส พ่อแม่ลูก รวมถึงการสอนทักษะการ สื่อสาร ซึ่งรวมอยู่ในทักษะชีวิต
- 4) สื่อทางอินเทอร์เน็ต มีภาพลามก และข้อมูลต่าง ๆ รวมทั้งการสนทนาที่อาจชักจูงไปในทางที่ไม่เหมาะสม หรือก่อให้เกิดความรุนแรง

2.4.5 การศึกษา

- 1) ระบบการศึกษายังไม่ให้ความสำคัญในการบรรจุหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่องจริยธรรมทางเพศ การเป็นพ่อแม่ที่ดี สิทธิสตรี สิทธิเด็กและสิทธิมนุษยชน
- 2) การให้ความรู้เรื่องเพศศึกษายังไม่เป็นที่ยอมรับอย่างจริงจัง เนื่องจากเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ปกปิดมีผลทำให้วัยรุ่นเกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากรลอง เมื่อมีอารมณ์ทางเพศเกิดขึ้น จึงไม่รู้ว่า จะจัดการกับตนเองอย่างไร จึงหาทางออกผิดๆ เช่น การข่มขืน ลวนลามทางเพศ
- 3) การศึกษาของไทยยังไม่สามารถสอนให้เด็กแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วย เหตุผล และสันติวิธี ซึ่งหมายรวมถึงทักษะในการ สื่อสารที่ดี รวมทั้งไม่สอนให้เด็กรู้จักการควบคุมตนเอง และฝึกความมีเมตตาต่อผู้อื่น รวมทั้งจัดความรู้สึกลึกถึงตัวถือตน ซึ่งเป็นสาเหตุของความโกรธ และนำมาซึ่งการใช้ความรุนแรง

2.4.6 อื่นๆ

- 1) ปัญหาโรคเอดส์ ซึ่งเป็นโรคที่ยังไม่มียารักษาได้ ทำให้กลายเป็นความรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อสมาชิกในครอบครัวทุกคน ทั้งทาง ร่างกาย สุขภาพจิต โดยเฉพาะแม่บ้านและเด็ก ซึ่งกลายเป็นเหยื่อทาง เพศโดยไม่มีทางเลือก
- 2) ปัญหาความรุนแรงและการทอดทิ้ง ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และ ผู้ด้อยโอกาสทั้งในครอบครัว และสังคม มีมากขึ้น

2.5 ผลกระทบของความรุนแรง⁸

2.5.1 ผลกระทบต่อผู้ถูกรกระทำ

- 1) เด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรมจะมีปัญหาสุขภาพจิตตามมา ซึ่งอาจทำให้เป็นอุปสรรคในการเจริญเติบโตไม่เหมาะสมกับวัย กลายเป็นผู้พิการ ขาดสารอาหาร และกลายเป็นปัญหาภาระของสังคมต่อไป

⁸ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2548

- 2) ประสบการณ์ของเด็กที่ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต มีอาการหวาดผวา ไม่ไว้วางใจใคร ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เสียสุขภาพจิต มีพัฒนาการทางร่างกายช้า มีปัญหาทางการเรียนตามมา
- 3) เด็กที่เคยถูกทำร้ายหรือตกเป็นเหยื่อความรุนแรงจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นอันธพาล หากไม่ได้รับการบำบัดเยียวยาอย่างถูกวิธี เมื่อ โตขึ้นจะกลายเป็นอาชญากร หรือเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับผู้อื่นต่อไป
- 4) เด็กที่ถูกล่วงเกินทางเพศบางรายจะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ และพยายามที่จะทำกับคนอื่นอย่างที่ตนถูกกระทำ
- 5) เด็กที่เคยตกอยู่ในสถานการณ์ที่รุนแรง หรือเคยพบเห็น เหตุการณ์รุนแรง จะเกิดการเรียนรู้ต้นแบบการแก้ไขปัญหาคับด้วยความรุนแรง และเห็นว่าเป็นเรื่องปกติ
- 6) ผู้หญิงที่ถูกกระทำรุนแรงทางด้านร่างกายและทางเพศจะได้รับบาดเจ็บ บางรายพิการหรือถึงแก่ชีวิต และผู้หญิงที่ถูกล่วงเกินทางเพศ อาจตั้งครรภ์โดยไม่พึงประสงค์ นำไปสู่ปัญหาการทำแท้ง หรือมีบุตรโดยไม่พร้อม กลายเป็นปัญหาสังคม ติดเอดส์หรือเป็นโรคจากการ มีเพศสัมพันธ์
- 7) ผู้หญิงที่ถูกกระทำทารุณกรรมจะมีผลกระทบทางด้านจิตใจ คือ สูญเสียความมั่นใจ อับอาย กลัวสังคมไม่ยอมรับ มีความกดดัน เครียด หวาดผวา คิดว่าตนเองเป็นฝ่ายผิด ลงโทษตนเองและที่สำคัญคิดว่าตนเองได้สูญเสียคุณค่าความเป็นมนุษย์ บางรายถึงกับมีอาการทางจิต เสียสติถ้าถูกกระทำซ้ำๆ

2.5.2 ผลกระทบต่อครอบครัว

- 1) ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ครอบครัวได้ เพราะความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวถูกทำลาย ครอบครัวไม่สงบสุข เกิดความห่างเหิน ขาดความรักความเข้าใจในครอบครัว กลายเป็นครอบครัวแตกร้าง
- 2) การหย่าร้างมีมากขึ้น ส่งผลกระทบถึงสถานภาพของลูก ไม่มีคนดูแล ขาดความรักความอบอุ่น กลายเป็นเด็กเก็บกด มีพฤติกรรมก้าวร้าว และหนีออกไปจากบ้านเข้ากลุ่มเพื่อนติดยาเสพติด

2.5.3 ผลกระทบต่อชุมชนและสังคม

- 1) สังคมไทยกลายเป็นสังคมไม่ปลอดภัยโดยเฉพาะกับเด็กและสตรี
- 2) การทะเลาะเบาะแว้ง การด่าทอทุบตีทำร้ายกันในครอบครัว ส่งผลให้เกิดความรำคาญกับเพื่อนบ้านและชุมชน ทำให้ขาดความสันติสุข
- 3) ครอบครัวบางครอบครัวเป็นหน่วยผลิตทางเศรษฐกิจโดยตรง ดังนั้นเมื่อเกิดความรุนแรงขึ้น จึงส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคมการเมือง และสิ่งแวดล้อม

4) ปัญหาสังคมจะเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสถาบันครอบครัวไม่สามารถรวมตัวเป็นพลังกลุ่มหรือชุมชนที่จะบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ ต่อสังคมได้

5) ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงเป็นอุปสรรคในการพัฒนาศักยภาพของสตรี พัฒนาความเจริญก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ และเป็นการทำลายเสรีภาพขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเสมอภาคและสันติสุข

3.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการยุติธรรมเป็นอย่างมาก โดยได้เพิ่มเติมเรื่องสิทธิในกระบวนการยุติธรรมในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย และหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 อันได้แก่

มาตรา 40 สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

- (1) สิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง
- (2) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริงข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษา หรือคำสั่ง
- (3) บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็วและเป็นธรรม
- (4) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพยานในคดีมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง
- (5) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญา มีสิทธิได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ
- (6) เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางเพศ

โดยในมาตรานี้ได้มุ่งเน้นการให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญในการประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ง่ายขึ้นกว่าเดิมและได้รับการปฏิบัติในกระบวนการพิจารณาอย่างเหมาะสม นอกจากนี้เด็กและเยาวชน และสตรีจะได้รับการปฏิบัติในกระบวนการพิจารณาคดีที่เหมาะสมขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะคดีที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางเพศ ซึ่งเป็นคดีที่กระทบต่อความรู้สึกของผู้เสียหายมาก

(7) ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้องรวดเร็ว และเป็นธรรม โอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ การตรวจสอบหรือได้รับทราบพยานหลักฐานตามสมควร การได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ และการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว

(8) ในคดีแพ่ง บุคคลมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเหมาะสมจากรัฐ

หมวด 5 แผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

ส่วนที่ 5 แผนนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรม

มาตรา 81 รัฐต้องดำเนินการตามแผนนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

(1) ดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างเป็นธรรม รวดเร็ว ทั้งถึงส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือและให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน และจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นในกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพโดยใช้ประชาชนและองค์กรวิชาชีพมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมและการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย

(2) ค้ำครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้พ้นจากการล่วงละเมิดทั้งโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและโดยบุคคลอื่น และต้องอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

(3) จัดให้มีกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกฎหมายที่ดำเนินการเป็นอิสระเพื่อปรับปรุงและพัฒนากฎหมายของประเทศ รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ โดยต้องรับฟังความคิดเห็น

(4) จัดให้มีกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมที่เป็นอิสระเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม

(5) สนับสนุนการดำเนินการขององค์กรภาคเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย โดยเฉพาะผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว

3.2 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

การกำหนดหลักการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีผลบังคับใช้กับส่วนราชการทุกกระทรวง ทบวง กรม โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- (1) เพื่อให้การบริหารเป็นไปเพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดของประชาชน
- (2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- (3) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- (4) ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
- (5) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนอง

(6) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

ทั้งนี้ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีจะส่งผลต่อการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ ดังนี้

(1) ส่วนราชการสามารถกำหนดนโยบายและเป้าหมาย การดำเนินงานได้ชัดเจนและมีกลไกที่จะพัฒนาองค์กรภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ

(2) ส่วนราชการและข้าราชการมีแนวทางในการปฏิบัติราชการที่เป็นมาตรฐานชัดเจน มีความโปร่งใสและสามารถวัดผลการดำเนินการได้

(3) ประชาชนได้รับบริการที่รวดเร็ว สามารถตรวจสอบการดำเนินการได้และมีส่วนร่วมในการบริหารส่วนราชการ

3.3 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

นับจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา ได้ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างมากภายในระบบราชการ โดยได้มีการ โดยได้มีการ กำหนดแบบแผนการปฏิบัติราชการที่จะทำให้เกิดการบริหารราชการที่ดี ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งหมายให้แนวทางการปฏิบัติราชการเป็นไปในแนวทางเดียวกันซึ่งจะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานที่สามารถวัดผลได้โดยปรากฏอยู่ในมาตรา 3/1 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ซึ่งบัญญัติว่า

“การบริหารราชการตามพระราชบัญญัตินี้ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความเป็นประสิทธิภาพ ความเป็นอิสระในเชิงภารกิจแห่งรัฐการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่องค์กร การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก และการตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งนี้ โดยมีผู้รับผิดชอบต่อผลของงาน

การจัดสรรงบประมาณ และการบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ต้องคำนึงถึงหลักการตามวรรคหนึ่ง

ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ ต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้คำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผยข้อมูลการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมของแต่ละภารกิจ

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรานี้ จะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติราชการและการสั่งการให้ส่วนราชการและข้าราชการปฏิบัติก็ได้”

ดังนั้นในการบริหารราชการของส่วนราชการจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ เน้นผลงาน มีความคุ้มค่า ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น กระจายภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น กระจายภารกิจและทรัพยากรให้ท้องถิ่น กระจายอำนาจการตัดสินใจให้ผู้รับผิดชอบผลงานการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ และต้องใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

3.4 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550¹

3.4.1 การกำหนดบทนิยาม

มาตรา 3 ได้ให้คำนิยามคำสำคัญในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวไว้ 9 คำ ได้แก่ ความรุนแรงในครอบครัว บุคคลในครอบครัว ศาล เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ นักสังคมสงเคราะห์ พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน และรัฐมนตรี ซึ่งจะขอก้าวในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1) ความรุนแรงในครอบครัว

สามารถแยกพิจารณาการกระทำออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

(1) การกระทำใดๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ

(2) กระทำโดยเจตนาในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว

(3) บังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบ แต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท

2) บุคคลในครอบครัว

เป็นการบัญญัติคุ้มครองความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาทั้งที่จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายและผู้ที่อยู่กินหรือเคยอยู่กินฉันสามีภรรยา โดยมิได้จดทะเบียนสมรส และคู่สมรสเดิมซึ่งแม้จะหย่าขาดจากกันไปแล้วก็ตาม รวมถึงบุตร บุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัว และบุคคลใดๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน

3.4.1 การกำหนดฐานความผิดและการยอมความ

มาตรา 4 กำหนดให้ “การกระทำความรุนแรงในครอบครัว” เป็นความผิดขั้นมาอีกฐานหนึ่ง โดยความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว และความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 สามารถยอมความได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการหันเหผู้กระทำความผิดออกจาก

¹ อาจารย์นฤมล โพธิ์แจ่ม, 2551

กระบวนการยุติธรรม แต่อย่างไรก็ดี ในกรณีที่ไมื่อยอมความกัน และการกระทำความรุนแรงในครอบครัว เป็นความผิดตามกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นด้วย ผู้กระทำความผิดนั้นก็ต้องรับโทษตามกฎหมายอีก

มาตรา 12 ให้อำนาจพนักงานสอบสวนกำหนดเงื่อนไขแห่งการยอมความการถอนคำร้องทุกข์ โดยใช้วิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุ้มครองประพฤติ ชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นสาเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว หรือทำทัณฑ์บนได้นั้น เป็นกรณีที่ให้อำนาจแก่พนักงานสอบสวนในการหักเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรม

3.4.2 หน้าที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา 5 กำหนดหน้าที่ให้บุคคลที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้พบเห็นหรือทราบการกระทำความรุนแรงในครอบครัวแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่และการแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่โดยสุจริต ผู้แจ้งย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ก่อให้เกิดความรับผิดแก่ผู้แจ้งทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง

3.4.3 อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา 6 ในกรณีที่ได้รับแจ้งเหตุการณ์กระทำความรุนแรงในครอบครัวให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปในเคสสถานหรือสถานที่เกิดเหตุเพื่อสอบถามผู้กระทำและผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวและบุคคลอื่นในสถานที่นั้นได้ เป็นกรณีที่ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปโดยไม่ต้องขอให้ศาลออกหมายค้นหมายจับ

3.4.4 หน้าที่ของพนักงานสอบสวน

1) **การสอบสวน** มาตรา 8 เมื่อมีการร้องทุกข์ภายในอายุความ 3 เดือน นับแต่ผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวอยู่ในวิสัยและมีโอกาสที่จะแจ้งหรือร้องทุกข์ได้ ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนโดยเร็วและส่งตัวผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว สำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีต่อศาลภายใน 48 ชั่วโมง นับแต่ได้ตัวผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว แต่หากมีเหตุจำเป็นทำให้ไม่อาจยื่นฟ้องได้ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ขอผิดฟ้องต่อศาล ได้คราวละไม่เกิน 6 วัน

ในการสอบปากคำผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว พนักงานสอบสวนต้องจัดให้มีจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวร่วมอยู่ด้วย ในขณะที่สอบปากคำเพื่อให้คำปรึกษา

2) **การยอมความ** การถอนคำร้องทุกข์ มาตรา 12 วรรคสองในกรณีที่มีการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ ให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์นั้น และกำหนดให้นำวิธีการฟื้นฟูบำบัดรักษา คุ้มครองประพฤติผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว หรือทำทัณฑ์บนไว้มาเป็นเงื่อนไขในการปฏิบัติตามข้อบันทึกข้อตกลงดังกล่าวโดยอนุโลม

โดยอาจรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหายหรือบุคคลในครอบครัวประกอบด้วยก็ได้ หากได้ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงและเงื่อนไขดังกล่าวครบถ้วนแล้ว จึงให้มีการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ได้ หากผู้ต้องหาฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจสั่งยกคดีขึ้นดำเนินการต่อไป

3) **การไกล่เกลี่ย** มาตรา 16 เพื่อประโยชน์ในการยอมความในคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว พนักงานเจ้าหน้าที่อาจตั้งผู้ประนีประนอมประกอบด้วยบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งเป็นบิดามารดา ผู้ปกครอง ญาติของคู่ความหรือบุคคลที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควร เพื่อให้คำปรึกษา หรือช่วยเหลือในการไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ยอมความกัน หรืออาจมอบหมายให้นักสังคมสงเคราะห์ หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลใดช่วยไกล่เกลี่ยให้คู่ความยอมความได้ยอมความกัน

3.4.5 คำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์

1) **อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ออกคำสั่ง** มาตรา 10 ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ก็ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราว ไม่ว่าจะมีความขอร้องจากบุคคลดังกล่าวหรือไม่ โดยให้มีอำนาจออกคำสั่งใดๆ ได้เท่าที่จำเป็นและสมควร ซึ่งรวมถึงการให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์ การให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เบื้องต้นตามสมควรแก่ฐานะ การออกคำสั่งห้ามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าไปในที่พำนักของครอบครัวหรือเข้าใกล้ตัวบุคคลใดในครอบครัว ตลอดจนการกำหนดวิธีการดูแลบุตร

2) **ศาลเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับคำสั่ง** เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างแล้ว ให้เสนอมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ต่อศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่วันที่ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ดังกล่าวหากศาลเห็นชอบกับคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ดังกล่าวให้คำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์มีผลต่อไป

ในกรณีที่ศาลไม่เห็นชอบด้วยกับคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือมีข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป ให้ศาลทำการไต่สวนและมีสิ่งโดยพลัน หากข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เพียงพอแก่การวินิจฉัยออกคำสั่ง ศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลง หรือเพิกถอนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์หรือออกคำสั่งใดๆ รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมก็ได้

3.4.6 การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง

มาตรา 10 วรรคห้า ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3.4.7 อำนาจศาล

1) **ศาลมีอำนาจออกคำสั่ง** มาตรา 11 ในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์หรือออกคำสั่งใดๆได้ตามที่เห็นสมควร

2) **ศาลพิพากษา** มาตรา 12 ในกรณีที่ศาลพิพากษาว่า ผู้กระทำความรุนแรงมีความผิด ศาลมีอำนาจกำหนดให้ใช้วิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุ้มครองความปลอดภัยผู้กระทำความผิดให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว หรือทำทัณฑ์บนไว้ ตามวิธีการและระยะเวลาที่ศาลกำหนดแทนการลงโทษผู้กระทำความผิดก็ได้

3) **การยอมความ** การถอนคำร้องทุกข์ มาตรา 12 วรรคสองในกรณีที่มีการยอมความหรือการถอนฟ้อง ให้ศาลจัดให้มีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ การถอนฟ้องนั้น และกำหนดให้นำวิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุ้มครองความปลอดภัยผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว หรือทำทัณฑ์บนไว้มาใช้เป็นเงื่อนไขในการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงดังกล่าวโดยอนุโลม โดยอาจรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหายหรือบุคคลในครอบครัวประกอบด้วยก็ได้ หากได้ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงและเงื่อนไขดังกล่าวครบถ้วนแล้วจึงให้มีการยอมความ การถอนฟ้องได้ หากจำเลยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขให้ศาลมีอำนาจสั่งยกคดีขึ้นดำเนินการต่อไป

4) **การไกล่เกลี่ย** มาตรา 16 เพื่อประโยชน์ในการยอมความในคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ศาลอาจตั้งผู้ประนีประนอมประกอบด้วยบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งเป็นบิดามารดา ผู้ปกครอง ญาติของคู่ความหรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควรเพื่อให้คำปรึกษา หรือช่วยเหลือในการไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้รับความกัน หรืออาจมอบหมายให้นักสังคมสงเคราะห์ หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลใดช่วยเหลือไกล่เกลี่ยให้คู่ความยอมความได้ยอมความกันก็ได้

3.4.8 หลักในการพิจารณาคดีความรุนแรงในครอบครัว

มาตรา 15 ไม่ว่าการพิจารณาคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัวจะได้ดำเนินการไปแล้วเพียงใด ให้ศาลพยายามเปรียบเทียบให้คู่ความได้ยอมความกัน โดยมุ่งถึงความสงบสุขและการอยู่ร่วมกันในครอบครัวเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงหลักการ ดังต่อไปนี้ ประกอบด้วย

- 1) การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว
- 2) การสงวนและคุ้มครองสถานภาพของการสมรสในฐานะที่เป็นศูนย์รวมของชายและหญิงที่สมัครใจเข้ามาอยู่กินฉันสามีภรรยา หากไม่อาจรักษาสถานภาพของการสมรสได้ ก็ให้การหย่าเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและเสียหายน้อยที่สุด โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของบุตรเป็นสำคัญ

3) การคุ้มครองและช่วยเหลือครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ครอบครัวนั้นต้องรับผิดชอบในการดูแลให้การศึกษาแก่สมาชิกที่เป็นผู้เยาว์

4) มาตรการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือสามีภริยาและบุคคลในครอบครัวให้ปรองดองกันและปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างกันเองและกับบุตร

3.5 พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544

พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ตราขึ้นตามบทบัญญัติ มาตรา 245, 246 และ 247 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เพื่อรับรองสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐของบุคคล ซึ่งได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดทางอาญาของผู้อื่นโดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นและไม่มีโอกาสได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่น

3.5.1 การกำหนดบทนิยาม

มาตรา 3 ได้ให้คำนิยามของคำว่า “ผู้เสียหาย” หมายถึง บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิต หรือร่างกายหรือจิตใจ เนื่องจากการกระทำทางอาญาของผู้อื่น และต้องไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น

3.5.2 ความผิดที่กระทำต่อผู้เสียหาย

มาตรา 17 ความผิดที่กระทำต่อผู้เสียหายอันอาจขอรับค่าตอบแทนได้ต้องเป็นความผิดตามรายการที่ระบุไว้ท้ายพระราชบัญญัตินี้

ความผิดที่กระทำต่อผู้เสียหาย ซึ่งทำให้ผู้เสียหายอาจขอรับค่าตอบแทนได้ตามมาตรา 17 ได้แก่ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ดังต่อไปนี้

- (1) ความผิดเกี่ยวกับเพศ มาตรา 276 – 278
- (2) ความผิดต่อชีวิต มาตรา 288 – 295
- (3) ความผิดต่อร่างกาย มาตรา 295 – 300
- (4) ความผิดฐานทำให้แท้งลูก มาตรา 301 – 305
- (5) ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บ หรือคนชรา มาตรา 306-308

3.5.3 สิทธิได้รับเงินช่วยเหลือของผู้เสียหาย

กรณีทั่วไป

- (6) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาลเท่าที่จ่ายจริง ไม่เกิน 30,000 บาท
- (7) ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจเท่าที่จ่ายจริงไม่เกิน 20,000 บาท
- (8) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ อัตราวันละไม่เกิน 200 บาท ระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี
- (9) ค่าตอบแทนความเสียหายอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร ไม่เกิน 30,000 บาท

กรณีเสียชีวิต

- (1) ค่าตอบแทนกรณีผู้เสียหายถึงแก่ความตายตั้งแต่ 30,000 บาท แต่ไม่เกิน 100,000 บาท
- (2) ค่าจัดการศพ จำนวน 20,000 บาท
- (3) ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดู ไม่เกิน 30,000 บาท
- (4) ค่าเสียหายอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควรแต่ไม่เกิน 30,000 บาท

3.5.4 คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

คณะกรรมการจะกำหนดให้ผู้เสียหายได้รับค่าตอบแทนหรือไม่เพียงใด จะคำนึงถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำความผิด สภาพความเสียหาย พฤติการณ์คดี ความเดือดร้อนที่ได้รับ และพิจารณาถึงโอกาสที่ผู้เสียหายจะได้รับการชดเชยจากทางอื่นด้วย

3.6 พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.2546

พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ตราขึ้นตามบทบัญญัติ มาตรา 244 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ที่ได้บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลที่เป็นพยานในคดีอาญาไว้ 3 ประการ คือ สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองความปลอดภัย สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม และสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ

3.6.1 การกำหนดบทนิยาม

มาตรา 3 ได้ให้นิยามของคำว่า “พยาน” หมายความว่า พยานบุคคลซึ่งจะมาให้ หรือได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือศาลในการดำเนินคดีอาญา รวมทั้งผู้ชำนาญการพิเศษ แต่มีให้หมายความรวมถึงจำเลยที่อ้างตนเองเป็นพยาน

3.6.2 สิทธิของบุคคลที่เป็นพยานในคดีอาญา รวมถึงผู้ใกล้ชิดของพยาน

- (1) สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองความปลอดภัย

(2) สิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทน จากการมาให้อาศัยจริงกับพนักงานสืบสวนสอบสวน พนักงานอัยการ หรือเบิกความศาล

(3) สิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนความเสียหายอันเนื่องมาจากการเป็นพยาน เช่น กรณีเกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน เป็นต้น

(4) สิทธิที่จะได้รับค่าใช้จ่ายกรณีเข้าสู่มาตรการคุ้มครองพยาน ทั้งมาตรการทั่วไปและมาตรการพิเศษ

3.6.3 หลักเกณฑ์ในการคุ้มครองพยานในคดีอาญา

(1) มาตรการทั่วไปในการคุ้มครองพยาน ตามมาตรา 6 และมาตรา 7

กรณีที่พยานในคดีอาญาหรือผู้ใกล้ชิดของพยาน เช่น สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานของพยาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน ซึ่งมีผลต่อการที่พยานจะมาเป็นพยาน อาจไม่ได้รับความปลอดภัย พนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา ศาล หรือสำนักงานคุ้มครองพยาน แล้วแต่กรณี อาจจัดให้พยานอยู่ในความคุ้มครองตามที่เห็นเป็นการสมควร หรือตามที่พยานหรือบุคคลอื่นใด ซึ่งมีประโยชน์เกี่ยวข้องได้ร้องขอ และในกรณีจำเป็น บุคคลดังกล่าวจะขอให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่น ช่วยให้ความคุ้มครองแก่พยานตามความจำเป็น ทั้งนี้ ต้องได้รับความยินยอมของพยานด้วย

วิธีการคุ้มครองพยานตามมาตรการทั่วไป เช่น การนำพยานไปอยู่ในที่ปลอดภัย (safe house) การจัดให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย เป็นต้น

(2) มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน

พยานคดีต่อไปนี้ มีสิทธิร้องขอมาตรการพิเศษในการคุ้มครองความปลอดภัย

- 1) คดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- 2) คดีความผิดเกี่ยวกับการปราบปรามการฟอกเงิน
- 3) คดีความผิดเกี่ยวกับการปราบปรามการทุจริต
- 4) คดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง
- 5) คดีความผิดเกี่ยวกับเพศ
- 6) คดีความผิดเกี่ยวกับองค์การอาชญากรรม
- 7) คดีที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุก 10 ปีขึ้นไป
- 8) คดีที่สำนักงานคุ้มครองพยานเห็นสมควรโดยมีเงื่อนไขในเรื่องของ

พฤติการณ์ไม่ปลอดภัยปรากฏแน่ชัด หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าพยานจะไม่สามารถได้รับความปลอดภัย

วิธีการคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษ เช่น การย้ายที่อยู่ การจ่ายค่าเลี้ยงชีพเป็นระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นขยายระยะเวลาครั้งละไม่เกิน 3 เดือน แต่ไม่เกิน 2 ปี การเปลี่ยนชื่อ

สกุลและหลักฐานทางทะเบียนที่สามารถระบุตัวพยาน การจัดหาอาชีพหรือให้มีการศึกษาอบรม การช่วยเหลือในการเรียกร้องสิทธิที่พยานพึงได้รับ การจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองความปลอดภัยในระยะเวลาที่จำเป็น

3.6.4 ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่พยาน สามी ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานของพยาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานในคดีอาญา

(1) ค่าตอบแทนแก่พยานที่มาให้ข้อเท็จจริง หรือเบิกความในคดีอาญา

พยานที่มีสิทธิได้รับค่าตอบแทน ได้แก่ พยานที่ได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานสืบสวน พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือได้เบิกความต่อศาล พยานที่มีชื่อระบุไว้ในสำนวนการสอบสวน ในชั้นสืบสวนและสอบสวน พยานโจทก์ในคดีความผิดต่อส่วนตัว พยานจำเลย (ทุกคดี)

อัตราค่าตอบแทน 200 บาท/ครั้ง กรณีอยู่ในเขตจังหวัด และ 500 บาท/ครั้ง กรณีอยู่นอกเขตจังหวัด

(2) ค่าตอบแทนความเสียหายแก่พยาน สามी ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานของพยานหรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานในคดีอาญา

อัตราค่าตอบแทนความเสียหาย

กรณีเกิดความเสียหายแก่ชีวิต

-ค่าตอบแทนตั้งแต่ 30,000 บาท แต่ไม่เกิน 100,000 บาท

-ค่าจัดการศพ 20,000 บาท ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดูตามพฤติการณ์ในขณะเสียชีวิต ไม่เกิน 30,000 บาท

-ค่าอุปการะด้านการศึกษาก่อนบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของพยาน ให้จ่ายเป็นรายเดือนๆละไม่เกิน 3,000 บาท จนกว่าบรรลุนิติภาวะ เว้นแต่เมื่อบรรลุนิติภาวะแล้วกำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่าจนถึงระดับปริญญาตรีในประเทศ ให้ได้รับการอุปการะต่อไปจนถึงอายุไม่เกิน 25 ปีบริบูรณ์

กรณีเกิดความเสียหายแก่ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ

-ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล จ่ายเท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 30,000 บาท

-ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ จ่ายเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 50,000 บาท

-ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดูตามพฤติการณ์ในขณะเสียชีวิต ไม่เกิน 30,000 บาท

-ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ระหว่างการรักษาพยาบาล จ่ายในอัตราวันละไม่เกิน 200 บาท นับแต่วันที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ

กรณีเกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด

-จ่ายตามที่สามารถประเมินหรือเทียบเคียงได้แต่ไม่เกิน 50,000 บาท หากความเสียหายเป็นผลโดยตรงจากการกระทำผิดอาญาโดยเจตนา

(3) ค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองพยานตามมาตราทั่วไป

- ค่าที่พักอาศัยอันเนื่องมาจากการคุ้มครองพยานให้เบิกจ่ายได้เท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินห้องละ 800 บาท ต่อวัน
- ค่าอาหาร เครื่องดื่มให้เบิกจ่ายในอัตราคนละ 200 บาท ต่อวัน
- ค่าเลี้ยงชีพที่สมควรอันเนื่องมาจากการขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในอัตราคนละ 200 บาท ต่อวัน

(4) ค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองพยานตามมาตราพิเศษ

- ค่าใช้จ่ายในการย้ายที่อยู่หรือจัดหาที่พักอันเหมาะสมให้เบิกจ่ายได้เท่าที่จ่ายจริง
- ค่าใช้จ่ายในการจ่ายค่าเลี้ยงชีพที่สมควรแก่พยาน หรือบุคคลที่อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของพยาน ให้เบิกจ่ายได้ไม่เกินคนละ 200 บาทต่อวัน
- ค่าใช้จ่ายในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล และหลักฐานทางทะเบียนที่สามารถระบุตัวพยาน รวมทั้ง การดำเนินการเพื่อกลับคืนสู่ฐานเดิมตามคำขอของพยาน ให้เบิกจ่ายได้เท่าที่จ่ายจริง
- ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเพื่อให้มีอาชีพ หรือให้มีการศึกษาอบรม หรือดำเนินการอื่นใดเพื่อให้พยานสามารถดำรงชีพได้ตามที่เหมาะสม ให้เบิกจ่ายได้เท่าที่จ่ายจริง
- ค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือเรียกร้องสิทธิที่พยานพึงได้รับให้เบิกจ่ายได้เท่าที่จ่ายจริง
- ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองความปลอดภัยในระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 12 ชั่วโมง ให้เบิกจ่ายให้เจ้าหน้าที่ที่ช่วยให้คุ้มครอง ตามจำเป็นในอัตราเหมาจ่ายแต่ไม่เกินคนละ 200 บาทต่อวัน
- ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการอื่นใดให้พยานได้รับความช่วยเหลือหรือได้รับความคุ้มครองตามที่เห็นสมควร ให้เบิกจ่ายได้เท่าที่จ่ายจริง

3.7 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)

วิสัยทัศน์ประเทศไทย

มุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) คนไทยมีคุณธรรม นำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุขเศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืนอยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

พันธกิจ

- (1) พัฒนาคณะให้มีคุณภาพ คุณธรรม นำความรอบรู้อย่างเท่าทัน
- (2) เสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม
- (3) ดำรงความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- (4) พัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมาภิบาลภายใต้ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เป้าหมาย

- (1) เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคน
- (2) เป้าหมายการพัฒนาชุมชนและแก้ปัญหาความยากจน
- (3) เป้าหมายด้านเศรษฐกิจ
- (4) เป้าหมายการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
- (5) เป้าหมายด้านธรรมาภิบาล

แนวคิดพื้นฐานของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ยังคงยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” และยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัญชาทางในการบริหารและพัฒนาประเทศต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องไว้ดังต่อไปนี้

1. การเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข ส่งเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของคนในสังคมบนพื้นฐานความมีเหตุมีผล ดำรงชีวิตอย่างมั่นคงทั้งในระดับครอบครัวและชุมชน ส่งเสริมการดำรงชีวิตที่มีความปลอดภัยบนพื้นฐานของความยุติธรรมในสังคม เสริมสร้างกระบวนการยุติธรรมแบบบูรณาการและการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ควบคู่กับการเสริมสร้างจิตสำนึกด้านสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง และความตระหนักถึงคุณค่าและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อลดความขัดแย้ง
2. การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมไทย โดยสร้างกระบวนการเรียนรู้ ปลูกฝังจิตสำนึกค่านิยมวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลของประชาชนทุกระดับ พร้อมทั้งพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำประชาธิปไตยที่มีคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลในสังคมทุกระดับเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม
3. สร้างภาคราชการที่มีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล เน้นการบริการแทนการกำกับควบคุม และทำงานร่วมกับหุ้นส่วนการพัฒนา
4. การกระจายอำนาจการบริหารจัดการประเทศสู่ภูมิภาค ท้องถิ่นและชุมชนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง

5. การปฏิรูปกฎหมาย กฎระเบียบและขั้นตอน กระบวนการเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อสร้างความสมดุลในการจัดสรรประโยชน์จากการพัฒนา

3.8 แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2552-2555²

แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2552-2555 มีจุดมุ่งหมายในการมุ่งพัฒนาประสิทธิภาพของระบบงานยุติธรรม เพื่อให้คนในสังคมได้รับการคุ้มครองอย่างเป็นธรรม และได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์และทิศทางการพัฒนากระบวนการยุติธรรม มีการบูรณาการการทำงานอย่างเป็นธรรม มีเอกภาพ นำไปสู่การพัฒนาสู่สังคมแห่งความเป็นธรรม โดยมีกรอบแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1. อัญเชิญพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ว่า “กฎหมายนั้นไม่ใช่ตัวความยุติธรรมเป็นแต่เพียงเครื่องมืออย่างหนึ่งสำหรับใช้ในการรักษาและอำนวยความยุติธรรมเท่านั้นการใช้กฎหมายจึงต้องมุ่งหมายใช้เพื่อรักษาความยุติธรรม ไม่ใช่เพื่อรักษาตัวบทของกฎหมายเอง และการรักษาความยุติธรรมในแผ่นดินก็มีได้มีวงแคบอยู่เพียงแค่ว่าขอบเขตของกฎหมาย หากต้องขยายออกไปให้ถึงศีลธรรมจรรยา ตลอดจนเหตุและผลตามเป็นจริงด้วย.....” เป็นหลักปรัชญานำทาง

2. การเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมสะท้อนความต้องการ สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นต่างๆ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการดำเนินงานและการให้บริการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพ เสมอภาคและเท่าเทียมแก่ประชาชน

3. ให้ความสำคัญกับการเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และการอำนวยความยุติธรรม รวมทั้งการประสานความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้ประชาชนสามารถได้รับบริการที่สะดวก รวดเร็ว สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างทั่วถึง โปร่งใส เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ

4. เน้นการพัฒนากระบวนการยุติธรรมให้ครอบคลุมในด้านต่างๆ ทั้งกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทางแพ่ง และทางปกครอง

3.9 นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2550-2554³

เป็นนโยบายระดับชาติที่มีเป้าหมายมุ่งสู่การสร้างสภาวะแวดล้อมที่สันติสุข มีภูมิคุ้มกันปัญหาต่างๆ ที่สามารถคัดกรองสิ่งที่เป็นคุณและโทษที่จะเข้ามากระทบต่อความมั่นคงของรัฐและประชาชน รวมทั้งสามารถแก้ไขสาเหตุที่เป็นรากเหง้าของภัยคุกคาม เพื่อให้เกิดความมั่นคงที่ยั่งยืนและให้การพัฒนา

^{2,3} กระทรวงยุติธรรม, 2550

ประเทศในด้านต่างๆ สามารถดำเนินไปอย่างราบรื่นโดยภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคส่วนต่างๆ ในสังคม ให้ความสำคัญในการนำไปเป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนงานและโครงการในขอบเขตภารกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถสนองผลประโยชน์แห่งชาติในทิศทางที่สอดคล้องกันและเป็นเอกภาพ

7.1 นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (เฉพาะหน้า)

.....

2. พัฒนาการใช้สันติวิธีและความร่วมมือของกลุ่มพลังวัฒนธรรมเพื่อลดการใช้ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.1 ส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายตามหลักนิติธรรม และไม่มีการเลือกปฏิบัติ เพื่อให้กฎหมายมีความน่าเชื่อถือและเป็นที่พึงของประชาชนทุกหมู่เหล่าอย่างเท่าเทียมกัน

2.2 ยึดมั่นหลักการสร้างความสมานฉันท์เป็นฐานหลักที่สำคัญในอันที่จะทำให้การบังคับใช้กฎหมาย ทั้งในมิติการปฏิบัติการปราบปรามผู้กระทำความผิดและในมิติการดำเนินกระบวนการยุติธรรม ไม่ย้อนกลับมาเป็นเงื่อนไขข้ออ้างการใช้ความรุนแรง

7.2 นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (ระยะ 5 ปี)

.....

2. เสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศและรากฐานประชาธิปไตยที่ยั่งยืนในระดับชุมชน

2.1 ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมีกลไกการตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจของรัฐและความโปร่งใสของฝ่ายบริหารที่เป็นอิสระ โดยเฉพาะที่มาขององค์กรอิสระให้ปราศจากการครอบงำหรือแทรกแซงจากฝ่ายใดๆ

2.2 สร้างความยุติธรรมและความเป็นธรรมในสังคมด้วยการนำหลักนิติธรรมมาใช้ในการพัฒนาและบริหารจัดการประเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยครอบคลุมในด้านการบัญญัติกฎหมายที่เป็นธรรม การบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายโดยคำนึงเจตนารมณ์ของกฎหมายเป็นสำคัญ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายให้มีความพร้อมทั้งในด้านสมรรถนะและความซื่อสัตย์สุจริต และการสร้างจิตสำนึกของประชาชนให้มีความเชื่อมั่นและเคารพต่อหลักกฎหมายของประเทศ

3. ฟื้นฟูความสมานฉันท์ เสริมสร้างความรักชาติและเอกภาพของคนในชาติ

.....

3.4 เสริมสร้างความเข้าใจให้เจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนไทย ให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชน ครอบคลุมถึงเรื่องหลักการศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชากรที่เข้ามาอาศัยอยู่ภายในประเทศ นำไปสู่การปรับทัศนคติเพื่อให้มีการปฏิบัติต่อประชากรกลุ่ม

ดังกล่าวอย่างเป็นธรรม มีความเท่าเทียมไม่เลือกปฏิบัติเพื่อให้บุคคลเหล่านี้สามารถคาดการณ์อนาคตได้ และมีส่วนร่วมในการป้องกันพฤติกรรมในเชิงลบที่มีผลต่อความมั่นคงทางสังคม

8. เสริมสร้างศักยภาพการจัดการปัญหาภัยคุกคามข้ามชาติ

8.6 พัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความทันสมัยและครอบคลุมต่อการสกัดกั้นและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและกลุ่มก่อการร้าย และให้มีการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้มีการเพิ่มบทลงโทษทางกฎหมาย โดยเฉพาะในกรณีที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาเกี่ยวข้อง

3.10 อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (ค.ศ.1997)

วัตถุประสงค์หลักของอนุสัญญานี้คือการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ รวมทั้งการประกันว่าสตรีและบุรุษมีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติและดูแลจากรัฐอย่างเสมอภาคกัน

สมัชชาใหญ่สหประชาชาติได้รับรองอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2522 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 3 กันยายน 2524 สำหรับพิธีสารเลือกรับสมัชชาใหญ่สหประชาชาติได้รับรองเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2542 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2543

เนื้อหาของอนุสัญญา

1. กล่าวถึงคำจำกัดความของคำว่า การเลือกปฏิบัติต่อสตรี (discrimination against women) พันธกรณีของรัฐภาคี มาตรการที่รัฐภาคีต้องดำเนินการเพื่อสนับสนุนความก้าวหน้าของสตรี มาตรการเร่งด่วนชั่วคราวเพื่อสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรีอย่างแท้จริง ซึ่งจะไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความแตกต่างทางเพศ การปรับรูปแบบทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อให้เอื้อต่อการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี และการปราบปรามการลักลอบค้า และแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากสตรี

2. กล่าวถึงความเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรีในด้านการเมืองและการดำรงชีวิต (public life) ทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ เช่น สิทธิในการเลือกตั้ง การสนับสนุนให้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญ ความเท่าเทียมกันในกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ และการศึกษา

3. กล่าวถึงการที่สตรีจะได้รับการดูแลทางเศรษฐกิจ โดยได้รับความเท่าเทียมกันในด้านสิทธิและโอกาสที่จะได้รับการจ้างงานและสิทธิด้านแรงงาน รวมถึงการป้องกันความรุนแรงต่อสตรีในสถานที่ทำงาน ความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ โดยเฉพาะสตรีมีครรภ์และหลังคลอดบุตร การที่รัฐภาคีจะประกันความเป็นอิสระของสตรีด้านการเงินและความมั่นคงด้านสังคม และการให้ความสำคัญแก่สตรีในชนบท ทั้งในด้านแรงงานและความเป็นอยู่

4. กล่าวถึงความเท่าเทียมกันของบุรุษและสตรีในด้านกฎหมาย โดยเฉพาะในด้านกฎหมายแพ่งและกฎหมายครอบครัว ซึ่งเป็นการประกันความเท่าเทียมกันในชีวิตส่วนบุคคล

5. กล่าวถึงการจัดตั้งคณะกรรมการการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ พันธกรณีในการจัดทำรายงานของรัฐภาคี การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ และการมีส่วนร่วมของทบวงชำนาญพิเศษที่เกี่ยวข้อง

6. กล่าวถึงการมิให้ตีความข้อบทของอนุสัญญาที่จะขัดต่อกฎหมายภายในที่ดำเนินการมากกว่าที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาและกฎหมายระหว่างประเทศที่มีอยู่ การนำพันธกรณีไปปฏิบัติในระดับประเทศ การเปิดให้ลงนามและกระบวนการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญา การแก้ไขอนุสัญญา เงื่อนไขการมีผลบังคับใช้ของอนุสัญญา การตั้งข้อสงวน การขัดแย้งในการตีความระหว่างรัฐภาคี

ประเทศไทยนั้นได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฉบับนี้โดยการภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2528 และมีผลใช้บังคับกับประเทศไทยเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2528 โดยได้ตั้งข้อสงวนเมื่อเข้าเป็นภาคีไว้จำนวน 7 ข้อ ได้แก่

ข้อ 7 เรื่องความเสมอภาคทางการเมือง และการรับตำแหน่งราชการ

ข้อ 9 การถือสัญชาติของบุตร

ข้อ 10 ความเสมอภาคทางการศึกษา

ข้อ 11 สิทธิและโอกาสที่จะได้รับการจ้างงานชนิดเดียวกัน

ข้อ 15 การทำนิติกรรม

ข้อ 16 ความเสมอภาคในครอบครัว

ข้อ 29 การตีความ และการระงับข้อพิพาท

และประเทศไทยได้ถอนข้อสงวนตามลำดับ ดังนี้

ข้อ 11 วรรคหนึ่ง (ข) เกี่ยวกับสิทธิและโอกาสที่จะได้รับการจ้างงานชนิดเดียวกัน เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2533

ข้อ 15 วรรคสาม เกี่ยวกับการทำสัญญา เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2533

ข้อ 9 วรรคสอง เกี่ยวกับการถือสัญชาติของบุตร เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2535 โดยได้แก้ไขพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 และออกเป็นพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 เพื่อให้บุตรของหญิงไทยสามารถมีสัญชาติไทยได้โดยหลักสายโลหิต ตามหลักเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย

ข้อ 7 เกี่ยวกับความเสมอภาคทางการเมืองและการรับตำแหน่งราชการ เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2538 ซึ่งหลังจากที่มีการยกเลิกข้อสงวนดังกล่าวได้มีการแต่งตั้งนายพลหญิงขึ้นในปี พ.ศ. 2539

ข้อ 10 เกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษา เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2538

3.11 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมีหลักการที่สำคัญว่า เด็กทุกคนมีสิทธิต่างๆ ติดตัวมาตั้งแต่เกิดและประเทศสมาชิกของอนุสัญญานี้ต้องดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อให้การปกป้องคุ้มครองและส่งเสริมการใช้สิทธิของเด็กอย่างเต็มที่และอย่างน้อยต้องเป็นไปตามมาตรฐานของอนุสัญญา ซึ่งได้รับการยอมรับทั่วโลกว่าข้อกำหนดต่างๆ ในอนุสัญญา เป็นมาตรฐานขั้นต่ำในการดูแลคุ้มครองเด็ก สมัชชาใหญ่สหประชาชาติได้รับรองอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2532 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2533 ปัจจุบันอนุสัญญานี้มีภาคีสมาชิกถึง 195 ประเทศ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กให้คำนิยาม “เด็ก” ไว้ในข้อ 1 ว่า “เพื่อความมุ่งประสงค์ของอนุสัญญานี้ เด็กหมายถึง มนุษย์ทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านี้ตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่เด็กนั้น”

จากคำนิยามดังกล่าวมนุษย์ทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี อยู่ในความหมายของคำว่าเด็กทั้งสิ้น เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะตามกฎหมายของแต่ละประเทศที่ใช้อยู่ เช่น ในกรณีของประเทศไทย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1 ว่าด้วยบุคคล มาตรา 19 กำหนดว่า บุคคลจะบรรลุนิติภาวะเมื่ออายุครบ 20 ปี บริบูรณ์ แต่หากบุคคลนั้นได้ทำการสมรสก่อนอายุครบ 20 ปี บริบูรณ์โดยผู้เยาว์ฝ่ายชายมีอายุ 17 ปี บริบูรณ์ และฝ่ายหญิงมีอายุ 15 ปี บริบูรณ์ ตามมาตรา 20 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บุคคลนั้นเป็นผู้บรรลุนิติภาวะตามกฎหมาย ดังนั้น หากเด็กที่ยังไม่ถึง 18 ปี แต่ได้ทำการสมรสก่อนและเข้าเงื่อนไขตามกฎหมายที่ถือว่าเด็กนั้นพ้นจากสถานะความเป็นเด็กและบรรลุนิติภาวะตามกฎหมาย จะไม่อยู่ในความคุ้มครองของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กอีกต่อไป และดังได้กล่าวแล้วอนุสัญญานี้เป็นอนุสัญญาที่มีประเทศเข้าเป็นภาคีสมาชิกมากที่สุดในโลก คือ 195 ประเทศ และข้อผูกพันในการเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญา คือ การยอมรับที่จะปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศฉบับนี้ ดังนั้น คำจำกัดความ “เด็ก” ในกฎหมายของทั้ง 195 ประเทศ จะต้องมีความหมายเช่นเดียวกับอนุสัญญานี้ทำให้ความหมายของคำว่าเด็กนั้นเป็นความหมายสากลที่ต้องเหมือนกันทั่วโลก

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กทุกคนในโลก โดยได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ (ซึ่งหมายความว่าประเทศอาจกำหนดสิทธิและการคุ้มครองสูงกว่าที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้ได้ แต่จะต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาไม่ได้)

อนุสัญญาฯ ได้กำหนดว่ารัฐภาคีสมาชิกต้องเคารพและคุ้มครองสิทธิเด็กทุกคนที่อยู่ภายในเขตอำนาจของตนไม่ว่าจะเป็นคนสัญชาติของประเทศนั้นหรือไม่ ที่อยู่ภายในเขตอำนาจของตนโดยไม่เลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบ โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น ต้นกำเนิดทางชาติพันธุ์ หรือสังคม ทรัพย์สิน ความทุพพลภาพ การเกิด หรือสถานะอื่น ๆ ของเด็ก หรือบิดามารดา หรือผู้ปกครองตามกฎหมาย (ข้อ 2) การไม่เลือกปฏิบัตินั้นไม่ได้หมายความว่ารัฐจะต้อง

ปฏิบัติต่อเด็กทุกคนเหมือนกันหมด หากเด็กกลุ่มใดไม่สามารถใช้สิทธิเช่นเดียวกับเด็กอื่น เพราะสภาวะทางร่างกาย จิตใจ หรือสังคม เช่นเด็กพิการทางร่างกายหรือทางสมอง เด็กเรื้อรัง ยากจน เป็นต้น รัฐอาจจัดบริการให้เด็กเหล่านี้เป็นกรณีพิเศษ เพื่อช่วยให้เด็กกลุ่มนี้ได้ใช้สิทธิเท่าเทียมกับเด็กอื่น ๆ หลักการนี้ได้มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พ.ศ. 2540 มาตรา 30 วรรคสาม ซึ่งกำหนดว่า “มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม...” อนุสัญญาฯ ยังได้กำหนดว่าในการกระทำทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับเด็ก...ผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นลำดับแรก “In all actions concerning children,... the best interests of the Child shall be a primary consideration” (ข้อ 3 วรรคแรก)

พันธกรณีของภาคีสมาชิก

1) สิทธิในการมีชีวิตและการอยู่รอด

สิทธิในการมีชีวิตและการอยู่รอดคือ สิทธิของเด็กที่คลอดออกมาแล้วจะต้องมีชีวิตอยู่รอดอย่างปลอดภัย อนุสัญญาฯ กำหนดว่ารัฐภาคีรับรองว่าเด็กทุกคนมีสิทธิที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดที่จะมีชีวิตและรัฐภาคีต้องประกันอย่างเต็มที่เท่าที่จะทำได้ให้มีการอยู่รอดและการพัฒนาของเด็ก (ข้อ 6) เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการเลี้ยงดูไม่ว่าโดยบิดา มารดา ญาติพี่น้องหรือรัฐ เพื่อให้อยู่รอดและเจริญเติบโต และมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีเพียงพอตามฐานะซึ่งหากครอบครัวไม่สามารถจะดำเนินการได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำ รัฐต้องเข้าไปให้การช่วยเหลือ เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการบริการด้านสุขอนามัยให้พ้นจากโรคภัยต่างๆ ที่จะทำให้เด็กเสียชีวิตหรือพิการ เช่น การมีสิทธิที่จะได้รับวัคซีนป้องกันโรคต่างๆ การตรวจรักษาและการบริการด้านสาธารณสุขอื่น ๆ มีที่อยู่อาศัย ไม่ถูกทอดทิ้งให้เป็นเด็กเรื้อรัง สิทธิที่จะได้รับอาหารในปริมาณที่เพียงพอและสะอาด สิทธิที่จะมีชื่อและสิทธิที่จะได้มีสัญชาติ เรื่องการได้สัญชาติมีการเข้าใจว่าเด็กจะต้องได้รับสัญชาติของประเทศที่เด็กนั้นเกิด ซึ่งไม่ได้หมายความว่าความเช่นนั้นเสมอไป แต่หมายความว่าเด็กทุกคนต้องไม่เกิดมาเป็นผู้ไร้สัญชาติ รัฐภาคีจะต้องดำเนินการให้เด็กมีสัญชาติใดสัญชาติหนึ่ง ไม่ว่าจะป็นสัญชาติของบิดาหรือของมารดา หรือของประเทศที่เด็กนั้นเกิดก็ตาม เพราะการเป็นเด็กที่ไร้สัญชาติจะมีผลกระทบต่อชีวิตของเด็กนั้นอย่างร้ายแรงและเป็นเวลายาวนาน บางประเทศไม่ให้สัญชาติของตนต่อเด็กที่เกิดจากบิดามารดาชาวต่างประเทศ แม้ว่าจะเกิดในประเทศ แต่รัฐนั้นต้องจัดระบบการทำหลักฐานการเกิดเพื่อให้เด็กนั้นมีสิทธิที่จะไปยืนยันสัญชาติของตนได้กับประเทศที่เด็กนั้นมีสิทธิ ประเทศไทยก็จัดอยู่ในประเทศที่ไม่ให้สัญชาติไทยกับเด็กที่มีบิดามารดาเป็นชาวต่างประเทศทั้งคู่ แม้ว่าจะเกิดในประเทศไทยก็ตาม (พรบ.สัญชาติ, คนเข้าเมือง) แต่เด็กนั้นมีสิทธิได้รับสัญชาติอื่นตามบิดาหรือมารดาซึ่งเป็นไปตามกฎหมายของประเทศที่บิดาและมารดาเด็กมีสัญชาติจะกำหนดไว้และรัฐต้องจัดทำหลักฐานเพื่อให้เด็กนั้นได้รับสัญชาตินั้น ๆ ตามบิดาหรือมารดา ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของไทย เด็กที่เกิดจากบิดาหรือมารดาที่มีสัญชาติไทยไม่ว่าจะเกิดที่ไหนในโลก มีสิทธิที่จะได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมาย

ด้วย ซึ่งในกรณีดังกล่าวอนุสัญญาฯ ข้อ 7 ได้กำหนดไว้ว่า “เด็กจะได้รับการจดทะเบียนทันทีหลังเกิดและมีสิทธิที่จะมีชื่อนับแต่เกิดและสิทธิที่จะได้สัญชาติ และเท่าที่จะเป็นไปได้ สิทธิที่จะรู้จักและได้รับการดูแลเลี้ยงดูจากบิดามารดาของตน” รัฐภาคีต้องให้หลักประกันในการส่งเสริมสิทธิเช่นว่านี้ภายใต้กฎหมายสัญชาติของรัฐและภายใต้การผูกพันตามตราสารระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากเด็กนั้นจะตกเป็นผู้ไร้สัญชาติ ในเรื่องของการเลี้ยงดูนั้น อนุสัญญาฯ เน้นการเลี้ยงดูและความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและบิดามารดาอย่างมาก โดยกำหนดให้รัฐภาคีให้หลักประกันว่าเด็กจะต้องไม่ถูกแยกจากบิดามารดาโดยขัดกับความประสงค์ของบิดามารดา เว้นแต่การแยกเด็กนั้นจะเป็นไปตามกฎหมายซึ่งสามารถตรวจสอบได้โดยศาลและเป็นกรณีจำเป็นที่จะต้องแยกเด็กออกมาเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กเอง เมื่อมีการทำร้ายใช้เด็กในทางที่ผิดหรือเด็กถูกบิดามารดาทอดทิ้ง ทั้งนี้เพราะโดยหลักการแล้วบุคคลที่จะเลี้ยงดูเด็กได้ดีที่สุดคือ บิดาและมารดาด้วยกัน ซึ่งเป็นไปตามข้อเท็จจริงตามธรรมชาติที่ว่าไม่มีใครรักและหวังดีต่อเด็กเกินไปกว่าบิดามารดาของเด็กนั้น ยกเว้นกรณีที่บิดาหรือมารดาของเด็กมีปัญหาอย่างอื่นทำให้ไม่สามารถดูแลเด็กหรือบางครั้งกลับทำร้ายเด็กเอง ตัวอย่างเช่น บิดามารดาติดยาเสพติดหรือสุราแล้วมาทำร้ายลูกหรือละเลยไม่ดูแลเด็ก การขายลูกให้ค้าประเวณี การให้ลูกไปจำหน่ายยาเสพติด เป็นต้น ดังนั้นโดยหลักการแล้วเด็กมีสิทธิที่จะได้รับการดูแลจากทั้งบิดาและมารดาทั้งสองคน หากรัฐจะต้องเข้าไปแยกเด็กออกมาดูแลโดยรัฐต้องเป็นกรณีที่เด็กนั้นจะตกอยู่ในอันตรายหรือถูกทอดทิ้ง และต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กนั่นเอง

หากเด็กไม่สามารถอยู่กับทั้งบิดาหรือมารดาได้ เพราะบิดามารดาแยกกันอยู่ เช่น การหย่า ในกรณีเช่นนี้จะต้องกำหนดที่อยู่ของเด็กว่าจะให้เด็กอยู่กับใครและทุกฝ่ายจะต้องได้รับโอกาสที่จะแสดงความคิดเห็นรวมทั้งตัวเด็กเองด้วย การแยกกับอยู่ของบิดาและมารดา ซึ่งทำให้เด็กต้องแยกไปอยู่กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือจากทั้งสองโดยรัฐนำมาดูแล เด็กยังมีสิทธิที่จะรักษาความสัมพันธ์ส่วนตัวและการติดต่อโดยตรงกับบิดาและมารดาที่เด็กไม่ได้อยู่ด้วยอย่างสม่ำเสมอ เว้นแต่การติดต่อสัมพันธ์นั้นจะขัดกับประโยชน์สูงสุดของเด็กนั่นเอง (ข้อ 9) นอกจากนี้รัฐยังต้องใช้ความพยายามเพื่อให้หลักประกันว่าหลักการที่ว่าทั้งบิดาและมารดามีความรับผิดชอบร่วมกันในการเลี้ยงดูและพัฒนาการของเด็ก (ข้อ 18) ในการที่รัฐอนุญาตให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม รัฐจะต้องให้หลักประกันว่าประโยชน์สูงสุดของเด็กจะเป็นข้อพิจารณาที่สำคัญที่สุดในเรื่องการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ข้อ 21) และต้องใช้ความระมัดระวังอย่างเต็มที่ไม่ให้เด็กถูกทำร้ายหรือถูกนำไปใช้ประโยชน์โดยมิชอบในด้านต่าง ๆ โดยใช้การรับบุตรบุญธรรมบังหน้า

2) สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง

เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองในทุกรูปแบบที่จะเป็นอันตรายต่อเด็ก ไม่ว่าจะเป็นการคุ้มครองจากการถูกทำร้ายทั้งทางร่างกาย จิตใจและทางเพศ ซึ่งรวมทั้งการล่วงละเมิดทางเพศกับหรือ

การแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ จากเด็ก เช่น การค้าประเวณีเด็ก การขายเด็ก การนำเด็กไปใช้ขอตาน ไม่ว่าโดยบิดา มารดา ผู้ปกครองเด็กหรือโดยบุคคลอื่น เด็กที่ ลี้ภัยจากอันตรายเข้ามาในประเทศของรัฐภาคีจะต้องได้รับการคุ้มครองและช่วยเหลือ เด็กพิการทั้งทางร่างกายและจิตใจมีสิทธิได้ใช้ชีวิตที่ดีอย่างมีศักดิ์ศรีและได้รับการส่งเสริมให้พึ่งพาตนเองกับมีส่วนร่วมในชุมชน เด็กมีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากโรคภัยต่าง ๆ ตามมาตรฐานสาธารณสุขที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ จะต้องไม่มีเด็กคนถูกตัดออกจากการได้รับบริการสาธารณสุข เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการใช้แรงงานโดยห้ามการใช้แรงงานเด็กที่อายุต่ำกว่าอายุขั้นต่ำที่ให้งานได้ ซึ่งปัจจุบันกฎหมายแรงงานของไทยกำหนดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานห้ามเด็กที่อายุยังไม่เกิน 15 ปี บริบูรณ์ทำงาน ส่วนเด็กที่อายุเกิน 15 ปี และทำงานได้การทำงานของเด็กต้องไม่เป็นงานที่อันตราย ต้องไม่ขัดขวางการศึกษาของเด็กหรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ ศีลธรรม หรือพัฒนาการทางสังคมของเด็ก ในส่วนของยาเสพติดเด็กมีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากการใช้ยาเสพติดในทุกรูปแบบและมีสิทธิได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกใช้ในการผลิตหรือการค้ายาเสพติด เด็กมีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากรัฐและสังคมจากการถูกนำไปใช้ประโยชน์ทางเพศหรือการล่วงละเมิดทางเพศในทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการชักชวนหรือข่มขู่ให้เข้าร่วมกิจกรรมทางเพศ การค้าประเวณีหรือการเข้าไปมีส่วนในสื่อลามกเด็ก การลักพาตัว การค้าเด็กในทุกรูปแบบ เด็กมีสิทธิได้รับการปกป้อง คุ้มครองจากการถูกนำไปใช้ในการสู้รบด้วยกำลังอาวุธ ซึ่งแต่เดิมนุสญญาได้กำหนดอายุขั้นต่ำไว้ที่ 15 ปี แต่ต่อมาได้กำหนดในพิธีสารของอนุสัญญานี้ได้ขยายอายุขั้นต่ำเป็น 18 ปี

เด็กที่ตกเป็นผู้ต้องหาหรือมีสิทธิหลายประการคือ เด็กจะต้องไม่ถูกลงโทษด้วยความทารุณโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม และเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี จะต้องไม่ถูกลงโทษด้วยการประหารชีวิตหรือด้วยการจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่มีโอกาสได้รับการปล่อยตัว เด็กที่ถูกจับกุม คမ်းขัง จะต้องถูกควบคุมตัวหรือ ชังแยกจากผู้ใหญ่ เพื่อป้องกันการเรียนรู้ถ่ายทอดพฤติกรรมจากผู้ต้องขังหรือนักโทษที่เป็นผู้ใหญ่ และเป็นการป้องกันมิให้เด็กถูกข่มเหง รังแก บังคับจิตใจ หรือตกอยู่ในอิทธิพลของผู้ต้องขังที่เป็นผู้ใหญ่ นอกจากนั้นสถานคุมขังผู้ใหญ่อาจไม่เหมาะกับเด็ก และเด็กที่ถูกจับกุมคุมขังมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางด้านกฎหมายและด้านอื่นโดยเร็ว นอกจากนั้นเด็กที่เป็นผู้ถูกกระทำจากการถูกทอดทิ้ง การหาประโยชน์โดยมิชอบหรือทำร้ายและการล่วงละเมิด การทรมานหรือการลงโทษโดยโหดร้าย ทารุณหรือโดยไร้มนุษยธรรม มีสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจและให้กลับคืนสู่สังคมที่ดีได้อีกด้วย

3) สิทธิในการพัฒนา

สิทธิในการพัฒนาตนเองของเด็กเน้นทั้งด้านการพัฒนาทางร่างกายและสติปัญญา การพัฒนาทางด้านร่างกาย อนุสัญญาฯ เน้นที่การเลี้ยงดูเด็กโดยพ่อแม่หรือในบางกรณีโดยรัฐและระบุแต่เด็กมีสิทธิที่จะมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่เพียงพอต่อการพัฒนาการของเด็กทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา

ศีลธรรมและทางสังคม เด็กมีสิทธิได้รับการบริการสาธารณสุขและการตรวจรักษาเพื่อให้เด็กพ้นจากโรคภัยที่ป้องกันรักษาได้และไม่ให้โรคภัยดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อพัฒนาการของเด็ก เด็กมีสิทธิที่ได้ และที่สำคัญอย่างยิ่งคือสิทธิของเด็กที่จะได้รับการศึกษา อันเป็นพื้นฐานและมาตรการที่จำเป็นต่อการพัฒนาของเด็ก อนุสัญญาเน้นว่าเด็กมีสิทธิได้รับการศึกษาเพื่อให้เด็กได้พัฒนานุคลิกภาพ ความสามารถพิเศษและความสามารถทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็ก ให้เต็มศักยภาพของเด็กแต่ละคน ให้เด็กได้พัฒนาความเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน เป็นการเตรียมเด็กให้มีชีวิตและมีความรับผิดชอบต่อสังคมที่เสรีด้วยจิตสำนึกแห่งความเข้าใจ สันติภาพ ความอดกลั้น ความเสมอภาคทางเพศ และมิตรภาพในหมู่มวลมนุษยชนไม่แยกว่าเป็นกลุ่มใด ทั้งให้มีความเคารพต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและเคารพต่อบิดามารดา เอกอัครราชทูตทางวัฒนธรรม ภาษาและค่านิยมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นของตนเองและที่แตกต่างไป (ข้อ 29) สิทธิในการศึกษานั้นอยู่บนพื้นฐานที่จะต้องให้เด็กมีโอกาสที่เท่าเทียมกัน โดยรัฐจะต้องจัดการศึกษาภาคบังคับในระดับชั้นประถมให้ทั่วถึง โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายจากเด็กทุกคน และต้องส่งเสริมการพัฒนาศึกษาในระดับชั้นมัธยมในรูปแบบที่หลากหลายและการศึกษาวิชาชีพ เพื่อให้เด็กทุกคนมีโอกาสที่เข้าศึกษาได้ โดยรัฐอาจจัดมาตรการที่เหมาะสม เช่น การจัดการศึกษาให้โดยผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายหรือจัดให้มีความช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อการศึกษาในกรณีจำเป็นในด้านการศึกษาที่สูงกว่าชั้นมัธยมนั้น รัฐต้องจัดให้เด็กทุกคนมีโอกาสที่เท่าเทียมกันตามความสามารถทางสติปัญญาของเด็ก และรัฐต้องจัดมาตรการส่งเสริมให้เด็กมาเรียนโดยสม่ำเสมอและลดจำนวนเด็กที่ออกจากโรงเรียนกลางคัน อนุสัญญาฯ ครอบคลุมถึงเด็กทุกคนที่อยู่ในเขตอำนาจของรัฐนั้น ไม่ว่าจะมีสัญชาติใดตามหลักการไม่เลือกปฏิบัติ ดังนั้น เด็กไม่ว่าจะมีสัญชาติใด และไม่ว่าการอยู่ในเขตอำนาจของรัฐนั้นจะมีสถานะที่ถูกกฎหมายหรือไม่ก็ตาม ก็มีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาภาคบังคับและมีสิทธิที่จะได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกันสำหรับการศึกษาที่สูงกว่าการศึกษาภาคบังคับ (ข้อ 28) ในส่วนของเด็กที่พิการในรูปแบบต่าง ๆ รัฐต้องจัดให้เด็กเหล่านี้มีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาอย่างเต็มที่เช่นเดียวกับเด็กปกติด้วย

4) สิทธิในการมีส่วนร่วม

สิทธิในการมีส่วนร่วมของเด็กในรูปแบบต่าง ๆ เป็นปัญหามากสำหรับประเทศทางตะวันออกที่มีแนวปฏิบัติในการไม่เปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นมากนัก อนุสัญญาฯ เน้นถึงสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของเด็กโดยเสรีในทุกเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็กและรัฐภาคีต้องดำเนินการให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นทั้งต้องให้น้ำหนักต่อความคิดเห็นนั้นตามควรแก่อายุและวุฒิภาวะของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการทางศาลและทางการบริการที่จะมีผลกระทบต่อเด็ก เด็กต้องได้รับโอกาสที่จะแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินการนั้นตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนดและสิทธิในการแสดงออกของเด็กรวมถึงอิสระในการแสวงหาได้รับหรือส่งต่อข้อมูลและความคิดในทุกรูปแบบและในสื่อทุกประเภท เด็กมีสิทธิที่จะมีเสรีภาพทางความคิด มโนธรรม และศาสนา สิทธิในการมีส่วนร่วมนี้รวมทั้งสิทธิของเด็กที่จะ

สมาคมกันโดยสงบ เด็กมีสิทธิที่จะเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะที่มีความมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมเด็กในด้านต่างๆ

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฉบับนี้โดยการภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2535 และมีผลใช้บังคับกับประเทศไทยเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2535 โดยได้ตั้งข้อสงวนเมื่อเข้าเป็นภาคีไว้ 3 ข้อ ได้แก่

ข้อ 7 เรื่องการจดทะเบียนเกิด และการให้สัญชาติแก่เด็กผู้ลี้ภัย หรือผู้อพยพที่เกิดในประเทศไทย

ข้อ 22 เรื่องสถานะของเด็กผู้ลี้ภัย

ข้อ 29 (ค) เรื่องสิทธิการศึกษาของชนกลุ่มต่างๆ ที่จะสามารถดำรงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และค่านิยมของเด็กตนเองได้

และประเทศไทยได้ถอนข้อสงวนข้อที่ 29 เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2540

บทที่ 4 สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับ ความรุนแรงในประเทศไทย

4.1 สถานการณ์ปัญหาของครอบครัวไทย¹

ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่เป็นหลักสำคัญของสังคม ทำหน้าที่หล่อหลอมและขัดเกลาความเป็นมนุษย์ให้แก่สมาชิกของครอบครัวด้วยการอบรมเลี้ยงดูให้ความรัก ความเอื้ออาทร ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมให้แก่สมาชิกในครอบครัว เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความพร้อมที่จะทำงานอย่างเต็มที่และสร้างสรรค์เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป ดังนั้น ครอบครัวจึงมีความสำคัญและมีอิทธิพลที่สุดต่อชีวิตของทุกคน

ครอบครัวในปัจจุบันเผชิญกับภาวะการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจากปัจจัยภายในครอบครัวและปัจจัยแวดล้อมในชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยสภาพเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์ และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่

ผลกระทบต่อแบบแผนการดำเนินชีวิตของครอบครัวได้เปลี่ยนแปลงไปจะเห็นได้ว่าครอบครัวไทยมีลักษณะหลากหลายยิ่งขึ้น และสมาชิกในครอบครัวมีวิถีชีวิตที่แตกต่างไปจากเดิม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาจยังผลให้เกิดความสั่นคลอนของสถาบันครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านโครงสร้างและความสัมพันธ์หรือพันธะระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว ที่มีต่อกันทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของสังคมและประเทศ

ปัญหาต่างๆ อาจรวมเรื่องดังต่อไปนี้

1) ความยากจน ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้ครอบครัวจำนวนมากประสบปัญหาความเดือดร้อนด้านเศรษฐกิจมากที่สุด ส่งผลกระทบต่ออาชีพและรายได้โดยตรง หัวหน้าครอบครัวตกงาน ทำให้ขาดรายได้จนเจือครอบครัว โดยเฉพาะกลุ่มอาชีพทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม รองลงมาเป็น กลุ่มรับจ้างใช้แรงงานและทำงานประจำรับเงินเดือน

2) การแพร่ระบาดของยาเสพติดพบมากในกลุ่มวัยรุ่นอายุ 15 - 24 ปี ทั้งหญิงและชาย สาเหตุของปัญหาส่วนใหญ่มาจากครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญ บิดามารดาหย่าร้าง เด็กขาดความอบอุ่น

¹ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2547

ได้รับการเลี้ยงดูแบบอิสระปล่อยตามสบาย ทำให้ขาดที่พึ่งหรือการชี้แนะให้คำปรึกษา ทำให้ขาดการควบคุมตนเอง พักอาศัยอยู่ในบริเวณที่ซื้อขายยาเสพติด และเพื่อนมีส่วนสำคัญที่ชักจูงให้เริ่มเสพยาเสพติด

3) การติดเชื้อโรคเอดส์ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นและผู้ใช้แรงงาน นำไปสู่การติดเชื้อ และเสียชีวิตจากโรคเอดส์ ทำให้แพร่เชื้อไปยังสมาชิกในครอบครัว เมื่อพ่อแม่ติดเชื้อและเสียชีวิตลง ลูกที่ยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้กลายเป็นเด็กกำพร้าไร้ที่พึ่ง

4) ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว การกระทำรุนแรงต่อเด็กและสตรีในครอบครัว มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากความไม่รับผิดชอบต่อครอบครัวของฝ่ายชาย การใช้อำนาจหรืออารมณ์ในการตัดสินใจและมีพฤติกรรมก้าวร้าวในสิ่งเสพติด ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท และทำร้ายกัน ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ

5) สัมพันธภาพภายในครอบครัวเสื่อมถอยลง พ่อ-แม่-ลูก ไม่ได้ทำบทบาทหน้าที่ของตนเต็มที่ ละเลยการอบรมปลูกฝังจริยธรรม คุณธรรม ค่านิยม รวมทั้ง การหล่อหลอมบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ผลักภาระโดยให้เป็นหน้าที่ของสถาบันอื่นในสังคมมากขึ้น เช่น สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน ฯลฯ

6) เด็กถูกทอดทิ้ง ไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูเพื่อให้มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย ขาดความรัก ความเอาใจใส่จากพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู มีทั้งเด็กถูกทอดทิ้งปล่อยปละละเลย เด็กกำพร้า เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส ทางสังคม ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ

7) ผู้สูงอายุถูกปล่อยให้อยู่ตามลำพัง ไม่ได้รับความสนใจดูแลเท่าที่ควร โดยเฉพาะผู้สูงอายุในชนบทเป็นจำนวนมากถูกทอดทิ้งให้รับภาระเลี้ยงดูหลาน เนื่องจากพ่อแม่ไปประกอบอาชีพต่างถิ่น ทำให้ผู้สูงอายุที่อยู่ในวัยควรจะได้พักผ่อน ต้องรับผิดชอบดูแลเด็กที่ยังช่วยตนเองไม่ได้ ในภาวะที่ผู้สูงอายุเองก็ต้องการให้ดูแลเกื้อหนุน

8) ปฏิสัมพันธ์ของครอบครัวที่มีต่อชุมชนและสังคมมีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะในเขตเมืองใหญ่มีลักษณะต่างคนต่างอยู่มากขึ้น จึงเป็นแนวโน้มที่น่าเป็นห่วง เพราะการที่สมาชิกในสังคมไม่ได้สังสรรค์ร่วมมือกัน โอกาสที่จะสร้างพลังในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติจะเป็นไปด้วยความยากลำบากมากขึ้น

4.2 สถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว²

จากการรวบรวมสถิติของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในรอบเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2551 พบรายงานสถานการณ์ด้านความรุนแรงต่างๆ ดังนี้

² สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2551)

(online) Available: <http://www.violence.in.th/>

- 1) จังหวัดที่มีการรายงานสถานการณ์ความรุนแรงมากที่สุด ได้แก่
 - (1) กรุงเทพมหานคร เป็นจำนวน 517 เหตุการณ์
 - (2) นครศรีธรรมราช เป็นจำนวน 35 เหตุการณ์
 - (3) นนทบุรี เป็นจำนวน 17 เหตุการณ์
 - (4) นครสวรรค์ เป็นจำนวน 13 เหตุการณ์
 - (5) สมุทรปราการ เป็นจำนวน 10 เหตุการณ์
- 2) ประเภทความรุนแรงที่เกิดขึ้นมากที่สุด
 - (1) ทำร้ายร่างกาย เป็นจำนวน 469 เหตุการณ์
 - (2) หยาดคาย / ตะคอก / ประจาน / ชู / บังคับ เป็นจำนวน 101 เหตุการณ์
 - (3) ดุด่า/ดูถูก เป็นจำนวน 70 เหตุการณ์
 - (4) การละเลย/ทอดทิ้ง เป็นจำนวน 67 เหตุการณ์
 - (5) ช่มชู้/กระทำชำเรา เป็นจำนวน 66 เหตุการณ์

นอกจากนี้ยังพบว่าความรุนแรงในครอบครัวที่พบมากที่สุดในช่วงระหว่างปี 2548 – เดือน กุมภาพันธ์ 2551 คือ การทำร้ายร่างกาย มีจำนวนถึง 4,047 เหตุการณ์ รองลงมาคือ ช่มชู้ 3,860 เหตุการณ์ และการทำอนาจาร 1,855 เหตุการณ์ โดยผู้กระทำความรุนแรงส่วนใหญ่คือ เพื่อน/คนรู้จัก รองลงมาคือ สามี และคนแปลกหน้า ซึ่งผู้กระทำความรุนแรงโดยการทำร้ายร่างกาย ส่วนใหญ่ ได้แก่ สามี รองลงมาคือ เพื่อน/คนรู้จัก และคนแปลกหน้า สำหรับผู้กระทำการช่มชู้ ส่วนใหญ่คือ เพื่อน/คนรู้จัก รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 4-1

ตารางที่ 4-1 รายงานสถิติความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว ปี 2548 ถึง กุมภาพันธ์ 2551

ผู้กระทำ	ทำร้ายร่างกาย	ช่มชู้	อนาจาร	ทอดทิ้ง/ กักขัง หน่วงเหนี่ยว	พราง ผู้เยาว์	พยายาม ฆ่า	ฆาตกรรม	ไม่ระบุ	รวม
สามี	1,425	14	2	9	0	4	6	5	1,465
บิดา	43	54	15	5	1	0	1	7	126
บิดาเลี้ยง	19	96	46	0	0	1	2	3	167
มารดา	15	0	1	4	0	1	0	4	25
มารดาเลี้ยง	9	0	0	0	0	0	0	0	9
ญาติ	243	180	107	3	5	2	4	7	551
เพื่อน/คนรู้จัก	1,355	2,947	1,309	77	528	13	14	150	6,393
คนแปลกหน้า	608	370	263	9	28	11	6	32	1,327
นายจ้าง	7	11	9	0	0	0	0	5	32
อื่นๆ	198	119	65	8	25	9	2	24	450
ไม่ระบุมา	125	69	38	3	9	2	2	23	271
รวม	4,047	3,860	1,855	118	596	43	37	260	10,816

แผนบูรณาการการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ โดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว

ที่มา: สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2551)

(online) Available: <http://www.violence.in.th/>

4.3 สถานการณ์ด้านกระบวนการยุติธรรม

ในช่วงเวลาที่ผ่านมาสถานการณ์ของโลกมีความผันผวนและเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี และได้นำมาซึ่งอาชญากรรมรูปแบบใหม่ๆ ที่มีความซับซ้อนและมีลักษณะข้ามพรมแดน ยากแก่การนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ นอกจากนี้การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ยังส่งผลให้โครงสร้างทางสังคมความสมดุลเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทำให้อัตราเร่งของปัญหาอาชญากรรม จะเห็นได้จากข้อมูลสถิติอาชญากรรมที่เกิดขึ้นและสถิติทั้งคดีแพ่ง คดีอาญา และคดีปกครองที่ขึ้นสู่ศาลที่มีแนวโน้มจำนวนเพิ่มสูงขึ้นในแต่ละปี

4.3.1 ปัญหาการเรียกร้องและข้อขัดแย้งต่างๆในสังคมมีแนวโน้มสูงขึ้น

ที่ผ่านมาปัญหาข้อพิพาทและความขัดแย้งของประชาชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ประชาชนได้ร้องเรียน ร้องทุกข์และขอความช่วยเหลือผ่านช่องทางของรัฐต่างๆ เช่น

- ปัจจุบันมีคดีที่ฟ้องร้องในทางปกครองเข้าสู่การพิจารณาของศาลปกครองมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 3,612 คดีในปี พ.ศ. 2547 เพิ่มขึ้นเป็น 4,349 คดีในปีพ.ศ. 2548 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.10) และเพิ่มขึ้นเป็น 5,075 คดี ในปี พ.ศ. 2549 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.69)

- ประชาชนยื่นเรื่องร้องเรียนต่อสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยในปี พ.ศ.2548 เพิ่มขึ้นจาก 58,926 เรื่อง ในปี พ.ศ. 2547 เป็น 96,087 เรื่อง (เพิ่มขึ้นร้อยละ 63.06) และลดลงเหลือ 63,820 เรื่อง ในปี พ.ศ. 2549 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 33.58)

- ประชาชนขอความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาเพิ่มขึ้นโดยปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 เพิ่มขึ้นจาก 5,904 ราย ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 เป็น 6,902 ราย (เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.90) และลดลงเป็น 6,894 รายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 (ลดลงร้อยละ 0.12)

- ประชาชนได้ร้องเรียนผ่านสำนักผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยในปีพ.ศ. 2548 เพิ่มขึ้นจาก 2,199 เรื่อง ปีพ.ศ. 2547 เป็น 3,672 เรื่อง (เพิ่มขึ้นร้อยละ 66.98) และเพิ่มขึ้นเป็น 4,643 เรื่องในปีพ.ศ. 2549 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 18.27)

อย่างไรก็ตามแม้ว่าหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจะดำเนินการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างเต็มที่ แต่การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชนสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนร้องทุกข์ของประชาชนได้ทั้งหมด เช่น

- การฟ้องร้องคดีปกครองในปี พ.ศ.2549 มีคดีที่อยู่ระหว่างพิจารณาคดี 10,482 คดี สามารถดำเนินการเสร็จไป 4,211 คดี (ร้อยละ 40.17)

- คดีที่ประชาชนยื่นเรื่องร้องเรียนต่อสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีในปี

พ.ศ.2549 จำนวน 63,820 คดี สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาคดีได้ 80,875 คดี (ร้อยละ 79.72)

- ประชาชนขอความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา

ในปี พ.ศ.2549 จำนวน 5,025 คดี คณะกรรมการเหยื่อขอให้ความช่วยเหลือจำนวน 1,708 ราย (ร้อยละ 33.99) เป็นต้น

4.3.2 คดีอาชญากรรมประเภทต่างๆ มีแนวโน้มสูงขึ้น

จากสถิติข้อมูลจำนวนคดีที่รับแจ้งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติแบ่งแยกออกตามประเภทความผิด ได้แก่ 1) ความผิดคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ 2) คดีชีวิต ร่างกาย และเพศ 3) คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน 4) คดีที่น่าสนใจ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2549 มีจำนวนเพิ่มขึ้น ดังนี้

ความผิดคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญที่รับแจ้งเพิ่มขึ้นจาก 9,586 คดีในปี พ.ศ. 2249 เป็น 13,225 คดี ในปี พ.ศ. 2549 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 37.96) ความผิดคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ ที่รับแจ้งเพิ่มขึ้นจาก 45,840 คดี ในปี พ.ศ. 2548 เป็น 66,252 คดี ในปี พ.ศ. 2549 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 44.53) คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินที่รับแจ้งเพิ่มขึ้นจาก 76,178 คดี ในปี พ.ศ. 2548 เป็น 114,090 คดี ในปี พ.ศ. 2548 เป็น 65,369 คดี ในปี พ.ศ.2549 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 37.96)

อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบจำนวนคดีที่จับได้กับจำนวนคดีที่รับแจ้งพบว่าผลการจับกุมยังเป็นเพียงส่วนน้อย เช่น ความผิดคดีชีวิต ร่างกาย และเพศที่รับแจ้งในปี พ.ศ.2549 จำนวน 66,252 คดี จับได้ 29,568 คดี (ร้อยละ 44.63) ความผิดคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญที่รับแจ้งในปี พ.ศ. 2549 จำนวน 13,225 คดี จับได้ 5,574 คดี (ร้อยละ 42.15) คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินที่รับแจ้งในปี พ.ศ. 2549 จำนวน 114,090 คดี จับได้ 41,221 คดี (ร้อยละ 36.13) คดีที่น่าสนใจที่รับแจ้งในปี พ.ศ.2546 จำนวน 65,369 คดี จับได้ 10,944 คดี (ร้อยละ 16.74)

4.3.3 เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มการกระทำผิดมากขึ้น

จำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจทั่วประเทศเพิ่มขึ้นจากข้อมูลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 – 2549 พบว่าในปี พ.ศ.2548 เพิ่มขึ้นจาก 33,308 คนในปี พ.ศ. 2547 เป็น 36,080 คน (เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.32) และในปี พ.ศ.2549 เพิ่มขึ้นเป็น 48,218 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 33.64)

เมื่อพิจารณาโดยจำแนกตามมาตรฐานความผิดเปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ.2548 กับปี พ.ศ.2549 พบว่าฐานความผิดที่เพิ่มสูงขึ้น ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด โดยเพิ่มขึ้นจาก 2,404 คดีในปี พ.ศ.2548 เป็น 3,414 คดีในปี พ.ศ.2549 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 42.01) รองลงมา ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับเพศ โดยเพิ่มขึ้นจาก 2,680 คดี

ในปี พ.ศ. 2548 เป็น 3,652 คดี ในปี พ.ศ. 2549 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 36.37) และความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพและการปกครองโดยเพิ่มขึ้นจาก 1,271 คดี ในปี พ.ศ. 2548 เป็น 1,731 คดี ในปี พ.ศ. 2549 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 36.19)

4.3.4 ปัญหาอาชญากรรมคดีความรุนแรงเพิ่มขึ้น

เมื่อพิจารณาจากจำนวนผู้ถูกจับกุมคดีอาชญากรรมในปี พ.ศ. 2547-2549 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2547 จากจำนวน 79,087 คน เพิ่มขึ้นเป็น 106,158 คน ในปี พ.ศ. 2548 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 34.23) และในปี พ.ศ. 2549 ได้เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2548 จากจำนวน 106,158 คน เพิ่มขึ้นเป็น 116,334 คน ในปี พ.ศ. 2549 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.59)

4.3.5 ปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยในจังหวัดชายแดนภาคใต้

นับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ปล้นปืนของหน่วยงานทหารเมื่อต้นเดือนมกราคม พ.ศ. 2547 และตามมาด้วยเหตุการณ์ความรุนแรงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น เมื่อนำข้อมูลสถิติเหตุการณ์ความรุนแรงที่ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้รวบรวมไว้ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2550 (ถึงมิถุนายน) มาวิเคราะห์ พบว่าปัญหาความรุนแรงจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 4 จังหวัดเพิ่มขึ้นมาอย่างมาก โดยจะเห็นได้ว่าเหตุการณ์ความไม่สงบในปี พ.ศ. 2548 และ 2549 มีจำนวน 2,078 และ 1,934 ครั้งตามลำดับ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2547 มีเหตุการณ์ความไม่สงบเพียง 952 ครั้ง และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในปี พ.ศ. 2550 ซึ่งข้อมูล ณ เดือน มิ.ย. 2550 มีเหตุการณ์ความไม่สงบแล้ว 1,354 ครั้ง

นอกจากนี้ข้อมูลสถิติคดีที่ได้รับจากศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติส่วนหน้าพบว่า คดีความมั่นคงที่ตำรวจส่งฟ้องทั้งหมดทั้งหมด 338 คดี และในจำนวนนี้มีคดีความมั่นคงที่ศาลพิจารณาแล้วเสร็จเพียง 65 คดี แบ่งเป็นคดีที่พิพากษาลงโทษแล้ว 46 คดี คดีที่พิพากษายกฟ้องจำนวน 19 คดี ทำให้มีคดีความมั่นคงที่ค้างอยู่ในศาลจำนวน 273 คดี คิดเป็นร้อยละ 81 ของจำนวนคดีที่ขึ้นสู่ศาลทั้งหมด ซึ่งความล่าช้าในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมดังกล่าว เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ก่อความไม่สงบใช้เป็นข้ออ้างว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากภาครัฐ

ปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยที่เกิดขึ้นดังกล่าว มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการดำเนินการด้านกระบวนการยุติธรรมของรัฐ และถูกนำไปใช้กล่าวอ้างถึงความไม่เป็นธรรม ซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งและการต่อต้านที่รุนแรงยิ่งขึ้น และยังคงเป็นปัญหาเรื้อรังที่รอการแก้ไข ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องวิเคราะห์สถานการณ์และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ แนวทางการดำเนินงานพัฒนากระบวนการยุติธรรมได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสภาพปัญหา

บทที่ 5

การระดมความคิดเห็น และการกำหนด

บทบาทหน้าที่ความเชื่อมโยงของหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับ
ผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว

5.1 การระดมความคิดเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการการระดมความคิดเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว วันที่ 27 สิงหาคม 2551 ณ โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ค มีผู้แทนจากหน่วยงานที่เข้าร่วมประชุมจากภาครัฐ ประกอบด้วยกระทรวงยุติธรรม กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ กรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน สำนักงานอัยการสูงสุด ศาลยุติธรรม ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มูลนิธิเพื่อนหญิง สภานายความ เนติบัณฑิตยสภา บัณฑิตสตรีทางกฎหมาย กลุ่มสตรีมุสลิมอาสาสมัคร และองค์กรภาคเอกชนอื่นๆ โดย ดร.กิตติชัย รัตนะ(มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์) เป็นผู้นำการระดมความคิดเห็นร่วมกับ นพ.ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ (หัวหน้ากลุ่มที่ปรึกษากรมสุขภาพจิต) นายสิทธิศักดิ์ วนะชกิจ (ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์) นางลัดดาวรรณ สินธุรักษ์(ผู้อำนวยการสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวกลาง) เพื่อเป็นแนวทางจัดทำแผนการบูรณาการและยุทธศาสตร์การให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัวและนำไปสู่แผนปฏิบัติการในปี 2552 รายละเอียดสรุปได้ดังนี้

1. นายแพทย์ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ (หัวหน้ากลุ่มที่ปรึกษากรมสุขภาพจิต) เสนอแนวทางในส่วน
ของ Health system และ Social wealfair system โดยมีหลักคิดในการทำงานที่สำคัญ 4 ข้อ คือ

หลักข้อที่ 1. ต้องแปลงจากระบวนการทางกฎหมาย เป็นกระบวนการทางปฏิบัติ ในการให้การดูแลผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว ตั้งแต่กระบวนการรับแจ้ง คຸ້ມครอง สอบสวน ไกล่เกลี่ย

หลักข้อที่ 2. วิธีปฏิบัติต้องเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ เช่น ระดับหมู่บ้าน/เทศบาล/เมือง

หลักข้อที่ 3. ให้จัดการกับปัญหาที่พบบ่อยและจัดการได้ในพื้นที่

หลักข้อที่ 4. ทำเรื่องยากให้ง่าย

หลักข้อที่ 1 : กระบวนการหลักในทางปฏิบัติ

รับแจ้ง/ คัดกรอง/ สอบสวน/ ไกล่เกลี่ย

การดูแลผู้กระทำ/ ผู้ถูกกระทำ

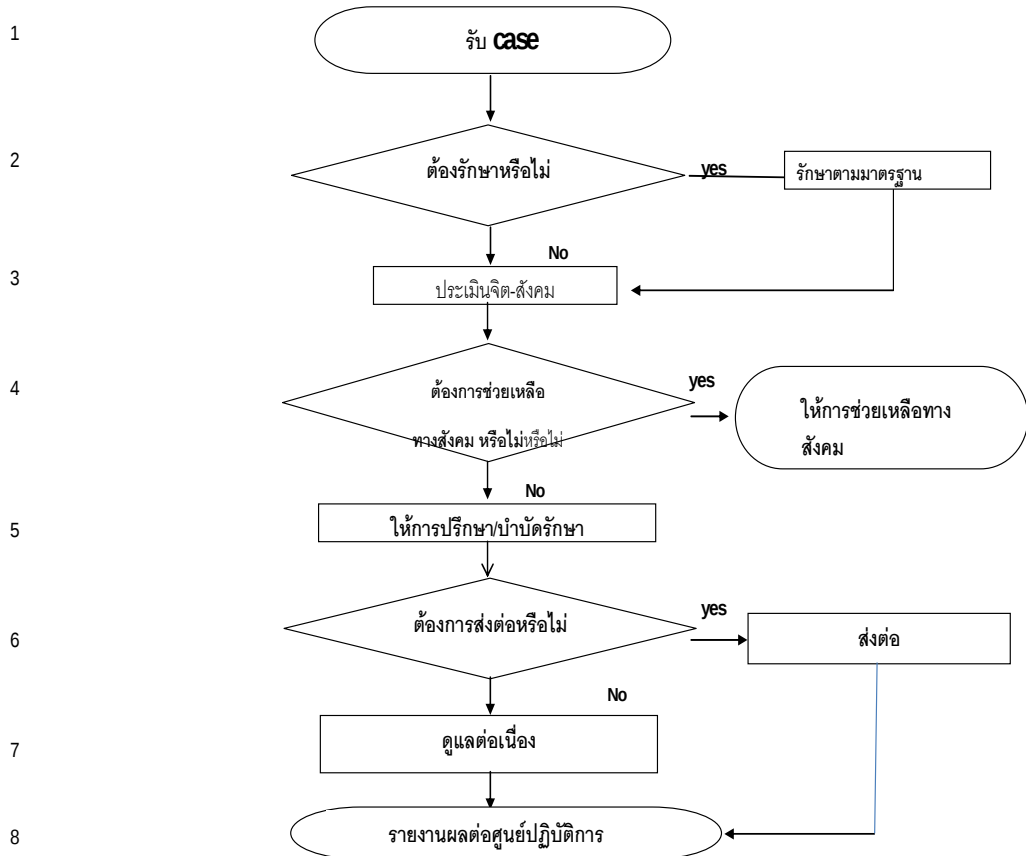

ขอความ/ คืบประพจน์/ ส่งฟ้อง

ตัวอย่าง กระบวนการของกระทรวงสาธารณสุข โดยอธิบายเป็น 8 ขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนการช่วยเหลือของสหวิชาชีพ

ตามพ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวพ.ศ. 2550

- การรับ case จะต้องมีการส่งไปรักษา เพราะบางรายอาจได้รับการติดเชื้อเช่นกามโรค
- การประเมินทางสังคม จะต้องมีการประเมินทางจิต-สังคม ผลจากการประเมินมี 2 แบบ คือ
 - Health system
 - Social wealfair system และเป็นจุดตัดสินใจที่สำคัญว่าเด็กจะต้องการความช่วยเหลือแบบSocail wealfair system หรือไม่ถ้าเด็ก สตรี ไม่สามารถทนได้ ให้แยกมาอยู่ในครอบครัวอุปถัมภ์

หัตถ์ข้อที่ 2 : วิธีปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ ใคร ทำอะไร อย่างไร

สถานีอนามัย	โรงพยาบาลชุมชน	โรงพยาบาลทั่วไป/ โรงพยาบาลศูนย์
เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย	พยาบาล / แพทย์	พยาบาล/ แพทย์/ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา/ จิตแพทย์

ทางสาธารณะสุขจะต้องเข้ามาจัดการเพื่อที่จะให้รู้ว่าใครมีหน้าที่อย่างไรในสถานที่ที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการที่จะแปลงกฎหมายให้ออกมาเป็นแนวการปฏิบัติ

หัตถ์ข้อที่ 3 : จัดการกับปัญหาที่พบบ่อย

ผู้กระทำ	ผู้ถูกกระทำ
- การติดสุรา - ยาเสพติด - ซึมเศร้า - โรคจิต - โรคสมองเสื่อม - ความเครียด	- PTSD - ซึมเศร้า /ฆ่าตัวตาย - วิตกกังวล - ความเครียด

หลักข้อที่ 4 : ทำเรื่องยากให้ง่าย :
การให้การปรึกษาผู้กระทำความรุนแรง

😊 สัมภาษณ์ให้ยอมรับความจริง

😊 สัมภาษณ์ให้แสดงความรู้สึกผิด

เทคนิคที่จะทำให้ผู้กระทำยอมรับมี 2 อย่าง

- สัมภาษณ์ให้ยอมรับความจริง
- สัมภาษณ์ให้แสดงความรู้สึก

หลักข้อที่ 4 : ทำเรื่องยากให้ง่าย :ดูแลเด็กที่ถูกกระทำความรุนแรง
(ฟื้นฟู เยียวยา และป้องกันไม่ให้เป็นผู้ใช้ความรุนแรงในอนาคต)

😊 การสร้างความเข้มแข็ง
(ร่วมกับโรงเรียน)

😊 ไม่ถูกกระทำซ้ำ
(ร่วมกับกรมคุมประพฤติ/ ชุมชน)

การสร้างความเข้มแข็งร่วมกับโรงเรียน เช่น ให้เด็กทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ในโรงเรียนโดยใช้หลัก 3 หลัก คือ

- I am ทำให้เด็กรู้สึกมีคุณค่า
- I have ทำให้เด็กรู้สึกว่ามีความคอยห่วงใย (เพื่อน ครู)
- I can ความสามารถในการตัดสินใจเอง

แผนปฏิบัติการ

- พัฒนาระบบบริการ
- พัฒนาศักยภาพบุคลากร
- การสื่อสารทางสังคม
- ระบบข้อมูลสารสนเทศ
- การป้องกันกลุ่มเสี่ยง

2. นายสิทธิศักดิ์ วนะชกิจ (ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์): มาตรการในการคุ้มครองสิทธิและการเยียวยาช่วยเหลือตาม พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๐ มิติทางกฎหมาย ในทัศนะส่วนตัว การที่ผู้หญิงแต่งงานกับผู้ชาย ไม่ใช่ว่าผู้ชายมีอำนาจเหนือผู้หญิงหรือเป็นเจ้าของผู้หญิง กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ระบุว่าให้สามีภรรยาอยู่กันด้วยกันฉันท์สามีภรรยา กรณีที่ภรรยาถูกสามีทำร้าย สามารถขอแยกอยู่ และร้องขอค่าชดเชยได้ แต่มาตรการทางอาญาขาดจิตวิญญาณของการคุ้มครอง การจะให้ผู้กระทำและผู้ถูกระทำเข้าสู่กระบวนการทางกฎหมาย จุดอ่อน อยู่ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งเป็นพนักงานสอบสวนอาจไม่เข้าใจขอบเขตของพ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงฯ ว่ามีแค่ไหน ดังนั้น ต้องให้ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นหน่วยงานเบื้องต้น เพราะการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เป็นความผิดกรรมเดียวแต่ผิดกฎหมายหลายบท เช่น มาตรา ๒๕๕ ตามประมวลกฎหมายกฎหมายอาญา กับมาตรา ๔ วรรค ๑ ตามพ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงฯ ให้ใช้บทบัญญัติตามกฎหมายนี้โดยอนุโลม ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ตำรวจตั้งข้อกล่าวหาไม่ครบ เมื่อคดีขึ้นสู่ศาล ศาลก็ไม่สามารถมีคำสั่งได้(เช่น การคุมประพฤติ, การชดใช้เงิน) มาตรการเยียวยาคุ้มครองทางกฎหมาย มี ๒ ช่วง คือ ก่อนศาลมีคำพิพากษาและหลังศาลมีคำพิพากษา พ.ร.บ.ฉบับนี้สามารถคุ้มครองได้ทันทีก่อนที่ศาลมีคำพิพากษา ดังนั้น ผู้มีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ ตามมาตรา ๑๐ ต้องมีตำแหน่งสูง (ซี ๘) มีอำนาจในการตัดสินใจ อาจเป็นตำรวจ นายอำเภอ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ส่วนคำสั่งหลังคำพิพากษา(มาตรา ๑๒ วรรค ๒) เป็นคำสั่งให้บำบัดฟื้นฟูหรือทำให้มั่นใจว่าจะไม่กระทำซ้ำ

พ.ร.บ. ฉบับนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมฯมีหน้าที่โดยตรง ส่วนกระทรวงยุติธรรมและกระทรวงสาธารณสุข มีหน้าที่รับส่งลูก ปัญหา คือ ยังไม่มีอนุบัญญัติ กำหนดแนวทางปฏิบัติ จึงทำให้พ.ร.บ. ฉบับนี้ คลุมเครือไม่ชัดเจน จำต้องอาศัยอนุบัญญัติและระเบียบต่างๆ ที่ออกโดย พ.ร.บ.ฉบับนี้ ต้องเร่งดำเนินการให้ออกอนุบัญญัติและระเบียบต่างๆโดยเร็ว

3. นางสุวนา สุวรรณจุฑะ (อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ): กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้รับมอบหมายให้เป็นเจ้าภาพ ในการกำหนดแนวทางในการให้ความช่วยเหลือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงฯ ตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ ซึ่งตามภารกิจและอำนาจหน้าที่ กรมฯ ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนโดยทั่วไปไม่จำกัดเฉพาะผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงฯ โดยดำเนินการตาม 4 ภารกิจ ดังนี้

1. การให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายในการรับเรื่องราวร้องทุกข์
2. การให้คำปรึกษาทางกฎหมายแก่ประชาชน
3. การให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา
4. การคุ้มครองพยานในคดีอาญา

การให้ความช่วยเหลือตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ จะเกี่ยวข้องกับกรมคุ้มครองสิทธิฯ ในส่วนของการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย ซึ่งเมื่อมีผู้ได้รับความรุนแรงเข้าขอรับความช่วยเหลือแล้ว กรมคุ้มครอง

สิทธิฯ ต้องส่งเรื่องให้กับศูนย์ปฏิบัติการ ตาม มาตรา 5 แห่ง พ.ร.บ. คຸ້ມຄອງຜູ້ຖືກຮ້າຍກຳລັງດ້ວຍຄວາມຮຸນແຮງໃນ ກອບຄຽວ ພ.ສ. 2550 ໂດຍກຸ້ມຄອງສິດທິຊາ ຈະໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອຕາມກາງຄັງ ດັ່ງນີ້

1. ໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອທາງການເງິນ ຕາມ ພ.ຣ.ບ. ຄຳຕອບແທນຜູ້ເສຍຫາຍ ແລະຄຳທດແທນແລະ ຄຳໃຊ້ຈ່າຍແກ່ຈຳເລີຍໃນຄຣີດອາຍາ ພ.ສ. 2544 ກຣຸນີ ຜູ້ເສຍຫາຍ ໃຜ່ມີສ່ວນຕົວຢ່າງກ່ຽວກັບການກຳລັງກຳລັງຄວາມຮຸນແຮງ

2. ກຣຸນີຜູ້ເສຍຫາຍເປັນພາຍນ ໃຜ່ມີສ່ວນຕົວຢ່າງສູນສູນ ສອບສວນ ກໍ່ສາມາດຂໍກຸ້ມຄອງພາຍນໃນ ຄຣີດອາຍາໄດ້ ຖ້າມີເຫດຖານໄດ້ ຈຶ່ງກຸ້ມຄອງສິດທິຊາແລະເສີຣາຟ ໂດຍສຳນັກງານກຸ້ມຄອງພາຍນ ແລະ ພາຍນບຸຣຸນາການ ຄຣີດ ສຳນັກງານດຳລົງແຫ່ງຊາດ ຈະໃຫ້ຄວາມກຸ້ມຄອງ ແລະໃຫ້ຄຳຕອບແທນ ຕາມ ພ.ຣ.ບ. ກຸ້ມຄອງພາຍນ ພ.ສ.2546

3. ຖ້າຜູ້ເສຍຫາຍມີພາຍນ ສາມາດຂໍຮັບເງິນສະໜັບສະໜູນຈາກ ກອບຄຽວຊາດ ໃນສ່ວນຂອງ ຄຳຈຳໜ່າຍຄວາມເຖິງຄວາມ ຫຼືຄຳໃຊ້ຈ່າຍໃນການຮຽນຮູ້ພື້ນຖານທາງນິຕິທຳສາດສະດຸ

4. ນາຍສຸວິທິ ພຣພານິຊ (ອຣິບດີສາລະຍາວຊນແລະກອບຄຽວກາງ): ນັບຕັ້ງແຕ່ພຣະຣາຊບັດຊະຍຸຕິ ກຸ້ມຄອງຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກຄວາມຮຸນແຮງໃນກອບຄຽວ ພ.ສ.2550 ມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ມີຄຣີດເຂົ້າສູ່ສາລະຍາວຊນແລະ ກອບຄຽວຈຳນວນ 17 ຄັ້ງ ດັ່ງນັ້ນ ເພື່ອໃຫ້ການບັງຄັບໃຊ້ກຸ້ມຄອງດັ່ງກ່າວບຣຸດຊະຕາມກຸ້ມຄອງທີ່ກຳລັງກຳລັງ ເຫັນສມຄວນທີ່ກຳລັງກຳລັງພັດທະນາສັງຄມແລະຄວາມມັ່ນຄງຂອງມະນຸຊ໌ ເຣັດດຳລົງການອອກອຸບັດຊະຍຸຕິ ເພື່ອໃຫ້ ເກີດຄວາມຊັດເຈນໃນທາງປະຕິບັດ ເນື່ອງຈາກກະບວນການກຸ້ມຄອງຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກຄວາມຮຸນແຮງໃນ ກອບຄຽວຕາມກຸ້ມຄອງດັ່ງກ່າວ ຈະຕ້ອງມີຫຼາຍພາຍນເຂົ້າມາຕົວຢ່າງ ແລະຄວນຈັດອຸບຣມ ຈຶ່ງແຈ້ງໃຫ້ ເຈົ້າໜ້າທີ່ປຶກສາປະຕິບັດໄດ້ທຣາບແນວທາງແລະຂໍ້ກຸ້ມຄອງຕ່າງໆ ກຸ້ມຄອງແຜ່ປະຊາສັມພັນ ໃຫ້ປະຊາຊນ ມີຄວາມຮູ້ ໂດຍທົ່ວໄປ

5. ນາຍສັດຕາວັລຢ໌ ສິນຊຸຣັກຊ໌ (ຜູ້ອຳນວຍການສຳນັກງານອັຍການຄຣີດຍາວຊນແລະກອບຄຽວກາງ) :

ພຣະຣາຊບັດຊະຍຸຕິກຸ້ມຄອງຜູ້ຖືກຮ້າຍກຳລັງດ້ວຍຄວາມຮຸນແຮງພ.ສ.2550 ມີ 2 ມີດີ ຄຣີດ

- ມີດີດຳລົງການດຳລົງຄຣີດ
- ມີດີດຳລົງການກຸ້ມຄອງ

ພຣະຣາຊບັດຊະຍຸຕິກຸ້ມຄອງຜູ້ຖືກຮ້າຍກຳລັງດ້ວຍຄວາມຮຸນແຮງພ.ສ.2550 ກຳລັງສາຣາຣນສຸຂມີບທາທ ນ້ອຍມາ ແຕ່ໃນປັດຈຸບັນຂອງກຳລັງສາຣາຣນສຸຂມີບທາທມາກ ຈຶ່ງທາງກຳລັງສາຣາຣນສຸຂມີບທາທກໍ່ສາມາດ ທຳການໄດ້ຜົນແລະມີຂັ້ນຕອນທີ່ດີ ນັບຕັ້ງແຕ່ພ.ສ. 2542 ຈາກການທຳການຂອງສູນຢ໌ຟັງໄດ້ (OSCC) ແລະໃນທາງ ຄຣີດກຳລັງກຳລັງອຸບັດຊະຍຸຕິເຣີມທຳການເມື່ອມີການບັງຄັບໃຊ້ພຣະຣາຊບັດຊະຍຸຕິບັດນີ້

ພາຍໃນພາຍນ OSCC ມີສ່ວນໃນການດຳລົງຄຣີດກຸ້ມຄອງຜູ້ປ່າຍ ເຊັ່ນໃນກຣຸນີທີ່ມາຣດາພາດຊ໌ ອາຍຸ 5-6 ຂວບ ມາຣິກາພຣາະແຂນຫັກແລະປາກຊາວອີກ 3 ຕົວຕໍ່ມາເດັກແຂນຫັກອີຈິງທຳການຊັກຄາມກໍ່ ພວກເດັກຄຸກມາຣດາທຳຣຳຈນໄດ້ຮັບບາດເຈັບ ພວກເຮົາມີສ່ວນຊ່ວຍເຫຼືອແລະໃຫ້ເດັກໄດ້ຮັບການກຸ້ມຄອງ ຈາກການກຳລັງດັ່ງກ່າວ ໂດຍມີນັກສັງຄມສະເກຣາະເຮົາເຂົ້າທຳການຊ່ວຍເຫຼືອ ຈຶ່ງແຕກຕ່າງຈາກການ

ขอความช่วยเหลือจากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือจากสถานีตำรวจที่จะทำการไต่ถามหรือนำเข้าสู่วาระกระบวนการทางกฎหมายเพียงอย่างเดียวโดยไม่ใช้มาตรา 4 หรือมาตรา 10 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงพ.ศ.2550 มาใช้ ทำให้กระบวนการให้ความคุ้มครองหายไป เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ

พระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องที่สำคัญคือ บทบาทของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งมี 2 ระดับ คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ทั่วไป กับ พนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่

ดังนั้น แนวทางแก้ไข คือ

1. หากจะไม่รอฟังพนักงานตำรวจชั้นผู้ใหญ่ เจ้าพนักงานทั่วไปก็สามารถที่จะยื่นคำแถลงต่อศาลได้ตาม มาตรา 11

2. ต้องมีการประสานงานกับกระทรวงสาธารณสุข เพื่อให้ทราบถึงการดำเนินการ และนำเอกสารไปยื่นที่ศูนย์ปฏิบัติงานของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งจะต้องมีอยู่ทั่วไป เช่นในกรณีที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้นในเขตบางรัก ต้องมีการนำเด็กส่งโรงพยาบาลใกล้ๆ ซึ่งแพทย์ตามมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงฯ นอกจากมีหน้าที่รักษาแล้วยังต้องมีหน้าที่แจ้งให้เจ้าพนักงานตำรวจทราบโดยมิชักช้า เมื่อตำรวจได้รับแจ้งแล้ว จะต้องไปแจ้งยังศูนย์ปฏิบัติการของกระทรวงพัฒนาสังคมฯ เพื่อติดตามคดีต่อไป ไม่ว่าจะเป็นการส่งฟ้องศาลหรือมีการขอมความ โดยให้กระทรวงพัฒนาสังคมฯ จัดทำเอกสารไว้ 2 ฉบับ เก็บไว้ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจ และ ทางศูนย์ปฏิบัติงานคนละฉบับ หรือในกรณีที่เด็กเข้ามาพบเจ้าหน้าที่ตำรวจก่อน เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องส่งเด็กให้กับนักสังคมสงเคราะห์ตามมาตรา 6 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงพ.ศ.2550 ซึ่งนักสังคมสงเคราะห์ของ OSCC กับของกระทรวงพัฒนาสังคมฯ จะต้องตกลงแบ่งหน้าที่กัน โดยมีหน่วยงานของกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้ให้คำปรึกษาทางกฎหมาย และให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ได้รับความรุนแรงในครอบครัว

6. สรุปข้อเสนอแนะที่ได้จากการประชุมระดมความคิดเห็นการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว

- พม. ควรมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องของบุคลากรที่จะทำงานในศูนย์ปฏิบัติการ และจะต้องทำเชิงรุกลงไปในระดับชุมชน (เห็นด้วยกับอาจารย์จากคณะสังคมฯ ม.เกษตรศาสตร์)

- พมจ. แต่ละที่มีความพร้อมไม่เท่ากัน ควรจะมองพมจ. ที่ไม่สามารถทำงานได้ด้วยเพื่อจะพัฒนาศักยภาพ และเพิ่มบุคลากรให้สามารถทำงานได้

- ควรแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่จากคนนอก ไม่ได้เป็นข้าราชการ คัดเลือกแล้วมีคำสั่งแต่งตั้งให้เป็น “พนักงานเจ้าหน้าที่” มีค่าตอบแทนรายเดือน และหากเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินคดีตาม พ.ร.บ.คุ้มครองฯ ก็ให้ค่าตอบแทนเพิ่มเป็นรายเดือนอีกส่วนหนึ่ง คิดว่าจะเป็นแรงจูงใจให้ผู้ถูกกระทำได้รับความคุ้มครองเพิ่มมากขึ้น

- การคุ้มครองผู้ถูกระทำเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ต้องให้นักจิตวิทยาเข้าไปคลุกคลี สอบถามเก็บข้อมูล แล้วทำรายงานเสนอว่าสมาคมใช้มาตรการวิธีใด

- พนักงานสอบสวนมีงานคดีอาญาอยู่เต็มมือ(ส่วนงานค้ำมาก) แต่พ.ร.บ.ให้เวลาสอบสวนน้อย ให้สอบสวนโดยเร็วและให้ส่งฟ้องภายใน 48 ชม. ผิดได้ $3 \times 6 = 18$ วัน ซึ่งให้เวลาน้อยมาก ตำรวจไม่มีเวลาที่จะคิดทำตามพ.ร.บ.เพื่อคุ้มครองผู้ถูกระทำ เพียงลำพังตำรวจเองก็มีงานมากส่วนคดีค้าง งานหนักตะเอดตัวไม่รอด พนักงานสอบสวน จึงไม่มีเวลาที่ไปทำงานคุ้มครองผู้ถูกระทำได้ ตัวอย่างเช่นคดีศพยาบ้า ผู้ศพเป็นผู้ป่วยมีกฎหมายคุ้มครองผู้ศพ แต่พนักงานสอบสวนมีงานเพิ่มต้องนำตัวผู้ป่วยไปขอศาลมีคำสั่งบำบัดรักษา กฎหมายบังคับตำรวจจึงต้องทำแต่พ.ร.บ.คุ้มครองฯไม่ได้บังคับ ให้พนักงานสอบสวนทำให้คิดว่าตำรวจก็ไม่อยากทำ งานก็ไม่บรรลุผล

- พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.นี้คือตำรวจ+ผู้บริหารระดับสูงคงต้องประสานกระทรวงมหาดไทยให้ทุกท่านทราบ เข้าใจ ยอมรับ การดำเนินการตามกฎหมายฉบับนี้แบบบูรณาการจริงๆ

- ให้มีระบบงานช่วยเหลือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงของแต่ละพื้นที่ เนื่องจากแต่ละพื้นที่ไม่สามารถปฏิบัติได้จริงตาม พ.ร.บ.

- มีแผนปฏิบัติงานให้กับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงว่าจะสามารถทำอะไรได้บ้าง เช่น โรงเรียน ตำรวจ ชุมชน อบต. โรงพยาบาล ในการเข้ามาช่วยเหลือผู้ถูกระทำ เพื่อจะได้มีการขยายการให้ความช่วยเหลือกับผู้ถูกระทำจากความรุนแรง

- การเข้าให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว มีปัญหาในเรื่องบุคลากรมีจำนวนจำกัด การมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับความรุนแรงน้อยและส่วนใหญ่จะเป็นการประชาสัมพันธ์ในเรื่องที่ทุกหน่วยงานให้ความช่วยเหลือยังไง แต่ในทางปฏิบัติไม่สามารถทำได้ ทำให้ผู้ที่ถูกระทำไม่เข้าใจใน พรบ.และไม่พอใจว่าทำไมถึงไม่ได้รับการช่วยเหลือเท่าที่ควรจะเป็น และปัญหาเรื่องบุคลากรไม่เพียงพอ

- ควรเร่งให้มีอนุบัญญัติและกฎกระทรวงออกมาโดยเร็ว เพื่อให้พรบ.คุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2551 มีผลในทางปฏิบัติได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

- ความผิดทางเพศที่ผู้ถูกระทำเป็นเด็ก เป็นความผิดอันยอมความไม่ได้ ควรพิจารณาคดีตามมาตรา 15 มาใช้โดยมุ่งประสงค์ให้ยอมความกันได้ ผู้กระทำได้รับโทษน้อยหรือไม่ได้รับโทษ เป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้กระทำความรุนแรง เจตนารมณ์มาตรา 15 ตาม พรบ.ความรุนแรง จะขัดกับกฎหมายอาญาหรือไม่

- ควรมีการอบรมภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี

- กม./พรบ.ออกมามาก มีการคาบเกี่ยวมาก ควรจะมีการบูรณาการกม.

- ผู้กระทำต้องรับผิดชอบ ชดใช้หรือจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูแก่ผู้ถูกระทำ เช่นค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ ค่าที่พัก หากผู้กระทำไม่มีเงินให้รัฐออกให้ก่อน แล้วจึงไปบังคับคดีผู้กระทำ ไม่มีอายุความ

การบังคับคดี ถ้าบังคับเอาจากผู้กระทำไม่ได้ให้เอาเงินอุดหนุนของรัฐที่ให้ผู้ถูกระทำ และให้ผ่อนชำระภายหลังโดยไม่คิดดอกเบี้ย

- ทุกภาคส่วนต่างมีภารกิจหลักแต่การดึงเอาภารกิจหลักของแต่ละภาคส่วนเข้ามาร่วม จะทำให้การช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงได้รับการช่วยเหลืออย่างเป็นธรรมและรวดเร็ว อีกทั้งจะทำให้ระบบการช่วยเหลือเป็นการช่วยเหลือแบบองค์รวม

- การยกร่างแผนบูรณาการ ควรจัดประชุมในลักษณะนี้อย่างต่อเนื่องเพราะไม่มีพรบ.หรือแผนใดให้ความสำเร็จหรือทำงานสมบูรณ์ได้เพียงการจัดประชุม 1-2 ครั้ง ต้องค่อยๆปรับแก้เพื่อช่วยกลุ่มเป้าหมายและลดความรุนแรงในครอบครัวได้

- ควรให้แพทย์มีหน้าที่ในการแจ้งพนักงานสอบสวนหรือคนที่เกี่ยวข้องเมื่อมีผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงมาพบแพทย์ เพื่อเจ้าหน้าที่จะได้ทราบและดำเนินการตามพรบ.คุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้อีกทาง

- อยากให้กระทรวงสาธารณสุขแจ้งข้อมูลต่อสถานพยาบาลต่างๆ

- สร้างความเชื่อมั่นต่อสังคมว่าการให้การช่วยเหลือเป็นสิ่งที่ถูกต้อง

- การแจ้งความ เข้าช่วยเหลือ การขอหมายค้นควรมีความรวดเร็ว

- มีเวทีคุยกันจะทำให้เข้าใจปัญหาได้หลายมุม อยากให้ทุกหน่วยงานปรับการทำงานที่เข้ากันได้และมองปัญหาได้ถูกทิศทาง เพื่อจะไม่เสียเวลางบประมาณโดยไม่สมควร โดยเฉพาะผู้บริหารระดับสูงต้องทำความเข้าใจอย่างชัดเจน

- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจะต้องประสานความร่วมมือให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทางทฤษฎีหรือปฏิบัติ และควรให้ความสำคัญมากกว่านี้ เพราะปัจจุบันผู้ได้รับความเสียหายไม่ได้รับการช่วยเหลือตามสมควร และให้ความสำคัญน้อย จึงเป็นปัญหาที่ต้องมีการพิจารณาเพื่อให้ผู้ได้รับความเสียหายได้รับการช่วยเหลือโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- การทำแผนบูรณาการ สำคัญต่อกลุ่มเป้าหมาย แต่ต้องดูว่าแผนที่กำหนดจะนำไปใช้ได้หรือไม่ ในสถานการณ์จริงและต้องพิจารณาศักยภาพและทรัพยากรของหน่วยงานด้วยว่าสามารถดำเนินการได้ตามแผนที่กำหนดหรือไม่

- เมื่อมีความรุนแรงเกิดขึ้นในท้องที่แล้ว พอส. อยากขอให้ทาง พม. เข้ามาช่วยเหลือผู้ถูกระทำในชั้นสอบสวนหรือเข้าร่วมฟังการสอบสวนได้หรือไม่ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว

- ควรบูรณาการแผนร่วมกับกฎหมายอื่นๆ โดยเฉพาะพรบ.คุ้มครองเด็ก, พรบ. ประกันสุขภาพ, พรบ.ค่าทดแทนความเสียหายแก่ผู้เสียหายหรือจำเลยในคดีอาญา, กรมคุมประพฤติและกำหนดวิธีการปฏิบัติในการส่งต่อความช่วยเหลือให้กับหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงต่อไป

- สค. ต้องเอาบทเรียนจากการปฏิบัติในเชิงบูรณาการจากจังหวัดนนทบุรีแล้วนำมากำหนดเป็นวิธีการปฏิบัติร่วมกัน โดยจัดให้มีการประชุมทำตามเข้าใจร่วมกันระหว่าง อบต., เทศบาล, อบจ., นายอำเภอ, ฯลฯ
- อยากให้มีการแปลงกระบวนการตามกฎหมายมาสู่เรื่องของการปฏิบัติเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่ปฏิบัติสามารถให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกระทำได้ง่าย
- การให้ความช่วยเหลือโดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบฯ ควรมีหน่วยงานที่ให้ความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงสิทธิที่ได้รับ และผลกระทบที่พึงได้รับ เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นเข้าใจและสามารถใช้สิทธิอย่างเต็มที่
- การพัฒนาด้านเทคโนโลยี สารสนเทศระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สามารถ link ระบบเชื่อมโยงระบบข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้อย่างทั่วถึง โดยจัดตั้งหน่วยงานกลางด้วย
- สนับสนุนความเห็นของนายแพทย์ยงยุทธ ที่ควรจะต้องมีการจัดทำ Flowchart การปฏิบัติในแต่ละระดับ เพื่อความชัดเจนในการดำเนินการ(ทั้งตำบล เทศบาล จังหวัด หรือเมือง) โดยเฉพาะเรื่องมีการปรับเปลี่ยนโยกย้ายบุคลากร จะเกิดความต่อเนื่อง ชัดเจน
- การดำเนินการนี้มุ่งเน้นถึงหน่วยงานราชการ กรณีโรงพยาบาลเอกชน, มูลนิธิ, สมาคม ที่ได้รับมอบหมายจะเข้าสู่ระบบด้วยหรือไม่
- เห็นควรนำระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน(ฉบับที่ 7) มาบูรณาการปรับใช้ในการแก้ไข ปัญหาสัญญาขอมความนอกศาลของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 16 วรรคท้ายแห่งพ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวพ.ศ.2550 เพื่อให้ครอบคลุมครบวงจร
- ควรมีแผนสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังในการทำความรุนแรงในครอบครัว ในระดับ 8 ชุมชน องค์กรเอกชน สร้าง อบรมนักสังคมสงเคราะห์ให้สามารถทำงานในระดับชุมชนให้มากขึ้น เพราะการทำความรุนแรงไม่ได้ถูกนำขึ้นสู่การพิจารณาหรือร้องทุกข์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในชุมชนมีมาก
- การวางรูปแบบองค์กร/บุคคล/หน่วยงานที่รับผิดชอบให้ชัดเจน และเป็นรูปแบบเป็นทางการ รวมทั้งตั้งงบประมาณให้เหมาะสมทั้งในระดับตำบล/อำเภอ/จังหวัด/กรม
- วางรูปแบบเชิงรุกไว้รองรับ การค้นหาในชุมชน/การปรามการเกิดปัญหา
- การทำงานร่วมกันกับสหวิชาชีพ เป็นสิ่งสำคัญมากที่จะช่วยให้การทำงานในการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงฯ
- ควรมีการตั้งศูนย์ประสานงานที่ชัดเจน สามารถออกคำสั่งต่างๆได้ทันต่อการขอความช่วยเหลือ โดยในศูนย์นั้นควรมีทีมสหวิชาชีพ สามารถทำการในรูปแบบของคดี และการให้ความช่วยเหลือคุ้มครองไปพร้อมๆกัน
- การบูรณาการในเรื่องการประสานความร่วมมือระหว่างกระทรวงต่างๆนั้น ควรมีการดำเนินการเก็บข้อมูล การเฝ้าระวังทางสังคม และการคัดกรองเบื้องต้นในรายที่ประเมินแล้วว่ามีความเสี่ยง เช่นเด็กในครอบครัวที่มารดาหรือผู้ดูแลมีความรุนแรงในการเลี้ยงดู ฯลฯ ซึ่งเป็น Pan ที่ยังไม่ถึงขั้นการแจ้ง

ความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือเป็นคดีที่จะเข้าสู่กระบวนการทางกฎหมาย แต่การให้บริการช่วยเหลือก็ได้ช่วยถึงการปรึกษา พี่นุช ช่วยเหลือครอบครัวอยู่แล้ว คือการช่วยเหลือผู้ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงให้ได้รับการช่วยเหลือ ตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ถ้าไม่เก็บข้อมูลในส่วนนี้ ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลชุดแรก และเป็นความช่วยเหลือในระดับเริ่มต้นที่มีประโยชน์ต่อครอบครัวในเรื่องความรุนแรงในระดับต้นน้ำ

ผู้ใกล้ชิด คือใครบ้างและผู้ใกล้ชิดควรมีคุณสมบัติอย่างไรบ้าง

- กระทรวงศึกษา เป็นกระทรวงที่ให้ความสำคัญ ความรุนแรงเกิดขึ้นในโรงเรียนมากเกิด เพราะการเลี้ยงดูที่บิดา มารดา มีความรุนแรงต่อกัน

7. การวิเคราะห์จุดแข็ง/จุดอ่อน/โอกาส/อุปสรรค

จุดแข็ง

1. มีกฎหมายระดับพระราชบัญญัติในการให้ความคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
2. มีหน่วยงานหลักที่ชัดเจนในการบังคับใช้กฎหมาย
3. กฎหมายให้อำนาจในการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งระดับ ทัวไป และระดับสูง เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงด้วยความรวดเร็ว
4. กฎหมายให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการออกคำสั่งคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง
5. กฎหมายบัญญัติความคุ้มครองที่มีลักษณะครอบคลุมกว่ามาตรการทางอาญา และมุ่งเน้นในการคงความสัมพันธ์ของบุคคลภายในครอบครัว

จุดอ่อน

1. พระราชบัญญัติมีบทบัญญัติที่ค่อนข้างสั้น ไม่มีรายละเอียดในทางปฏิบัติ
- 2.. หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการวางนโยบาย ขาดหน่วยงานปฏิบัติ
3. หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการให้ความคุ้มครองผู้เสียหายต่างปฏิบัติงานไปตามภารกิจของตนขาดการเชื่อมโยงประสาน
4. พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย ยังขาดความเข้าใจในบทบาท และอำนาจหน้าที่ รวมถึงกระบวนการดำเนินงาน ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้
5. ผู้กระทำความผิดอาจจะกลับมากระทำซ้ำอีก
6. ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงฯ

7. พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รับแจ้งเหตุและสอบสวน ส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมีการฝึกมาก และยังขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้
8. ไม่มีแนวทางปฏิบัติสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลางและภูมิภาค

โอกาส

1. เป็นประเด็นสากลที่สังคมโลกให้ความสำคัญ
2. สังคมมีความตื่นตัว และให้ความสำคัญกับการให้ความช่วยเหลือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
3. มีการเริ่มต้นที่ดีในการบูรณาการงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย ทางสุขภาพ และทางสังคม เข้าด้วยกัน
4. ได้มีการออกอนุบัญญัติต่างๆ ทำให้แนวทางปฏิบัติมีความชัดเจนขึ้น

อุปสรรค

1. ประเพณี และวัฒนธรรม ของไทยแต่ดั้งเดิม
2. สภาพแวดล้อมภายในครอบครัว ชุมชนและสังคม ที่เปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์

8. แนวคิดในการจัดทำแผนบูรณาการฯ ซึ่งจะนำไปสู่แผนปฏิบัติการฯ ในปี 2552 ดังนี้

1. แผนการบูรณาการในการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว จะใช้แนวคิดของนายแพทย์ชยยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และจะใช้หลัก 4 P คือ Participation Public Policy และ Process
2. แผนยุทธศาสตร์ สามารถกำหนดยุทธศาสตร์ได้ 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้
ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาศักยภาพองค์กร ระบบบริหาร องค์กรเข้มแข็ง
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การทบทวน ปรับปรุง และพัฒนากฎหมาย ระเบียบให้มีประสิทธิภาพ
ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเสริมสร้างองค์ความรู้ การสร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมีส่วนร่วม และการสร้างภูมิคุ้มกัน
ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบการคุ้มครอง เยียวยา รักษา ฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว

[illegible]

บทที่ 6 แผนบูรณาการการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูก

ละเมิดสิทธิและเสรีภาพโดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมาย
ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว

การดำเนินการด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของประเทศที่ผ่านมาเป็น การดำเนินการแบบแยกส่วน มีความซ้ำซ้อนกันระหว่างหน่วยงานทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ขาดการบูรณาการในด้านต่างๆ รวมทั้งขาดแนวทาง มาตรการแก้ไขปัญหที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละ พื้นที่ ทำให้การบริหารจัดการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาของประเทศไม่ดีเท่าที่ควร จนส่งผลให้เกิดปัญหา ที่ความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นทั้งในระดับชุมชน และสังคม เช่น ปัญหาสุขภาพจิตเสื่อมโทรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม การข่มขืน หรือแม้กระทั่งปัญหาอาชญากรรม ซึ่งปัญหาเหล่านี้ควรได้รับการแก้ไข อย่างเร่งด่วน โดยการบูรณาการการทำงานในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านนโยบาย กฎหมาย ให้สอดคล้องกับ ประเด็นปัญหา รวมทั้งการบริหารจัดการในระดับพื้นที่/ชุมชน การได้มาซึ่งแผนยุทธศาสตร์การดำเนินการ ดังกล่าว ควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งขั้นตอนการเสนอแผน รวมทั้งการนำไปสู่การ ปฏิบัติ ดังนั้นแผนบูรณาการการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ โดยมุ่งเน้น กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว จึงควรมีแนวทางดังนี้

6.1 วิสัยทัศน์ (Vision)

“พัฒนาระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว โดยคำนึงถึงความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว”

6.2 วัตถุประสงค์ (Objective)

- 1) เพื่อให้มีแผนการบูรณาการการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงใน ครอบครัว
- 2) เพื่อให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน แก้ไขปัญหา ความรุนแรงในครอบครัว
- 3) เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่เหมาะสม ตระหนักในสิทธิและ เสรีภาพ
- 4) เพื่อพัฒนาระบบกฎหมาย มาตรการ และกลไกสนับสนุนการดำเนินงานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
- 5) เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัว

6.3 เป้าหมายหลัก (Targets)

“ประชาชน และผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว ได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และเข้าถึงระบบบริการ การฟื้นฟู เยียวยารักษา ที่เป็นระบบ ภายใต้การบริหารจัดการที่ดี ตามหลักธรรมาภิบาล อันจะนำไปสู่การสร้างภูมิคุ้มกัน ทั้งระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม ที่เอื้อต่อการพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ”

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1

พัฒนาศักยภาพองค์กร กลไก ระบบงาน
เพื่อรองรับการดำเนินนโยบายการบริหารจัดการแบบบูรณาการ

เป้าประสงค์	1) มีนโยบายและกลไก ระบบงาน ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เพื่อให้ประชาชนได้รับการคุ้มครอง ไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการกระทำรุนแรง 2) หน่วยงานทั้งภาครัฐและองค์กรเอกชน รวมทั้งบุคลากรในหน่วยงานมี ศักยภาพ ความรู้และทักษะ ในการทำงานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
-------------	--

กลยุทธ์หลัก

- 1.1 พัฒนากลไก การประสานงาน การสร้างระบบงาน และการบูรณาการการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
- 1.2 พัฒนาศักยภาพของบุคลากรเกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
- 1.3 วิจัยและพัฒนากลไก ระบบงาน และแนวทางป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
- 1.4 พัฒนาระบบการติดตาม ประเมินผล และระบบฐานข้อมูล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และบริการประชาชนอย่างทั่วถึง รวดเร็ว และสนองต่อความต้องการ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2

ทบทวน ปรับปรุง และพัฒนากฎหมาย ระเบียบ
เพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานเชิงรุก

เป้าประสงค์	มีการดำเนินงานด้านการป้องกัน แก้ไขความรุนแรงในครอบครัว อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล สามารถบูรณาการการทำงาน ของทุกภาคส่วนบนพื้นฐานการพัฒนาความพร้อมของกฎหมาย
-------------	---

กลยุทธ์หลัก

- 2.1 ทบทวน ปรับปรุง กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการ ค้ำครอง ป้องกัน แก้ไข
ความรุนแรงในครอบครัว
- 2.2 พัฒนากฎหมาย ที่มีผลให้มีการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวให้มี
ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3

เสริมสร้างความรู้ และกระบวนการมีส่วนร่วม
เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

เป้าประสงค์	ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่เหมาะสม ตระหนักในสิทธิและเสรีภาพ และมีทักษะในการแก้ไขความขัดแย้งอย่างสันติวิธี เพื่อหลีกเลี่ยงการเป็นผู้กระทำความรุนแรงและเป็นผู้ถูกกระทำ
-------------	--

กลยุทธ์หลัก

- 3.1 ป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว และส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญให้กับประชาชนทุกภาคส่วน
- 3.2 ส่งเสริม สนับสนุน และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในกระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4

พัฒนาระบบการคุ้มครอง เยียวยา รักษา และฟื้นฟู
ผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว

เป้าประสงค์	ผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ได้รับการการช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสม
-------------	--

กลยุทธ์หลัก

- 4.1 พัฒนาระบบการให้ความคุ้มครอง เยียวยารักษา ผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว
- 4.2 แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความรุนแรงให้คืนสู่สภาพปกติ

ตารางที่ 6-1 แผนบูรณาการการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ โดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์	หน่วยงานหลัก
1) พัฒนาศักยภาพองค์กร กลไก ระบบงาน เพื่อรองรับการดำเนินนโยบายการบริหารจัดการแบบบูรณาการ	1) มีนโยบายกลไก และระบบงานในการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เพื่อให้ประชาชนได้รับการคุ้มครอง ไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการกระทำรุนแรง 2) หน่วยงานทั้งภาครัฐและองค์กรเอกชน รวมทั้งบุคลากรในหน่วยงานมีศักยภาพ ความรู้และทักษะ ในการทำงานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว	1) พัฒนากลไก ระบบงาน การประสานงาน และการบูรณาการการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว	- ยธ. - พม. - มท. - องค์กรพัฒนาเอกชน - เครือข่ายชุมชน
		2) พัฒนาศักยภาพของบุคลากรเกี่ยวกับการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว	- พม. - ยธ. - สธ.
		3) วิจัยและพัฒนาแนวทางป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว	- พม. - สถาบันการศึกษา
		4) พัฒนาระบบการติดตาม ประเมินผล และระบบฐานข้อมูล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และบริการประชาชนอย่างทั่วถึง รวดเร็ว และสนองต่อความต้องการ	- พม. - ยธ. - สธ. - องค์กรเอกชน

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์	หน่วยงานหลัก
2) ทบทวน ปรับปรุง และพัฒนา กฎหมาย ระเบียบ เพื่อประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานเชิงรุก	มีการดำเนินงานด้านการป้องกัน แก้ไขความ รุนแรงในครอบครัว อย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ สามารถบูรณาการการทำงาน ของทุกภาคส่วนบนพื้นฐานการพัฒนาความ พร้อมของกฎหมาย	1) ทบทวน ปรับปรุง กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่ เกี่ยวข้องกับการ ค้ำครอง ป้องกัน แก้ไข ความรุนแรงในครอบครัว	- ยธ. - พม. - สธ.
		2) พัฒนากฎหมาย ที่มีผลให้มีการคุ้มครอง ผู้ถูกละเมิดด้วยความรุนแรงในครอบครัวให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	- ยธ. - อปท.
3) เสริมสร้างความรู้ และ กระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อ สร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมในการ คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ เหมาะสม ตระหนักในสิทธิและเสรีภาพ และ มีทักษะในการแก้ไขความขัดแย้งอย่างสันติวิธี เพื่อหลีกเลี่ยงการเป็นผู้กระทำความ รุนแรงและเป็นผู้ถูกละเมิด	1) ป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว และส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ และเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญให้กับประชาชน ทุกภาคส่วน	- พม. - สื่อมวลชน - องค์การพัฒนาเอกชน - มท. - กรมประชาสัมพันธ์ - สถาบันศาสนา
		2) ส่งเสริม สนับสนุน และเสริมสร้างการมีส่วนร่วม ของประชาชนทุกภาคส่วนในกระบวนการ คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	-พม. -มท. -สธ.
		3) เสริมสร้าง ความเข้มแข็งในครอบครัว และ ชุมชน	-องค์กรพัฒนาเอกชน -เครือข่ายชุมชน

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์	หน่วยงานหลัก
4) พัฒนาระบบการคุ้มครอง เยียวยา รักษา และฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว	ผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ได้รับการบริการ การช่วยเหลือที่เหมาะสม จนสามารถกลับคืนสู่สภาวะปกติ	1) พัฒนาระบบการให้ความคุ้มครอง เยียวยา รักษา ผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว	-พม. -สตช. -สธ. -ยธ. -รง. -สำนักงานอัยการสูงสุด -องค์กรพัฒนาเอกชน -เครือข่ายชุมชน
		2) แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความรุนแรงให้คืนสู่สภาพปกติ	-พม. -สตช. -สธ. -ยธ. -องค์กรพัฒนาเอกชน -เครือข่ายชุมชน

บทที่ 7

แผนปฏิบัติการภายใต้แผนบูรณาการ

การช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ

โดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบ

จากความรุนแรงในครอบครัว

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1

พัฒนาศักยภาพองค์กร กลไก ระบบงาน เพื่อรองรับการดำเนินนโยบายการบริหารจัดการ
แบบบูรณาการ

เป้าประสงค์	1) มีนโยบาย กลไก และระบบงานในการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เพื่อให้ประชาชนได้รับการคุ้มครอง ไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการกระทำรุนแรง 2) หน่วยงานทั้งภาครัฐและองค์กรเอกชน รวมทั้งบุคลากรในหน่วยงาน มีศักยภาพ ความรู้และทักษะ ในการทำงานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
-------------	--

กลยุทธ์หลัก

- 1.1 พัฒนากลไก ระบบงาน การประสานงาน และการบูรณาการ การป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
- 1.2 พัฒนาศักยภาพของบุคลากรเกี่ยวกับการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
- 1.3 วิจัยและพัฒนากลไก ระบบงาน และแนวทางป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
- 1.4 พัฒนาระบบการติดตาม ประเมินผล และระบบฐานข้อมูล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และบริการประชาชนอย่างทั่วถึง รวดเร็ว และสนองต่อความต้องการ

แผนปฏิบัติการรองรับ

ภายใต้กลยุทธ์ที่ 1.1 พัฒนากลไก ระบบงาน การประสานงาน และการบูรณาการการป้องกัน

แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

1) ผลักดันการจัดตั้งคณะอนุกรรมการ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เพื่อเป็นกลไกในการทำหน้าที่กำหนดกรอบมาตรการเชิงนโยบายที่ชัดเจน รวมทั้งประสานงานเพื่อให้เกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐ องค์กรเอกชน และหน่วยงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน

2) จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการในการรับเรื่องร้องทุกข์ และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว

3) กำหนดแนวทาง และมาตรฐาน การทำงาน สำหรับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชน ที่ทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว อย่างเป็นระบบที่ชัดเจน

4) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกลไกเครือข่ายองค์กรประชาชนระดับต่างๆ ที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะองค์กรระดับท้องถิ่น เพื่อสำรวจ เฝ้าระวัง ป้องกัน แก้ไข และให้ความช่วยเหลือผู้ถูกละเมิด

5) เน้นบทบาทของ สนง.พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) เพื่อให้เป็นกลไกประสานการดำเนินงานด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

6) สร้างกลไกให้เกิดข้อตกลงและถือปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้สอดคล้องกับบทบาท ภารกิจ และหน้าที่ความรับผิดชอบ

7) สร้างระบบงานในการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว ทั้งทาง กฎหมาย ทางสังคม และทางสาธารณสุข

ภายใต้กลยุทธ์ที่ 1.2 พัฒนาศักยภาพของบุคลากรเกี่ยวกับการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงใน

ครอบครัว

1) สนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ พม. และ พมจ. และเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และอปท. ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคได้รับการแต่งตั้งตาม พรบ. คุ่มครองผู้ถูกละเมิดด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ตาม พรบ. คุ่มครอง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2) สนับสนุนให้มีการผลิตบุคลากรที่ทำงานด้านป้องกัน แก้ไข ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

- 3) จัดหลักสูตรการฝึกอบรม ได้แก่ หลักสูตรไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หลักสูตรการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักสูตรจิตวิทยาชุมชน หลักสูตรพนักงานสอบสวน เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญในการปฏิบัติงานด้านการป้องกัน แก้ไข ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
- 4) สร้างองค์ความรู้ในประเด็น พรบ. คุ้มครองผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 5) สร้างความตระหนักด้านจริยธรรม คุณธรรม ระบบค่านิยม เจตนาดีที่ถูกต้องต่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

ภายใต้กลยุทธ์ที่ 1.3 วิจัยและพัฒนากลไก ระบบงาน และแนวทางป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

- 1) จัดทำแผนหลักการวิจัยและพัฒนากลไก ระบบงาน ด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
- 2) ส่งเสริมและดำเนินการวิจัยในลักษณะต่อยอด เพื่อพัฒนาข้อมูล องค์ความรู้ และเครื่องมือในการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
- 3) เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนการวิจัยและข้อมูลระหว่างหน่วยงาน
- 4) ศึกษารวบรวมองค์ความรู้และทฤษฎี ทางด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เพื่อจัดทำชุดการเรียนรู้ หรือเอกสารวิชาการ เพื่อเผยแพร่สู่ประชาชน
- 5) สนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (Participatory Action Research: PAR)
- 6) ผลักดันการนำผลการวิจัยและองค์ความรู้ไปสู่การใช้ประโยชน์ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ
- 7) สนับสนุนให้มีการเผยแพร่ความรู้จากผลการวิจัยที่เชื่อถือได้ให้แก่หน่วยงานทุกภาคส่วน โดยเฉพาะสำหรับประชาชน เพื่อนำไปใช้ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

ภายใต้กลยุทธ์ที่ 1.4 พัฒนาระบบการติดตาม ประเมินผล และระบบฐานข้อมูล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และบริการประชาชนอย่างทั่วถึง รวดเร็ว และสนองต่อความต้องการ

- 1) ส่งเสริมให้รวบรวมสถิติและผลงาน เพื่อเปรียบเทียบการเกิดขึ้นและลดลงของความรุนแรงทุกรูปแบบ รวมทั้งให้มีการประมวลเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดรูปแบบ/วิธีการ/เครือข่าย ในการติดตามประเมินผล
- 3) จัดทำคู่มือปฏิบัติการ ติดตามประเมินผลประเภทต่างๆ
- 4) พัฒนาตัวชี้วัดด้านสุขภาวะกาย ใจ จิตวิญญาณ และสังคม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการติดตาม ดูแล เฝ้าระวัง และวัดผลกระทบจากปัญหาความรุนแรงต่อผู้ถูกละเมิด ในระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัวและสังคม
- 5) จัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลางเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พร้อมทั้งจัดทำฐานข้อมูลที่จัดเก็บข้อมูลทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจในการจัดทำแผน กำหนดมาตรการทั้งระยะสั้นและระยะยาว
- 6) พัฒนาและวางระบบการสื่อสารและเครือข่ายคอมพิวเตอร์ภายใน (Intranet) และภายนอก (Extranet and Internet) เพื่อให้เชื่อมโยงและการแลกเปลี่ยนข้อมูลในระดับชาติ กระทรวง กรม อย่างรวดเร็ว ปลอดภัย และมีประสิทธิภาพ
- 7) พัฒนาระบบสารสนเทศ (GIS) และระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร (MIS) บนพื้นฐานความรู้และข้อมูลที่มีเอกภาพ มาตรฐานและทันสมัย เพื่อใช้ในการบริหารจัดการแบบบูรณาการเชิงรุกและการให้บริการข้อมูลแก่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน
- 8) สร้างกระบวนการกำหนดนโยบาย การวางแผน การตัดสินใจ และการแก้ไขปัญหาบนพื้นฐานของฐานข้อมูลที่ทันสมัย น่าเชื่อถือ เพื่อนำไปสู่กระบวนการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2

ทบทวน ปรับปรุง และพัฒนากฎหมาย ระเบียบ เพื่อประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานเชิงรุก

เป้าประสงค์	มีการดำเนินงานด้านการป้องกัน แก้ไขความรุนแรงในครอบครัว อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถบูรณาการการทำงาน ของทุกภาคส่วนบนพื้นฐานการพัฒนาความร่วมมือของกฎหมาย
-------------	--

กลยุทธ์หลัก

- 2.1 ทบทวน ปรับปรุง กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน แก้ไข ความรุนแรงในครอบครัว
- 2.2 พัฒนากฎหมายที่มีผลให้มีการคุ้มครองผู้ถูกละเมิดด้วยความรุนแรงในครอบครัวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แผนปฏิบัติการรองรับ

ภายใต้กลยุทธ์ที่ 2.1 ทบทวน ปรับปรุง กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน แก้ไข ความรุนแรงในครอบครัว

- 1) ทบทวน ติดตามสถานการณ์และประสิทธิภาพ การบังคับใช้กฎหมาย เกี่ยวกับการป้องกัน แก้ไข ความรุนแรงในครอบครัว
- 2) ปรับปรุง แก้ไข กฎหมาย และข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน
- 3) ศึกษาทบทวนสาระสำคัญและบทบัญญัติที่บรรจุใน พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกละเมิดด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 พร้อมทั้งกำหนดข้อกำหนด/หลักเกณฑ์ ในการออกกฎระเบียบ ข้อบังคับ ภายใต้รองรับ พ.ร.บ. คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
- 4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย
- 5) จัดทำแผนบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ภายใต้กลยุทธ์ที่ 2.2 พัฒนากฎหมายที่มีผลให้มีการคุ้มครองผู้ถูกละเมิดด้วยความรุนแรงในครอบครัวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

- 1) ศึกษาวิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อแก้ไขปรับปรุงองค์กร หลักการและวิธีปฏิบัติ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3

**เสริมสร้างความรู้ และกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมในการ
คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ**

เป้าประสงค์	ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่เหมาะสม ตระหนักในสิทธิและเสรีภาพ และมีทักษะในการแก้ไขความขัดแย้งอย่างสันติวิธี เพื่อหลีกเลี่ยงการเป็นผู้กระทำความรุนแรงและเป็นผู้ถูกกระทำ
-------------	--

กลยุทธ์หลัก

- 3.1 ป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว และส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญให้กับประชาชนทุกภาคส่วน
- 3.2 ส่งเสริม สนับสนุน และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในกระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
- 3.3 เสริมสร้างความเข้มแข็งในครอบครัว และชุมชน

แผนปฏิบัติการรองรับ

ภายใต้กลยุทธ์ที่ 3.1 ป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว และส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญให้กับประชาชนทุกภาคส่วน

- 1) ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ คู่มือฉบับประชาชน ด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จากการกระทำความรุนแรงในครอบครัว โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 2) รณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมและเรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชน เพื่อปรับเปลี่ยนค่านิยม เจตคติและพฤติกรรม ที่มีส่วนส่งเสริมการสร้างปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
- 3) รณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน
- 4) ส่งเสริมให้สถาบันทางศาสนามีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
- 5) รณรงค์ลด ละ เลิก อบายมุขและยาเสพติด รวมทั้งปัจจัยด้านครอบครัว ซึ่งเป็นต้นเหตุของความรุนแรง

โดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว

- 6) ผลักดันหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับกฎหมาย ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในสถานศึกษาระดับต่างๆ
- 7) สนับสนุนให้มีหน่วยงานบริการแนะแนวและให้คำปรึกษา ให้เพียงพอทั้งปริมาณและคุณภาพ ในสถานที่ต่างๆ เช่น หน่วยงานราชการ ชุมชน โรงเรียน โรงพยาบาล สถานีตำรวจ บ้านพักฉุกเฉิน ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน สถานประกอบการ ฯลฯ โดยรูปแบบที่ให้บริการนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสม พร้อมทั้งขยายการให้บริการในเชิงรุกมากขึ้น และสร้างระบบการส่งต่อผู้รับบริการให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง

ภายใต้กลยุทธ์ที่ 3.2 ส่งเสริม สนับสนุน และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในกระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

- 1) ส่งเสริมกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
- 2) จัดทำแผนชุมชนเพื่อรองรับผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพในครอบครัวสู่สังคม
- 3) ส่งเสริมงานชุมชนสัมพันธ์ เครือข่ายชุมชน และอาสาสมัครจิตอาสาชุมชน เพื่อปลูกฝังให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองดี ตระหนักว่าความรุนแรงในครอบครัวเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เผื่อระวังปัญหา รู้จักป้องกันตนเอง แฉ่งเหตุและช่วยเหลือผู้อื่น
- 4) ส่งเสริมการรวมกลุ่มครอบครัวในชุมชน เพื่อปกป้องดูแลปัญหาจากความรุนแรงในครอบครัว ตลอดจนจัดให้มีบริการและสวัสดิการสังคมแก่ครอบครัว เช่น สถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กในกลุ่มเสี่ยง
- 5) สร้าง พัฒนาวิทยาการชุมชน นักจิตวิทยาชุมชน เพื่อจัดการความขัดแย้งและไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ภายใต้กลยุทธ์ที่ 3.3 เสริมสร้างความเข้มแข็งในครอบครัวและชุมชน

- 1) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในระหว่างสมาชิกครอบครัว
- 2) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แก่องค์กรชุมชน ครอบครัวและประชาชน เพื่อให้เกิดความตระหนักในความสำคัญของสิทธิมนุษยชน
- 3) สนับสนุนให้สื่อทุกประเภท เสนอเรื่องที่สร้างสรรค์และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกในครอบครัว และกำกับดูแลสื่อทุกชนิดไม่ให้นำเสนอสื่อที่มีลักษณะส่งเสริมความรุนแรง
- 4) จัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศปค.) ในระดับตำบล

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4

พัฒนาระบบการคุ้มครอง เยียวยา รักษา และฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบจาก ความรุนแรงในครอบครัว

เป้าประสงค์	ผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ได้รับการ บริการ การช่วยเหลือที่เหมาะสม จนสามารถกลับคืนสู่สภาวะปกติ
--------------------	--

กลยุทธ์หลัก

- 4.1 พัฒนาระบบการให้ความคุ้มครอง เยียวยารักษา ผู้ได้รับผลกระทบความรุนแรงในครอบครัว
- 4.2 แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความรุนแรงให้คืนสู่สภาพปกติ

แผนปฏิบัติการรองรับ

ภายใต้กลยุทธ์ที่ 4.1 พัฒนาระบบการให้ความคุ้มครอง เยียวยารักษา ผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว

- 1) สร้างเครือข่ายการแจ้งเหตุสำหรับครอบครัว ที่ต้องการความช่วยเหลือ และจัดหาสถานที่พักฉุกเฉินชั่วคราวพร้อมบริการที่เข้าถึงได้ง่ายและทันทั่วถึง
- 2) จัดบริการช่วยเหลือขั้นพื้นฐานที่จำเป็น บริการแนะแนวเชิงจิตวิทยา และเชิงกฎหมาย รวมทั้งบริการในรูปแบบต่างๆ โดยอาศัยระบบครอบครัว ระบบเครือญาติ และการมีส่วนร่วมของชุมชน และภาคีทุกภาคส่วน
- 3) เตรียมความพร้อมในการช่วยเหลือทางกฎหมาย
- 4) กำหนดมาตรการจูงใจสำหรับอาสาสมัคร ที่ดูแลผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัวที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ
- 5) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาหน่วยปฏิบัติที่รับผิดชอบปัญหาโดยตรงตามสถานบริการสุขภาพทุกระดับ เช่น สถานีอนามัย โรงพยาบาล สำนักงานสาธารณสุข เป็นต้น และให้มีเจ้าหน้าที่เพียงพอเจ้าหน้าที่สนับสนุน/การให้คำปรึกษา ผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว เช่น แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ฯลฯ

โดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว

- 6) ให้การคุ้มครองดูแลผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว ระหว่างกระบวนการสอบสวนและดำเนินคดี เช่น การรักษาความลับ การคุ้มครองดูแล การให้ที่พักพิงในสถานที่ที่เหมาะสมและไม่ให้เกิดการ
- 7) ให้การคุ้มครองดูแลผู้ถูกกระทำ ระหว่างกระบวนการสอบสวนและดำเนินคดี เช่น การรักษาความลับ การคุ้มครองดูแล การให้ที่พักพิงในสถานที่ที่เหมาะสมและไม่ให้เกิดการกระทบกระเทือนทางจิตใจ
- 8) จัดหรือสนับสนุนให้องค์กรเอกชน ชุมชน จัดให้มีบ้านพักพิงที่ปลอดภัยแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งมีกระบวนการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจในกรณีที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณ และการดำเนินงานขององค์กรเอกชนเพื่อให้จัดบริการดังกล่าว
- 9) จัดตั้งองค์กรกลางที่เป็นอิสระในการกำกับดูแลการให้ความคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้มีคุณภาพ
- 10) เร่งรัดการออกกฎหมาย ระเบียบ การคุ้มครองผู้เสียหายจากรัฐ
- 11) ส่งเสริมระบบสนับสนุนและคุ้มครองการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ทางกฎหมาย และทางสังคมสงเคราะห์ทุกระดับที่เข้าไปดำเนินการเพื่อ ช่วยเหลือผู้ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัวและสังคม
- 12) ส่งเสริมอาชีพแก่สมาชิกในครอบครัวและส่งเสริมให้ครอบครัวมีหลักประกันที่มั่นคงในชีวิต ตลอดจนให้ความสำคัญเป็นพิเศษแก่ครอบครัวเมื่อสมาชิกได้รับความรุนแรง
- 13) ติดตามเยี่ยมครอบครัว (House Hold Meeting) ครอบครัวที่ประสบปัญหา หรือครอบครัวเสี่ยง
- 14) พัฒนาการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับเรื่องครอบครัว

ภายใต้กลยุทธ์ที่ 4.2 แก่ไขฟื้นฟูผู้กระทำความรุนแรงให้คืนสู่สภาพปกติ

- 1) เพิ่มมาตรการ ที่ใช้แทนการลงโทษที่รุนแรงหรือจำคุก แต่ลดขั้นตอนการดำเนินการให้กระชับและไม่เป็นการซ้ำเติมทำร้ายผู้กระทำ เช่น การปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เป็นต้น
- 2) กำหนดให้ผู้กระทำรับการบำบัด ฟื้นฟู ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่
- 3) ติดตาม และเฝ้าระวังการกระทำผิดซ้ำ โดยใช้มาตรการเยี่ยมบ้าน เพื่อสังเกตพฤติกรรมของผู้ที่เคยกระทำความรุนแรงในครอบครัว

ตารางที่ 7-1 แผนปฏิบัติการภายใต้ แผนบูรณาการการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ โดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว

ยุทธศาสตร์หลัก/ เป้าประสงค์/ กลยุทธ์ในการขับเคลื่อน	ตัวชี้วัด	แผนปฏิบัติการรองรับ	ผลผลิต	ความ สำคัญ	ระยะเวลาการดำเนินงาน					หน่วยงานหลัก
					2552	2553	2554	2555	2556	
ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพองค์กร กลไก ระบบงาน เพื่อรองรับการดำเนินนโยบายการบริหารจัดการแบบบูรณาการ										
เป้าประสงค์ 1) มีนโยบายกลไก และระบบงานในการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เพื่อให้ประชาชนได้รับการคุ้มครอง ไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการกระทำรุนแรง 2) หน่วยงานทั้งภาครัฐและองค์กรเอกชน รวมทั้งบุคลากรในหน่วยงานมีศักยภาพ ความรู้และทักษะในการทำงานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว										
กลยุทธ์ที่ 1.1 พัฒนากลไกระบบงาน การประสานงาน และการบูรณาการการป้องกัน แก้ไขปัญหา ความรุนแรงในครอบครัว	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินงานและประสานงานทุกระดับ โดยมีกลไกการทำงานแบบบูรณาการที่เข้มแข็ง ผลักดันและขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผน	1) ผลักดันการจัดตั้งคณะอนุกรรมการ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามารยาทในครอบครัว เพื่อเป็นกลไกในการทำหน้าที่กำหนดกรอบมาตรการเชิงนโยบายที่ชัดเจน รวมทั้งประสานงานให้เกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐ องค์กรเอกชน และหน่วยงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน	- คณะอนุกรรมการ ด้านการป้องกันและแก้ไขความรุนแรงในครอบครัว	๑	Δ	Δ				-พม. -ยธ. -สธ.
		2) จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการในการรับเรื่องร้องทุกข์ และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว	-ศูนย์ปฏิบัติการทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค	๑	Δ					- พม.
		3) กำหนดแนวทาง และมาตรฐาน การทำงาน สำหรับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชนที่ทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามารยาทในครอบครัว อย่างเป็นระบบที่ชัดเจน	- แนวทาง และมาตรฐาน ในการทำงานสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑	Δ	Δ				- พม. - ยธ. - สธ. - องค์กรเอกชน

ยุทธศาสตร์หลัก/ เป้าประสงค์/ กลยุทธ์ในการขับเคลื่อน	ตัวชี้วัด	แผนปฏิบัติการรองรับ	ผลผลิต	ความ สำคัญ	ระยะเวลาการดำเนินงาน					หน่วยงานหลัก
					2552	2553	2554	2555	2556	
		4) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกลไกเครือข่ายองค์กรประชาชนระดับต่างๆ ที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะองค์กรระดับท้องถิ่น เพื่อสำรวจ เฝ้าระวัง ป้องกัน แก้ไข และให้ความช่วยเหลือ ผู้ถูกระทำรุนแรง	- เครือข่ายองค์กรภาคประชาชนในการดำเนินงานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ที่มีความเข้มแข็ง	จ	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-พม. -ยธ. -สธ. -มท. -เครือข่ายชุมชน
		5) เน้นบทบาทของ สนง.พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) เพื่อให้เป็นกลไกประสานการดำเนินงานด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว	- บทบาท/หน้าที่ ของพมจ. ในดำเนินงานด้านด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว	ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-พม.
		6) สร้างกลไกให้เกิดข้อตกลงและถือปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้สอดคล้องกับบทบาท ภารกิจ และหน้าที่ความรับผิดชอบ	- ข้อตกลงร่วม (MOU) ในการบริหารจัดการ							-พม. -ยธ. -สธ. หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
		7) สร้างระบบงานในการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว ทั้งทางกฎหมายทางสังคมและทางสาธารณสุข	- ระบบงานในการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว							

ยุทธศาสตร์หลัก/ เป้าประสงค์/ กลยุทธ์ในการขับเคลื่อน	ตัวชี้วัด	แผนปฏิบัติการรองรับ	ผลผลิต	ความ สำคัญ	ระยะเวลาการดำเนินงาน					หน่วยงานหลัก
					2552	2553	2554	2555	2556	
กลยุทธ์ที่ 1.2 พัฒนาศักยภาพ ของบุคลากรเกี่ยวกับการป้องกัน แก้ไขปัญหความรุนแรงใน ครอบครัว	1) บุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการดำเนินงานด้าน การป้องกัน แก้ไขปัญหความ รุนแรงในครอบครัว เพิ่มขึ้นตาม เกณฑ์ที่กำหนด 2) จำนวนครั้งของการฝึกอบรม ด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหา ความรุนแรงในครอบครัว (3) จำนวนองค์ความรู้/ชุดความรู้ ด้านการป้องกันแก้ไขความรุนแรง	1) สนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ พม. และ พมจ. และ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และ อปท. ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคได้รับ การแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน ครอบครัว พ.ศ. 2550 จากรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ. คุ้มครอง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	- ประกาศแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ พม. และ พมจ.	จ	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-พม. -ยธ. -สถ.
		2) สนับสนุนให้มีการผลิตบุคลากรที่ทำงาน ด้านป้องกัน แก้ไข ปัญหาความรุนแรงใน ครอบครัว	-บุคลากรด้านการป้องกัน แก้ไข ปัญหาความรุนแรงใน ครอบครัว	ก	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-พม. -ยธ. -สถ. -สตช.
		3) จัดหลักสูตรการฝึกอบรม ได้แก่ หลักสูตร ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หลักสูตรการคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพ หลักสูตรจิตวิทยาชุมชน หลักสูตรพนักงานสอบสวน เพื่อให้ บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ และความ ชำนาญในการปฏิบัติงานด้านการป้องกัน แก้ไข ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว	- หลักสูตรการอบรมด้านต่างๆ - บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญในการ ปฏิบัติงานด้านการป้องกัน แก้ไข ปัญหาความรุนแรง ในครอบครัว	ก	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-พม. -ยธ. -สถ. -สตช.

ยุทธศาสตร์หลัก/ เป้าประสงค์/ กลยุทธ์ในการขับเคลื่อน	ตัวชี้วัด	แผนปฏิบัติการรองรับ	ผลผลิต	ความ สำคัญ	ระยะเวลาการดำเนินงาน					หน่วยงานหลัก
					2552	2553	2554	2555	2556	
		4) สร้างองค์ความรู้ในประเด็น พรบ. คู่ครอง ผู้ถูกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- บุคลากรในหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องมีความรู้ ความ เข้าใจ และทักษะในการ ดำเนินงานด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงใน ครอบครัว เพิ่มขึ้น							-พม. -ยธ. -สธ.
		5) สร้างความตระหนักรู้ด้านจริยธรรม คุณธรรม ระบบค่านิยม เจตนคติที่ถูกต้อง ต่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงใน ครอบครัว	- บุคลากรมีคุณธรรม และ จริยธรรมในการปฏิบัติงาน	ก	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-พม. -ยธ. -สธ.

ยุทธศาสตร์หลัก/ เป้าประสงค์/ กลยุทธ์ในการขับเคลื่อน	ตัวชี้วัด	แผนปฏิบัติการรองรับ	ผลผลิต	ความ สำคัญ	ระยะเวลาการดำเนินงาน					หน่วยงานหลัก
					2552	2553	2554	2555	2556	
กลยุทธ์ที่ 1.3 วิจัยและพัฒนา แนวทางป้องกัน แก้ไขปัญหา ความรุนแรงในครอบครัว	จำนวนแผนและงานวิจัย ที่มุ่งเน้น การพัฒนาแนวทางป้องกัน แก้ไข ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว	1) จัดทำแผนหลักการวิจัยและพัฒนากลไก ระบบงาน ด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหา ความรุนแรงในครอบครัว	- แผนหลักการวิจัยด้านการ ป้องกัน แก้ไขปัญหาความ รุนแรงในครอบครัว	ส	Δ	Δ	Δ			-พม. -ยธ.
		2) ส่งเสริมและดำเนินการวิจัยในลักษณะต่อยอด เพื่อพัฒนาข้อมูล องค์ความรู้ และเครื่องมือใน การป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว	- ผลงานวิจัย	ก	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-สถ. -สถาบัน การศึกษา
		3) เสริมสร้างเครือข่ายเครือข่ายความร่วมมือ และการแลกเปลี่ยนการวิจัยและข้อมูล ระหว่างหน่วยงาน	- เครือข่ายการวิจัย	ก	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-พม. -ยธ. -สถ.
		4) ศึกษารวบรวมองค์ความรู้และทฤษฎี ทางด้าน การป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงใน ครอบครัว เพื่อจัดทำชุดการเรียนรู้ หรือ เอกสารวิชาการ เพื่อเผยแพร่สู่ประชาชน	- องค์ความรู้ด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหความรุนแรงใน ครอบครัว	ก	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-มท. -สทช. -ศาลยุติธรรม -สนง.อัยการสูงสุด
		5) สนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบ มี ส ่วน ร ่วม ข อง ท ุก ภ า ค ส ่วน (Participatory Action Research: PAR)	- งานวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ ชุมชนมีส่วนร่วม	ก	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-NGOs -เครือข่ายชุมชน -สถาบันการศึกษา
		6) ผลักดันการนำผลการวิจัยและองค์ความรู้ไปสู่ การใช้ประโยชน์ทั้งในระดับนโยบายและ ระดับปฏิบัติ	- องค์ความรู้ที่นำไปสู่ การปฏิบัติ	ก	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-สถาบันสื่อมวลชน
		7) สนับสนุนให้มีการเผยแพร่ความรู้จาก ผลการวิจัยที่เชื่อถือได้ให้แก่หน่วยงานทุกภาค ส่วน โดยเฉพาะสำหรับประชาชน เพื่อ นำไปใช้ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาความ รุนแรงในครอบครัว	- หน่วยงานและประชาชน ได้รับองค์ความรู้จาก ผลการวิจัย	ก	Δ	Δ				

ยุทธศาสตร์หลัก/ เป้าประสงค์/ กลยุทธ์ในการขับเคลื่อน	ตัวชี้วัด	แผนปฏิบัติการรองรับ	ผลผลิต	ความ สำคัญ	ระยะเวลาการดำเนินงาน					หน่วยงานหลัก
					2552	2553	2554	2555	2556	
กลยุทธ์ที่ 1.4 พัฒนาระบบการติดตาม ประเมินผล และระบบฐานข้อมูล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และบริการประชาชนอย่างทั่วถึง รวดเร็ว และสนองต่อความต้องการ	1) ระดับความสำเร็จของการนำผลการติดตามและประเมินผลไปใช้ 2) มีระบบฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน สามารถนำมาสนับสนุนการวางแผนตัดสินใจและการบริหารจัดการ	1) ส่งเสริมให้รวบรวมสถิติและผลงาน เพื่อเปรียบเทียบการเกิดขึ้นและลดลงของความรุนแรงทุกรูปแบบ รวมทั้งให้มีการประมวลวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ข้อมูลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห ความขัดแย้งในครัวเรือน	ก	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-พม. -ยธ. -สถ. -หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		2) กำหนดรูปแบบ/วิธีการ/เครือข่าย ในการติดตามประเมินผล	- รูปแบบ/วิธีการ/เครือข่าย ในการติดตามประเมินผล	ก	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-พม. -ยธ.
		3) จัดทำคู่มือปฏิบัติการ ติดตามประเมินผล ประเภทต่างๆ	- คู่มือปฏิบัติการ ติดตามประเมินผลประเภทต่างๆ	ก	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-สถ. -หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		4) พัฒนาตัวชี้วัดด้านสุขภาวะกาย ใจ จิตวิญญาณ และสังคม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการติดตาม ดูแล เฝ้าระวัง และวัดผลกระทบจากปัญหาความรุนแรงต่อผู้ถูกระทำในระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัวและสังคม	- ตัวชี้วัดด้านสุขภาวะกาย ใจ จิตวิญญาณ และสังคม	ก	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	
		5) จัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลางเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พร้อมทั้งจัดทำฐานข้อมูลที่จัดเก็บข้อมูลทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจในการจัดทำแผน กำหนดมาตรการทั้งระยะสั้นและระยะยาว	- ศูนย์ข้อมูลกลางและฐานข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว	ก	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	

ยุทธศาสตร์หลัก/ เป้าประสงค์/ กลยุทธ์ในการขับเคลื่อน	ตัวชี้วัด	แผนปฏิบัติการรองรับ	ผลผลิต	ความ สำคัญ	ระยะเวลาการดำเนินงาน					หน่วยงานหลัก
					2552	2553	2554	2555	2556	
		6) พัฒนาและวางระบบการสื่อสารและเครือข่ายคอมพิวเตอร์ภายใน (Intranet) และภายนอก (Extranet and Internet) เพื่อให้เชื่อมโยงและการแลกเปลี่ยนข้อมูลในระดับชาติ กระทรวง กรม อย่างรวดเร็ว ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ	- ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ	ก	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-พม. -ยธ. -สธ. -หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		7) พัฒนาระบบสารสนเทศ (GIS) และระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร (MIS) บนพื้นฐานความรู้และข้อมูลที่มีเอกภาพ มาตรฐาน และทันสมัย เพื่อใช้ในการบริหารจัดการแบบบูรณาการเชิงรุกและการให้บริการข้อมูลแก่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน	- ระบบสารสนเทศที่ทันสมัย เชื่อมโยงการให้บริการได้	ก	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	
		8) สร้างกระบวนการกำหนดนโยบาย การวางแผน การตัดสินใจ และการแก้ไขปัญหาบนพื้นฐานของฐานข้อมูลที่ทันสมัย นำเชื่อถือเพื่อนำไปสู่กระบวนการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม	- นโยบายขององค์กรที่ตอบสนองต่อการบริหารโครงการ	ก	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ทบทวน ปรับปรุง และพัฒนากฎหมาย ระเบียบ เพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานเชิงรุก										
เป้าประสงค์ มีการดำเนินงานด้านการป้องกัน แก้ไขความรุนแรงในครอบครัว อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วนบนพื้นฐานการพัฒนาความร่วมมือของกฎหมาย										
กลยุทธ์ที่ 2.1 ทบทวน ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน แก้ไข ความรุนแรงในครอบครัว	มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่เหมาะสมกับสถานการณ์	1) ทบทวน ติดตามสถานการณ์และประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย เกี่ยวกับการป้องกัน แก้ไข ความรุนแรงในครอบครัว	-รายงานการศึกษา ทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	จ	Δ	Δ				-ยธ. -พม. -สธ. -สตช.
		2) ปรับปรุง แก้ไข กฎหมาย และข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน	-กฎหมายที่ทันสมัยและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน	จ	Δ	Δ				

ยุทธศาสตร์หลัก/ เป้าประสงค์/ กลยุทธ์ในการขับเคลื่อน	ตัวชี้วัด	แผนปฏิบัติการรองรับ	ผลผลิต	ความ สำคัญ	ระยะเวลาการดำเนินงาน					หน่วยงานหลัก
					2552	2553	2554	2555	2556	
		3) ศึกษาทบทวนสาระสำคัญและบทบัญญัติที่ บรรจุใน พรบ. คุ่มครองผู้ถูกระทำด้วยความ รุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 พร้อมทั้ง กำหนดข้อกำหนด/หลักเกณฑ์ ในการออก กฎระเบียบ ข้อบังคับ ภายใต้ พรบ. คุ่มครองสิทธิและเสรีภาพ	- ข้อกำหนด/หลักเกณฑ์ที่ได้รับ การพัฒนาเป็นข้อมูลในการ ออกกฎระเบียบหรือข้อบังคับ ภายใต้ พรบ. คุ่มครองสิทธิ และเสรีภาพ	จ	Δ	Δ				-ยธ. -พม. -สถ. -สตช. -หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
		4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย	- แนวทางการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการปรับปรุงและ บังคับใช้กฎหมาย	จ	Δ	Δ				
		5) จัดทำแผนบูรณาการความร่วมมือระหว่าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- แผนบูรณาการความร่วมมือ ระหว่างหน่วยงานที่สอดคล้อง กับกฎระเบียบ กฎกระทรวง ข้อบังคับ ภายใต้ พรบ. คุ่มครองสิทธิและเสรีภาพ	จ	Δ	Δ				
กลยุทธ์ที่ 2.2 พัฒนากฎหมายที่มี ผลให้มีการคุ้มครองผู้ถูกระทำ ด้วยความรุนแรงในครอบครัวให้ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	มีการพัฒนากฎหมายให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	ศึกษาวิจัย สร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อแก้ไข ปรับปรุงองค์กร หลักการและวิธีปฏิบัติ	- กฎหมายคุ้มครองผู้ถูกระทำ ด้วยความรุนแรงในครอบครัวที่ มีประสิทธิภาพ	ก	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-พม.

ยุทธศาสตร์หลัก/ เป้าประสงค์/ กลยุทธ์ในการขับเคลื่อน	ตัวชี้วัด	แผนปฏิบัติการรองรับ	ผลผลิต	ความ สำคัญ	ระยะเวลาการดำเนินงาน					หน่วยงานหลัก
					2552	2553	2554	2555	2556	
ยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างความรู้ และกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ										
เป้าประสงค์ ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่เหมาะสม ตระหนักในสิทธิและเสรีภาพ และมีทักษะในการแก้ไขความขัดแย้งอย่างสันติวิธี เพื่อหลีกเลี่ยงการเป็นผู้กระทำความรุนแรงและเป็นผู้ถูกกระทำ										
กลยุทธ์ที่ 3.1 ป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว และ ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพตาม รัฐธรรมนูญให้กับประชาชนทุก ภาคส่วน	1)ระดับการรับรู้ข้อมูลความรู้ ข่าวสาร และการเข้าร่วมกิจกรรม ของประชาชนทุกภาคส่วน 2)ร้อยละความพึงพอใจของผู้ได้รับ สื่อ ข้อมูลความรู้ ข่าวสาร 3) ร้อยละความรู้ ความเข้าใจของ ผู้ได้รับสื่อผ่านเกณฑ์ที่กำหนด 4) ประชาชนมีค่านิยมและทัศนคติ ต่อการกระทำความรุนแรงใน ครอบครัวดีขึ้นตามเกณฑ์ที่ กำหนด	1) ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ คู่มือฉบับประชาชน ด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของ ประชาชน จากการกระทำความรุนแรงใน ครอบครัว โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน	- สื่อประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสม สำหรับภาคส่วนต่างๆ - คู่มือด้านสิทธิและเสรีภาพ ฉบับประชาชน	ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-ยธ. -พม. -สธ. -นร.
		2) รณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมและ เรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชน เพื่อปรับเปลี่ยน ค่านิยม เจตคติและพฤติกรรม ที่มีส่วนส่งเสริม การสร้างปัญหาความรุนแรงในครอบครัว	- รูปแบบที่เหมาะสมในการ ประชาสัมพันธ์	ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-สถาบันศาสนา -สถาบันการศึกษา -เครือข่ายชุมชน -สถาบัน สื่อสารมวลชน
		3) รณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและ เสรีภาพของประชาชน	- ประชาชนมีความรู้ในเรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวกับการ คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ของประชาชน	ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	
		4) ส่งเสริมให้สถาบันทางศาสนามีบทบาทในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงใน ครอบครัว	- บทบาท/แนวทางปฏิบัติของ สถาบันทางศาสนาในการ ป้องกันและแก้ไขปัญห ความรุนแรงในครอบครัว	ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	

ยุทธศาสตร์หลัก/ เป้าประสงค์/ กลยุทธ์ในการขับเคลื่อน	ตัวชี้วัด	แผนปฏิบัติการรองรับ	ผลผลิต	ความ สำคัญ	ระยะเวลาการดำเนินงาน					หน่วยงานหลัก
					2552	2553	2554	2555	2556	
		5) รณรงค์ลด ละ เลิก อบายมุขและยาเสพติด รวมทั้งปัจจัยด้านครอบครัว ซึ่งเป็นต้นเหตุของความรุนแรง	- ประชาชนลด/เลิก อบายมุข และยาเสพติด	ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-ยธ. -พม. -สธ.
		6) ผลักดันหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับกฎหมาย ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในสถานศึกษาระดับต่างๆ	- หลักสูตรการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับระดับการศึกษา	ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-นร. -สถาบันศาสนา -สถาบันการศึกษา
		7) สนับสนุนให้มีหน่วยงานบริการแนะแนวและให้คำปรึกษา ให้เพียงพอทั้งปริมาณและคุณภาพ ในสถานที่ต่าง ๆ เช่น หน่วยงานราชการ ชุมชน โรงเรียน โรงพยาบาล สถานีตำรวจ บ้านพักฉุกเฉิน ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน สถานประกอบการ ฯลฯ โดยรูปแบบที่ให้บริการนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสม พร้อมทั้งขยายการให้บริการในเชิงรุกมากขึ้น และสร้างระบบการส่งต่อผู้รับบริการให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง	- หน่วยงานบริการแนะแนวและให้คำปรึกษา ในสถานที่ต่าง ๆ	ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-เครือข่ายชุมชน -สถาบัน สื่อสารมวลชน

ยุทธศาสตร์หลัก/ เป้าประสงค์/ กลยุทธ์ในการขับเคลื่อน	ตัวชี้วัด	แผนปฏิบัติการรองรับ	ผลผลิต	ความ สำคัญ	ระยะเวลาการดำเนินงาน					หน่วยงานหลัก
					2552	2553	2554	2555	2556	
กลยุทธ์ที่ 3.2 ส่งเสริม สนับสนุน และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของ ประชาชนทุกภาคส่วนใน กระบวนการคุ้มครองสิทธิและ เสรีภาพ	ระดับการมีส่วนร่วม จำนวน กิจกรรมการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในกระบวนการคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพ	1) ส่งเสริมกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของ ประชาชน	- กระบวนการ/วิธีการ/ขั้นตอน ในการแสดงความคิดเห็น ของประชาชน	ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-ยธ. -พม. -สธ.
		2) จัดทำแผนชุมชนเพื่อรองรับผู้ถูกละเมิดสิทธิ ความรุนแรงในครอบครัวผู้สูงส่งคม	-แผนชุมชน	ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-มท. -เครือข่ายชุมชน
		3) ส่งเสริมงานชุมชนสัมพันธ์ เครือข่ายชุมชน และอาสาสมัครจิตวิทยาชุมชน เพื่อปลูกฝังให้ ประชาชนมีจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองดี ตระหนักว่าความรุนแรงในครอบครัวเป็นการ ละเมิดสิทธิมนุษยชน เฝ้าระวังปัญหา รู้จัก ป้องกันตนเอง แจ้งเหตุและช่วยเหลือผู้อื่น	- รูปแบบ กระบวนการทำงาน ของเครือข่ายชุมชน และ อาสาสมัครจิตวิทยาชุมชน ในการเฝ้าระวังการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว	ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	
		4) ส่งเสริมการรวมกลุ่มครอบครัวในชุมชน เพื่อ ปกป้องดูแลปัญหาจากความรุนแรงใน ครอบครัว ตลอดจนจัดให้มีบริการและ สวัสดิการสังคมแก่ครอบครัว เช่น สถานรับ เลี้ยงและพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะอย่าง ยิ่ง เด็กในกลุ่มเสี่ยง	- การรวมกลุ่มในชุมชน ปกป้องดูแลปัญหาจาก ความรุนแรงในครอบครัว - สถานบริการด้านครอบครัว ของชุมชน	ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	
		5) สร้าง พัฒนาวิทยากรชุมชน จิตวิทยาชุมชน เพื่อจัดการความขัดแย้งและไกล่เกลี่ยข้อ พิพาท	-วิทยากรชุมชน งานจิตวิทยา ชุมชน ในการจัดการความ ขัดแย้งและไกล่เกลี่ยข้อ พิพาท	ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	

ยุทธศาสตร์หลัก/ เป้าประสงค์/ กลยุทธ์ในการขับเคลื่อน	ตัวชี้วัด	แผนปฏิบัติการรองรับ	ผลผลิต	ความ สำคัญ	ระยะเวลาการดำเนินงาน					หน่วยงานหลัก
					2552	2553	2554	2555	2556	
กลยุทธ์ที่ 3.3 เสริมสร้างความ เข้มแข็งในครอบครัวและชุมชน		1) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมใน รูปแบบต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี ในระหว่างสมาชิกครอบครัว	- กิจกรรมที่ก่อให้เกิด ความสัมพันธ์ที่ดีในระหว่าง สมาชิกครอบครัว	ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	
		2) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แก่องค์กรชุมชน ครอบครัวและประชาชน เพื่อให้เกิดความ ตระหนักในความสำคัญของสิทธิมนุษยชน	- กระบวนการ/วิธีการ ในการ เรียนรู้ขององค์กรชุมชน	ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	
		3) สนับสนุนให้สื่อทุกประเภท เสนอเรื่องที่ สร้างสรรค์และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีของ สมาชิกในครอบครัว และกำกับดูแลสื่อทุก ชนิดไม่ให้นำเสนอสื่อที่มีลักษณะส่งเสริม ความรุนแรง	- ความตระหนักของ สื่อมวลชนในการนำเสนอ ข้อมูลข่าวสาร	ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	
		4) จัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศปค.) ในระดับตำบล	- ศูนย์พัฒนาครอบครัวใน ชุมชน (ศปค.) ทุกตำบล							

ยุทธศาสตร์หลัก/ เป้าประสงค์/ กลยุทธ์ในการขับเคลื่อน	ตัวชี้วัด	แผนปฏิบัติการรองรับ	ผลผลิต	ความ สำคัญ	ระยะเวลาการดำเนินงาน					หน่วยงานหลัก
					2552	2553	2554	2555	2556	
ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาระบบการคุ้มครอง เยียวยา รักษา และฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว										
เป้าประสงค์ ผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว ได้รับการบริการ การช่วยเหลือที่เหมาะสม จนสามารถกลับคืนสู่สภาวะปกติ										
กลยุทธ์ที่ 4.1 พัฒนาระบบการให้ความคุ้มครอง เยียวยารักษา ผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว	1) ประชาชนได้รับความช่วยเหลือเพิ่มขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนด	1) สร้างเครือข่ายการแจ้งเหตุสำหรับครอบครัวที่ต้องการความช่วยเหลือ และจัดหาสถานที่พักฉุกเฉินชั่วคราวพร้อมบริการที่เข้าถึงได้ง่ายและทันทั่วทั้งที่	- เครือข่ายแจ้งเหตุ การกระทำรุนแรงในครอบครัว	ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-พม. -สตช. -สธ. -ยธ.
	2) ความพึงพอใจของผู้ได้รับผลกระทบที่ได้รับความช่วยเหลือ	2) จัดบริการช่วยเหลือขั้นพื้นฐานที่จำเป็น บริการแนะแนวเชิงจิตวิทยา และเชิงกฎหมาย รวมทั้งบริการในรูปแบบต่างๆ โดยอาศัยระบบครอบครัว ระบบเครือญาติ และการมีส่วนร่วมของชุมชน และภาคีทุกภาคส่วน	- ผู้ได้รับผลกระทบได้รับความช่วยเหลือขั้นพื้นฐาน	ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-รง. -ศาลยุติธรรม -สำนักงานอัยการสูงสุด -องค์กรพัฒนาเอกชน
		3) เตรียมความพร้อมในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและการช่วยเหลือทางกฎหมาย	- ผู้ได้รับผลกระทบได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและความช่วยเหลือทางกฎหมาย							
		4) กำหนดมาตรการจูงใจสำหรับอาสาสมัคร ที่ดูแลผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัวที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ	- มาตรการ/รูปแบบ ในการตอบแทนอาสาสมัคร	ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	

ยุทธศาสตร์หลัก/ เป้าประสงค์/ กลยุทธ์ในการขับเคลื่อน	ตัวชี้วัด	แผนปฏิบัติการรองรับ	ผลผลิต	ความ สำคัญ	ระยะเวลาการดำเนินงาน					หน่วยงานหลัก
					2552	2553	2554	2555	2556	
		5) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาหน่วยปฏิบัติที่ รับผิดชอบปัญหาโดยตรงตามสถานบริการ สุขภาพทุกระดับ เช่น สถานีอนามัย โรงพยาบาล สำนักงานสาธารณสุข เป็นต้น และให้มีเจ้าหน้าที่เพียงพอเจ้าหน้าที่สนับสนุน/ การให้คำปรึกษา ผู้ได้รับผลกระทบจากความ รุนแรงในครอบครัว เช่น แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์	- มีหน่วยปฏิบัติการ และ เจ้าหน้าที่สนับสนุน/การให้ คำปรึกษา เพื่อให้บริการ ด้านต่างๆ ตามสถาน บริการสุขภาพต่างๆ	ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	
		6) สนับสนุนให้มีบริการความช่วยเหลือแก่ผู้ได้รับ ผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัวใน ลักษณะศูนย์ประสาน (One Stop Service: OSS) ให้ความช่วยเหลืออย่างครบวงจร ทั้ง ทางด้านการแพทย์ การบำบัดฟื้นฟู และการ ดำเนินการทางกฎหมาย รวมทั้งการเฝ้าระวัง โดยประสานการดำเนินงานร่วมกับศูนย์ OSCC (One	- ศูนย์บริการร่วม (One Stop Service: OSS) ให้ความ ช่วยเหลือแก่ผู้ได้รับ ผลกระทบจากความรุนแรง ในครอบครัว	ส	Δ	Δ	Δ	Δ		

ยุทธศาสตร์หลัก/ เป้าประสงค์/ กลยุทธ์ในการขับเคลื่อน	ตัวชี้วัด	แผนปฏิบัติการรองรับ	ผลผลิต	ความ สำคัญ	ระยะเวลาการดำเนินงาน					หน่วยงานหลัก
					2552	2553	2554	2555	2556	
		7) ให้การคุ้มครองดูแลผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว ระหว่างกระบวนการสอบสวนและดำเนินคดี เช่น การรักษาความลับ การคุ้มครองดูแล การให้ที่พักพิงในสถานที่ที่เหมาะสมและไม่ให้เกิดการกระทบกระเทือนทางจิตใจ	- ผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว ได้รับการคุ้มครองระหว่างกระบวนการสอบสวนและดำเนินคดี	ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	
		8) จัดหรือสนับสนุนให้องค์กรเอกชน ชุมชน จัดให้มีบ้านพักพิงที่ปลอดภัยแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งมีกระบวนการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจในกรณีที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณ และการดำเนินงานขององค์กรเอกชนเพื่อให้จัดบริการดังกล่าว	- บ้านพักสำหรับผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว - กระบวนการให้ความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน	ส	Δ	Δ	Δ	Δ		
		9) จัดตั้งองค์กรกลางที่เป็นอิสระในการกำกับดูแลการให้ความคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้มีคุณภาพ							Δ	
		10) เร่งรัดการออกกฎหมาย ระเบียบ การคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากรัฐ	- กฎหมาย ระเบียบ การชดเชย ผู้เสียหาย	ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	
		11) ส่งเสริมระบบสนับสนุนและคุ้มครองการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ทางกฎหมาย และทางสังคมสงเคราะห์ทุกระดับที่เข้าไปดำเนินการเพื่อช่วยเหลือผู้ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัวและสังคม	- เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ทางกฎหมาย และทางสังคมสงเคราะห์ได้รับการสนับสนุน และคุ้มครองในการดำเนินงาน ภายใต้ระบบที่มีประสิทธิภาพ	ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-พม. -สตช. -สถ. -ยธ. -รง. -ศาลยุติธรรม

		12) ส่งเสริมอาชีพแก่สมาชิกในครอบครัวและส่งเสริมให้ครอบครัวมีหลักประกันที่มั่นคงในชีวิต ตลอดจนให้ความสำคัญเป็นพิเศษแก่ครอบครัวเมื่อสมาชิกได้รับความรุนแรง	- ประชาชนมีการประกอบอาชีพที่มั่นคง	ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-สำนักงาน อัยการสูงสุด -องค์กรพัฒนา เอกชน
		13) ติดตามเยี่ยมครอบครัว (House Hold Meeting) ครอบครัวที่ประสบปัญหา หรือครอบครัวเสี่ยง	- ผลการประเมินภาวะเสี่ยงต่อการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว	ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-เครือข่ายชุมชน
		14) พัฒนาการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับเรื่องครอบครัว		ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-ยธ.
กลยุทธ์ที่ 4.2 แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำ ความรุนแรงให้คืนสู่สภาพปกติ	ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ดีขึ้น	1) เพิ่มมาตรการ ที่ใช้แทนการลงโทษที่รุนแรงหรือจำคุก แต่ลดขั้นตอนการดำเนินการให้กระชับ และไม่เป็นการซ้ำเติมทำร้ายผู้กระทำ เช่น การปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เป็นต้น	- มาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิด ที่ลดความรุนแรงลง	ส	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	-พม. -สตช. -สธ. -ยธ.
		2) กำหนดให้ผู้กระทำรับการบำบัดฟื้นฟูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่	- ผู้กระทำได้รับการบำบัดฟื้นฟู							-องค์กรพัฒนา เอกชน
		3) ติดตาม และเฝ้าระวังการกระทำผิดซ้ำ โดยใช้มาตรการเยี่ยมบ้าน เพื่อสังเกตพฤติกรรมของผู้ที่เคยกระทำความรุนแรงในครอบครัว	- ผลการประเมินภาวะเสี่ยงต่อการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว							-เครือข่ายชุมชน -ศาลยุติธรรม

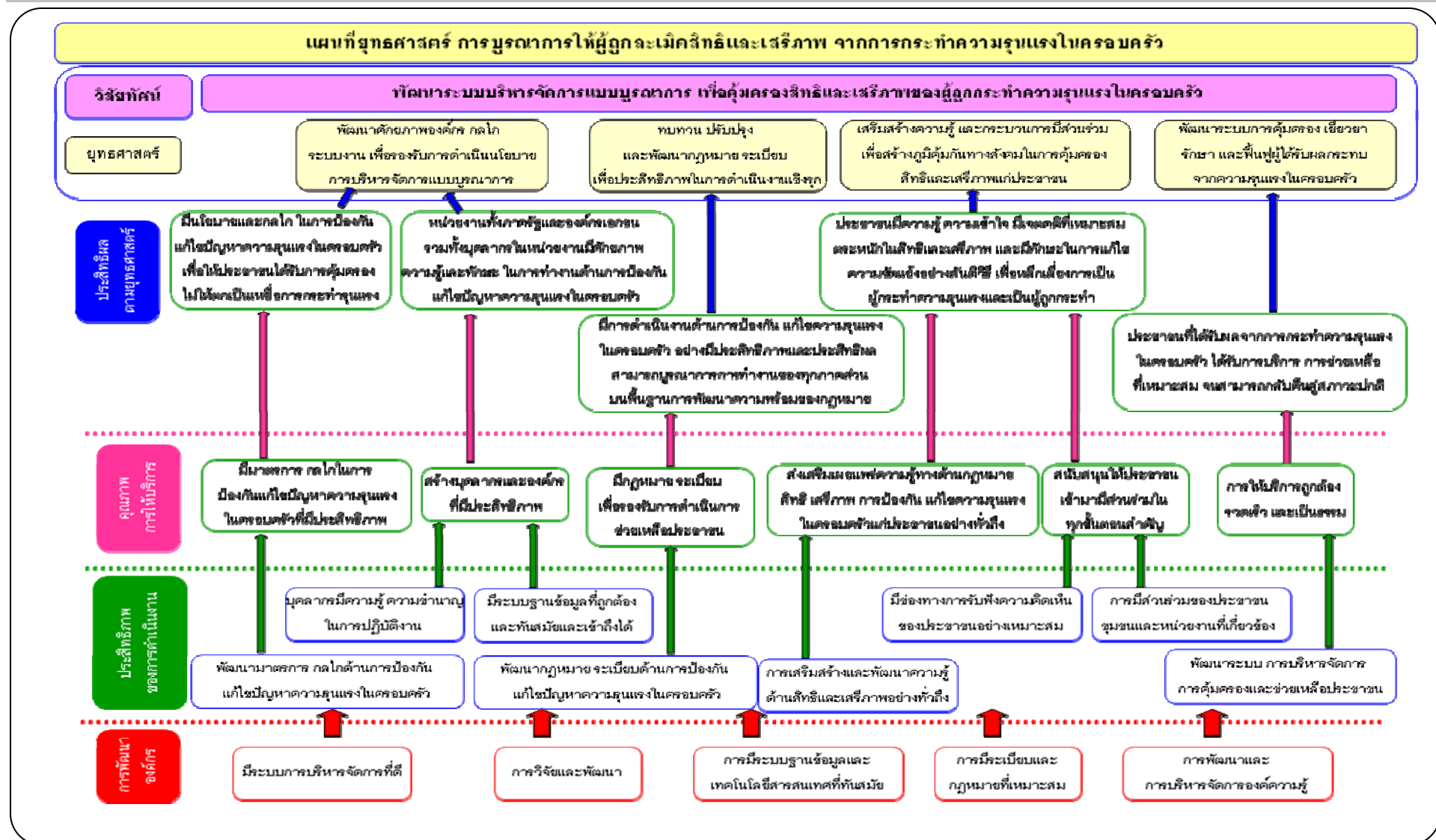
หมายเหตุ : ลำดับความสำคัญ

จ หมายถึง จำเป็นเร่งด่วน

ส หมายถึง ความสำคัญสูง

ก หมายถึง ความสำคัญปานกลาง

ต หมายถึง ความสำคัญต่ำ

ภาพที่ 7-2 แผนที่ยุทธศาสตร์การบูรณาการการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ โดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว

ตารางที่ 7-2 ความเชื่อมโยงระหว่างแผนปฏิบัติการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์	แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานรับผิดชอบ														
		ยธ.	พม.	สธ.	มท.	ศธ.	รง.	นร.	สตช.	ศาลยุติธรรม	สนง.อัยการ	NGOs	เครือข่ายชุมชน	สถาบันศาสนา	สถาบันการศึกษา	สถาบันสื่อมวลชน
1. พัฒนาศักยภาพองค์กร กลไก ระบบงาน เพื่อรองรับการดำเนินนโยบายการบริหารจัดการแบบบูรณาการ																
1.1 พัฒนากลไก ระบบงาน การประสานงาน และการบูรณาการการป้องกันแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว	(1) ผลักดันการจัดตั้งคณะอนุกรรมการ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหความรุนแรงในครอบครัว เพื่อเป็นกลไกในการทำหน้าที่กำหนดกรอบมาตรการเชิงนโยบายที่ชัดเจน รวมทั้งประสานงานเพื่อให้เกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐ องค์กรเอกชน และหน่วยงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน															
	(2) จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการในการรับเรื่องร้องทุกข์และแก้ไขปัญหเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว															
	(3) กำหนดแนวทาง และมาตรฐาน การทำงาน สำหรับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชนที่ทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหความรุนแรงในครอบครัว อย่างเป็นระบบที่ชัดเจน															
	(4) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกลไกเครือข่าย องค์กรประชาชนระดับต่างๆ ที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะองค์กรระดับท้องถิ่น เพื่อสำรวจ เฝ้าระวัง ป้องกัน แก้ไข และให้ความช่วยเหลือผู้ถูกละทำรุนแรง															

	(5) เน้นบทบาทของ สนง.พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) เพื่อให้เป็นกลไกประสานการดำเนินงานด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว															
	(6) สร้างกลไกให้เกิดข้อตกลงและถือปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้สอดคล้องกับบทบาท ภารกิจ และหน้าที่ความรับผิดชอบ															
	(7) สร้างระบบงานในการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว ทั้งทางกฎหมายทางสังคมและทางสาธารณสุข															
	(8) สร้างกลไกให้เกิดข้อตกลงและถือปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้สอดคล้องกับบทบาท ภารกิจ และหน้าที่ความรับผิดชอบ															
1.2 พัฒนาศักยภาพของบุคลากรเกี่ยวกับการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว	(1) สนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ พม. และ พมจ. และเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และอปท. ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคได้รับการแต่งตั้งตาม พรบ. คุ่มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ตาม พรบ. คุ่มครองและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง															
	(2) สนับสนุนให้มีการผลิตบุคลากรที่ทำงานด้านป้องกัน แก้ไข ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว															

ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์	แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานรับผิดชอบ														
		ยธ.	พม.	สธ.	มท.	ศธ.	รง.	นร.	สตช.	ศาล ยุติธรรม	สนง. อัยการ	NGOs	เครือข่าย ชุมชน	สถาบัน ศาสนา	สถาบัน การศึกษา	สถาบัน สื่อมวลชน
	(3) จัดหลักสูตรการฝึกอบรม ได้แก่ หลักสูตร ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หลักสูตรการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพ หลักสูตรจิตวิทยาชุมชน หลักสูตร พนักงานสอบสวน เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญในการปฏิบัติงาน ด้านการป้องกัน แก้ไข ปัญหาความรุนแรงใน ครอบครัว															
	(4) สร้างองค์ความรู้ในประเด็น พ.ร.บ. คุ้มครอง ผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง															
	(5) สร้างความตระหนักรู้ด้านจริยธรรม คุณธรรม ระบบค่านิยม เจตคติที่ถูกต้องต่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว															
1.3 วิจัยและพัฒนา แนวทางป้องกัน แก้ไข ปัญหาความรุนแรงใน ครอบครัว	(1) จัดทำแผนหลักการวิจัยและพัฒนากลไก ระบบงาน ด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาความ รุนแรงในครอบครัว															
	(2) ส่งเสริมและดำเนินการวิจัยในลักษณะต่อยอด เพื่อพัฒนาข้อมูล องค์ความรู้ และเครื่องมือในการ ป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว															
	(3) เสริมสร้างเครือข่ายเครือข่ายความร่วมมือและ การแลกเปลี่ยนการวิจัยและข้อมูลระหว่าง หน่วยงาน															

ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์	แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานรับผิดชอบ														
		ยธ.	พม.	สธ.	มท.	ศธ.	รง.	นร.	สตช.	ศาล ยุติธรรม	สนง. อัยการ	NGOs	เครือข่าย ชุมชน	สถาบัน ศาสนา	สถาบัน การศึกษา	สถาบัน สื่อมวลชน
	(4) ศึกษารวบรวมองค์ความรู้และทฤษฎี ทางด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เพื่อจัดทำชุดการเรียนรู้ หรือเอกสารวิชาการ เพื่อเผยแพร่สู่ประชาชน															
	(5) สนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (Participatory Action Research: PAR)															
	(6) ผลักดันการนำผลการวิจัยและองค์ความรู้ไปสู่การใช้ประโยชน์ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ															
	(7) สนับสนุนให้มีการเผยแพร่ความรู้จากผลการวิจัยที่เชื่อถือได้ให้แก่หน่วยงานทุกภาคส่วน โดยเฉพาะสำหรับประชาชน เพื่อนำไปใช้ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว															
1.4 พัฒนาระบบการติดตาม ประเมินผล และระบบฐานข้อมูล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และบริการประชาชนอย่างทั่วถึง รวดเร็ว และสนองต่อความต้องการ	(1) ส่งเสริมให้รวบรวมสถิติและผลงาน เพื่อเปรียบเทียบการเกิดขึ้นและลดลงของความรุนแรงทุกรูปแบบ รวมทั้งให้มีการประมวลวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง															
	(2) กำหนดรูปแบบ/วิธีการ/เครือข่าย ในการติดตามประเมินผล															
	(3) จัดทำคู่มือปฏิบัติการ ติดตามประเมินผลประเภทต่างๆ															

(4) พัฒนาตัวชี้วัดด้านสุขภาพกาย ใจ จิตวิญญาณ และสังคม เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการติดตาม ดูแล เฝ้าระวัง และวัดผลกระทบจากปัญหาความรุนแรงต่อผู้ถูกระทำ ในระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัวและสังคม																							
(5) จัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลางเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พร้อมทั้งจัดทำฐานข้อมูลที่จัดเก็บข้อมูลทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจในการจัดทำแผน กำหนดมาตรการทั้งระยะสั้นและระยะยาว																							
(6) พัฒนาและวางระบบการสื่อสารและเครือข่ายคอมพิวเตอร์ภายใน (Intranet) และภายนอก (Extranet and Internet) เพื่อให้เชื่อมโยงและการแลกเปลี่ยนข้อมูลในระดับชาติ กระทรวง กรม อย่างรวดเร็ว ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ																							
(7) พัฒนาระบบสารสนเทศ (GIS) และระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร (MIS) บนพื้นฐานความรู้และข้อมูลที่มีเอกภาพ มาตรฐานและทันสมัย เพื่อใช้ในการบริหารจัดการแบบบูรณาการเชิงรุกและการให้บริการข้อมูลแก่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน																							
(8) สร้างกระบวนการกำหนดนโยบาย การวางแผน การตัดสินใจ และการแก้ไขปัญหาบนพื้นฐานของฐานข้อมูลที่ทันสมัย น่าเชื่อถือ เพื่อนำไปสู่กระบวนการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม																							

ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์	แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานรับผิดชอบ														
		ยธ.	พม.	สธ.	มท.	ศธ.	รส.	นร.	สตช.	ศาล ยุติธรรม	สนง. อัยการ	NGOs	เครือข่าย ชุมชน	สถาบัน ศาสนา	สถาบัน การศึกษา	สถาบัน สื่อมวลชน
2. ทบทวน ปรับปรุง และพัฒนานกฎหมาย ระเบียบ เพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานเชิงรุก																
2.1 ทบทวนปรับปรุงกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันแก้ไขความรุนแรงในครอบครัว	(1) ทบทวน ติดตามสถานภาพและประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย เกี่ยวกับการป้องกัน แก้ไขความรุนแรงในครอบครัว															
	(2) การปรับปรุง แก้ไข กฎหมาย และข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน															
	(3) ศึกษาทบทวนสาระสำคัญและบทบัญญัติที่บรรจุใน พรบ. คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 พร้อมทั้งกำหนดข้อกำหนด/หลักเกณฑ์ ในการออกกฎระเบียบข้อบังคับ ภายใต้รองรับ พรบ. คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ															
	(4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย															
	(5) จัดทำแผนบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง															
2.2 พัฒนานกฎหมายที่มีผลให้ มี ก ร ร ค ร อ ง ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	(1) ศึกษาวิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อแก้ไขปรับปรุง หลักการและวิธีปฏิบัติ															

ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์	แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานรับผิดชอบ														
		ยธ.	พม.	สธ.	มท.	ศธ.	รง.	นร.	สศช.	ศาล ยุติธรรม	สนง. อัยการ	NGOs	เครือข่าย ชุมชน	สถาบัน ศาสนา	สถาบัน การศึกษา	สถาบัน สื่อมวลชน
3. เสริมสร้างความรู้ และกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ																
3.1 ป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว และส่งเสริมความรู้ ความ เข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและ เสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ให้กับประชาชนทุกภาค ส่วน	(1) ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ คู่มือฉบับประชาชน ด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จากการกระทำความรุนแรงในครอบครัว โดยการ มีส่วนร่วมของประชาชน															
	(2)รณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมและ เรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชน เพื่อปรับเปลี่ยนค่านิยม เจตคติและพฤติกรรม ที่มีส่วนส่งเสริมการสร้าง ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว															
	(3)รณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องกฎหมาย ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของ ประชาชน															
	(4)ส่งเสริมให้สถาบันทางศาสนามีบทบาทในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว															
	(5)รณรงค์ลด ละ เลิก อบายมุขและยาเสพติด รวมทั้งปัจจัยด้านครอบครัว ซึ่งเป็นต้นเหตุของ ความรุนแรง															
	(6)ผลักดันหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับ กฎหมาย ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพใน สถานศึกษาระดับต่างๆ															

	(7)สนับสนุนให้มีหน่วยงานบริการแนะแนวและให้คำปรึกษา ให้เพียงพอทั้งปริมาณและคุณภาพ ในสถานที่ต่าง ๆ เช่น หน่วยงานราชการ ชุมชน โรงเรียน โรงพยาบาล สถานีตำรวจ บ้านพักฉุกเฉิน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน สถานประกอบการ ฯลฯ โดยรูปแบบที่ให้บริการนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสม พร้อมทั้งขยายการให้บริการในเชิงรุกมากขึ้น และสร้างระบบการส่งต่อผู้รับบริการให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง														
3.2 ส่งเสริม สนับสนุน และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในกระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	(1)ส่งเสริมกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน														
	(2) จัดทำแผนชุมชนเพื่อรองรับผู้ถูกละเมิดสิทธิและความรุนแรงในครอบครัวผู้สังคมน														
	(3)ส่งเสริมงานชุมชนสัมพันธ์ เครือข่ายชุมชนและอาสาสมัครจิตวิทยาชุมชน เพื่อปลูกฝังให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองดี ตระหนักว่าความรุนแรงในครอบครัวเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เฝ้าระวังปัญหา รู้จักป้องกันตนเอง แจ้งเหตุและช่วยเหลือผู้อื่น														
	(4)ส่งเสริมการรวมกลุ่มครอบครัวในชุมชน เพื่อปกป้องดูแลปัญหาจากความรุนแรงในครอบครัว ตลอดจนจัดให้มีบริการและสวัสดิการสังคมแก่ครอบครัว เช่น สถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็ก ปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กในกลุ่มเสี่ยง														
	(5)สร้าง พัฒนาวิทยากรชุมชน จิตวิทยาชุมชน เพื่อจัดการความขัดแย้งและไกล่เกลี่ยข้อพิพาท														

3.3 เสริมสร้างความเข้มแข็งในครอบครัวและชุมชน	(1) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในระหว่างสมาชิกครอบครัว																
	(2) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แก่องค์กรชุมชน ครอบครัวและประชาชน เพื่อให้เกิดความตระหนักในความสำคัญของสิทธิมนุษยชน																
	(3) สนับสนุนให้สื่อทุกประเภท เสนอเรื่องที่สร้างสรรค์และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกในครอบครัว และกำกับดูแลสื่อทุกชนิดไม่ให้นำเสนอสื่อที่มีลักษณะส่งเสริมความรุนแรง																
	(4) จัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศปค.) ในระดับตำบล																
	4. พัฒนาระบบการคุ้มครอง เยียวยา รักษา และฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว																
4.1 พัฒนาระบบการให้ความคุ้มครอง เยียวยา รักษา ผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว	(1)สร้างเครือข่ายการแจ้งเหตุสำหรับครอบครัว ที่ต้องการความช่วยเหลือ และจัดหาสถานที่พักฉุกเฉินชั่วคราวพร้อมบริการที่เข้าถึงได้ง่ายและทันทั่วทั้งที่																
ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์	แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานรับผิดชอบ															
		ยธ.	พม.	สธ.	มท.	ศธ.	รง.	นร.	สตช.	ศาลยุติธรรม	สนง.อัยการ	NGOs	เครือข่ายชุมชน	สถาบันศาสนา	สถาบันการศึกษา	สถานสื่อมวลชน	
	(2)จัดบริการช่วยเหลือขั้นพื้นฐานที่จำเป็น บริการแนะแนวเชิงจิตวิทยา และเชิงกฎหมาย รวมทั้งบริการในรูปแบบต่างๆ โดยอาศัยระบบครอบครัว ระบบเครือญาติ และการมีส่วนร่วมของชุมชน และภาคีทุกภาคส่วน																
	(3)เตรียมความพร้อมในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและการช่วยเหลือทางกฎหมาย																

	(4)กำหนดมาตรการจูงใจสำหรับอาสาสมัคร ที่ดูแลผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัวที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ															
	(5)ส่งเสริมให้มีการพัฒนาหน่วยปฏิบัติที่รับผิดชอบปัญหา โดยตรงตามสถานบริการสุขภาพทุกระดับ เช่น สถานีอนามัย โรงพยาบาล สำนักงานสาธารณสุข เป็นต้น และให้มีเจ้าหน้าที่เพียงพอเจ้าหน้าที่สนับสนุน/การให้คำปรึกษา ผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว เช่น แพทย์พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ฯลฯ															
	(6)สนับสนุนให้มีบริการความช่วยเหลือแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัวในลักษณะศูนย์ประสาน (One Stop Service: OSS) ให้ความช่วยเหลืออย่างครบวงจร ทั้งทางด้านการแพทย์ การบำบัดฟื้นฟู และการดำเนินการทางกฎหมาย รวมทั้งการเฝ้าระวัง โดยประสานการดำเนินงานร่วมกับศูนย์ OSCC (One Stop Crisis Center)															
ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์	แผนปฏิบัติการ	หน่วยงาน														
		ยธ.	พม.	สธ.	มท.	ศธ.	รง.	นร.	สตช.	ศาลยุติธรรม	สนง.อัยการ	NGOs	เครือข่ายชุมชน	สถาบันศาสนา	สถาบันการศึกษา	สถาบันสื่อมวลชน
	(7)ให้การคุ้มครองดูแลผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว ระหว่างกระบวนการสอบสวนและดำเนินคดี เช่น การรักษาความลับ การคุ้มครองดูแล การให้ที่พักพิงในสถานที่ที่เหมาะสมและไม่ให้เกิดการ															

(8) จัดหรือสนับสนุนให้องค์กรเอกชน ชุมชน จัดให้มีบ้านพักพิงที่ปลอดภัยแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งมีกระบวนการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจในกรณีที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณและการดำเนินงานขององค์กรเอกชนเพื่อให้() จัดบริการดังกล่าว																									
(9) จัดตั้งองค์กรกลางที่เป็นอิสระในการกำกับดูแลการให้ความคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้มีคุณภาพ																									
(10) เฝ้าระวังการออกกฎหมาย ระเบียบ การชดเชยผู้เสียหาย รวมทั้งให้มีมาตรการชดเชย/ช่วยเหลือจากรัฐ																									
(11) ส่งเสริมระบบสนับสนุนและคุ้มครองการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ทนายความ และทางสังคมสงเคราะห์ทุกระดับที่เข้าไปดำเนินการเพื่อช่วยเหลือผู้ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัวและสังคม																									
(12) ส่งเสริมอาชีพแก่สมาชิกในครอบครัวและส่งเสริมให้ครอบครัวมีหลักประกันที่มั่นคงในชีวิต ตลอดจนให้ความสำคัญเป็นพิเศษแก่ครอบครัวเมื่อสมาชิกได้รับความรุนแรง																									

ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์	แผนปฏิบัติการ	หน่วยงาน														
		ยธ.	พม.	สธ.	มท.	ศธ.	รง.	นร.	สตช.	ศาลยุติธรรม	สนง.อัยการ	NGOs	เครือข่ายชุมชน	สถาบันศาสนา	สถาบันการศึกษา	สถาบันสื่อมวลชน
	(12)ติดตามเยี่ยมครอบครัว (House Hold Meeting) ครอบครัวที่ประสบปัญหา หรือครอบครัวเสี่ยง															
4.2 แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความรุนแรงให้คืนสู่สภาพปกติ	(1)เพิ่มมาตรการ ที่ใช้แทนการลงโทษที่รุนแรงหรือจำคุก แต่ลดขั้นตอนการดำเนินการให้กระชับและไม่เป็นการซ้ำเติมทำร้ายผู้กระทำ เช่น การปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เป็นต้น															
	(2)กำหนดให้ผู้กระทำการบำบัดฟื้นฟูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่															
	(3)ติดตาม และเฝ้าระวังการกระทำผิดซ้ำ โดยใช้มาตรการเยี่ยมบ้าน เพื่อสังเกตพฤติกรรมของผู้ที่เคยกระทำความรุนแรงในครอบครัว															

หมายเหตุ: หมายถึง หน่วยงานหลัก

หมายถึง หน่วยงานสนับสนุน

การพัฒนากลไกการบริหารจัดการแผนบริหารจัดการสู่การปฏิบัติเกี่ยวข้องกับกลไกหลายระดับ ระดับนโยบายชาติ ระดับกระทรวง ระดับกรม และระดับพื้นที่ ซึ่งต้องอาศัยการบูรณาการที่มีความเชื่อมโยงและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงลดจนการประสานแผนระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งในระดับกระทรวงและระหว่างกระทรวง ทั้งนี้เพื่อให้การนำแผนไปสู่การปฏิบัติสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ความต้องการของประชาชน และศักยภาพของระบบการทำงาน โดยมีแนวทางพัฒนากลไกการบริหารจัดการ ดังนี้

8.1 การลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Memorandum of Understanding: MOU)

ในการดำเนินการเพื่อแปลงแผนไปสู่การปฏิบัตินั้นต้องทำความเข้าใจความตกลงร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน เพื่อให้ทราบถึงขอบเขต และภาระหน้าที่ของหน่วยงานในการดำเนินงานตามแผนเพื่อแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ร่วมกัน และเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและทำความเข้าใจถึงสาระของแผน ตลอดจนการเข้าใจถึงเจตนารมณ์และเป้าประสงค์ของแผนบูรณาการฯ โดยมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

- การสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในการสนับสนุนการทำแผน
- การประชุมหน่วยงานเพื่อสื่อสารสาระสำคัญของแผน
- การสร้างการรับรู้ร่วมกันในแผนงาน/โครงการตามแผนปฏิบัติการ
- การลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกัน
- การเตรียมความพร้อมในการพัฒนาแผนงาน/โครงการ เพื่อรองรับแผนปฏิบัติการ
- การบริหารจัดการแผนงาน/โครงการ ภายใต้หลักธรรมาภิบาล ที่มีความรับผิดชอบ โปร่งใส และตรวจสอบได้

8.2 การเตรียมความพร้อมของหน่วยงานต่อสถานการณ์ของประเทศ

1) การดำเนินการด้านกลไกเชิงนโยบายเพื่อรองรับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

2) การจัดทำแผนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระยะยาว ระยะปานกลาง และระยะสั้น ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานและสามารถจัดทำแผนปฏิบัติการและค่าของงบประมาณเพื่อให้เกิดการปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ แผนการดำเนินงานต้องตอบสนองต่อภารกิจของกระทรวง หรือกรมนั้นๆ

แผนการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ต้องเกิดขึ้นบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วม เน้นแผนแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกลไกการประสานแผนในระดับต่างๆ และสามารถผลักดันให้เกิดการสนับสนุนแผนปฏิบัติการของหน่วยงานต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมดุลและยั่งยืน

3) การเพิ่มประสิทธิภาพองค์กรและบุคลากร โดยให้ความสำคัญกับ เจ้าหน้าที่ในศูนย์ปฏิบัติการส่วนภูมิภาค ซึ่งถือเป็นกลไกที่มีความสำคัญในระดับการบริหารจัดการระดับพื้นที่ การสนับสนุนกลไกในการบริหารจัดการด้านข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ และงบประมาณ จะต้องได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

8.3 การประสานงานด้านงบประมาณ

แผนบูรณาการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพฯ จะต้องแปลงไปสู่แผนปฏิบัติการและค่าของงบประมาณ ซึ่งการจัดทำแผนปฏิบัติการต้องเป็นไปตามนโยบายของประเทศ โดยมีแหล่งงบประมาณสนับสนุนดังนี้

1) งบประมาณแผ่นดิน เป็นการเสนอแผนค่าของงบประมาณประจำปีต่อสำนักงบประมาณและรัฐบาล โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องเขียนค่าของงบประมาณเสนอ ซึ่งเป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของกระทรวง กรม หรือเป็นการเสนอของงบประมาณแบบบูรณาการภายใต้ความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

2) การบูรณาการยุทธศาสตร์งบประมาณร่วมกับจังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 ที่ให้อำนาจแก่จังหวัดในการนำภารกิจของรัฐ และนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์และสามารถส่งเสริมสนับสนุนและอุดหนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีความสามารถพร้อมที่จะดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานแบบบูรณาการในจังหวัด หรือกลุ่มจังหวัด โดยให้สามารถยื่นคำขอจัดตั้งงบประมาณได้ โดยให้ถือว่าจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดเป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

8.4 การสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

แผนบูรณาการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพฯ ควรมุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ อย่างเป็นระบบ ตั้งแต่กระบวนการได้มาซึ่งแผนและการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน การมีส่วนร่วมเป็นกลไกสำคัญในการสร้างการยอมรับในแนวทางปฏิบัติต่างๆ ซึ่งควรยึดตามหลักพื้นที่-หน้าที่-การมีส่วนร่วม (Area-Function-Participation: AFP) กล่าวคือ เป็นการดำเนินการโดยใช้พื้นที่ระดับภูมิภาคหรือจังหวัด เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน โดยที่หน่วยงานต่างๆ สามารถดำเนินบทบาทภารกิจสนับสนุนซึ่งกันและกันภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้กลุ่มองค์กรต่างๆ ในสังคมเข้ามามีส่วนในการประชุมปรึกษาหารือเพื่อวิเคราะห์วางแผนและตัดสินใจในการดำเนินงานด้านต่างๆ โดยไม่ทำให้เกิดข้อโต้แย้งของสังคม

8.5 การจัดลำดับความสำคัญของแผนปฏิบัติการ

ในการจัดทำแผนปฏิบัติการจำเป็นต้องจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน/โครงการ เพื่อให้การสนับสนุนงบประมาณเป็นไปตามความจำเป็นเร่งด่วน โดยมีกรอบแนวทางในการจัดลำดับความสำคัญดังนี้

- 1) เป็นแผนงาน/โครงการ ที่ตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาในพื้นที่วิกฤต
- 2) เป็นแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศหรือระเบียบวาระสำคัญของรัฐบาล (National Agenda) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ตามสถานการณ์ของประเทศ ดังนี้
 - ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทย สู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้
 - ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ
 - ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน
 - ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
 - ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ

8.6 กระบวนการนำแผนสู่การปฏิบัติ

แผนบูรณาการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพฯ จะนำไปสู่การปฏิบัติได้ ต้องประกอบด้วยกลไกการดำเนินงานในระดับต่างๆ ที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกันโดยมีกลไกการนำแผนไปสู่การปฏิบัติดังนี้

1) กระบวนการได้มาซึ่งแผนปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดการบูรณาการแผนอย่างแท้จริง การได้มาซึ่งแผนปฏิบัติการ ควรเป็นไปภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 แผนปฏิบัติการควรเกิดขึ้นจากความต้องการของประชาชน และสามารถบูรณาการแผนเข้ากับแผนปฏิบัติการระดับจังหวัด แผนปฏิบัติการระดับท้องถิ่นจะต้องคำนึงถึงสภาพปัญหาและความต้องการตามที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทการพัฒนา ซึ่งแผนต่างๆ เหล่านี้จะต้องถูกเสนอเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีในการสนับสนุนงบประมาณต่อไป

2) การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะในขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการของหน่วยงานในระดับพื้นที่ ซึ่งควรพิจารณาแผนปฏิบัติการที่สามารถตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม

3) การเชื่อมโยงให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างพื้นที่ โดยประสานงานให้เกิดข้อมูลข่าวสาร และติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของแต่ละพื้นที่ เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ในการดำเนินงานร่วมกัน

8.7 การติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการแผนบูรณาการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ เพื่อประเมินว่าการดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ อยู่ในกรอบตามทิศทางที่ตั้งไว้หรือไม่ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายของการดำเนินการ หากพิจารณาแล้วว่ายังไม่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ก็มีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแผนปฏิบัติการโดยทันที เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายตามแผนยุทธศาสตร์ที่ตั้งไว้ รวมทั้งเป็นกิจกรรมสำหรับผู้บริหารในการตัดสินใจเพื่อวางแผนระยะต่อไป นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการติดตามและประเมินผล ซึ่งทำให้ผลการปฏิบัติงานนั้นได้รับการยอมรับจากท้องถิ่นมากขึ้น

การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน แบ่งออกเป็นสองช่วงคือ ระหว่างการดำเนินงาน ซึ่งเป็นกระบวนการผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์ ความชำนาญเฉพาะในการให้คำแนะนำต่างๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน และการติดตามประเมินผลเมื่อการดำเนินงานแล้วเสร็จ เป็นการประเมินผลความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินงานขั้นสุดท้าย รูปแบบการประเมินควรใช้รูปแบบ “คณะทำงานประเมินผล การบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวแบบมีส่วนร่วม” โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก ร่วมกันกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน จากนั้นให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อถอดบทเรียนจากการดำเนินงาน ซึ่งถือเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องให้ข้อมูล

ประกอบกระดำเนิงาน ซึ่งหลักเกณฑ์ในการบ่งชี้ความสำเร็จของแผนบูรณาการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพฯ นั้นควรประกอบด้วย

- 1) การมีส่วนร่วมของประชาชน ควรมีความหลากหลายของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Multi-stakeholders partnership) และเข้ามาอย่างสมัครใจ
- 2) การยอมรับโครงการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะเกิดขึ้นได้ถ้าแผนปฏิบัติการเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- 3) ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่สามารถวัดความสำเร็จของแผนบูรณาการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพฯ โดยพิจารณาว่าโครงการที่ดำเนินไปแล้วสามารถทำให้ครอบครัวหรือชุมชนลดการกระทำ ความรุนแรงลงได้หรือไม่ หรือกระตุ้นให้ชุมชนมีศักยภาพในการพัฒนาอาชีพ เกิดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งในการทำกิจกรรมในชุมชนรวมถึงการสืบทอดวัฒนธรรมในชุมชนด้วย

8.8 การทบทวนและปรับปรุงแผนบูรณาการ

การทบทวนและปรับปรุงแผนบูรณาการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพฯ ก่อให้เกิดผลดีทั้งตัวแผนที่ได้รับการทบทวนและปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ภาควิชาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจที่ตรงกันและมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแผนการจัดการ ทั้งนี้เพื่อให้แผนบูรณาการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพฯ นั้นตรงกับความต้องการของทุกภาคส่วน และบรรลุตามวัตถุประสงค์หลักของแผนบูรณาการ ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินการต่างๆ ตรงตามแผนที่ได้กำหนดขึ้น จึงควรมีการกำหนดแนวทางการทบทวนและปรับปรุงแผนการจัดการ ซึ่งมีข้อคำนึงดังนี้

- 1) ความเหมาะสมของจุดหมายแผนการจัดการกับสถานการณ์ปัจจุบัน อาจมีเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดหมายเกิดขึ้น จึงควรมีการปรับปรุงแผนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เช่น ความต้องการของประชาชนที่อาจเปลี่ยนไป
- 2) ความเหมาะสมของจำนวนงบประมาณที่ได้รับจัดสรรให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน หากงบประมาณไม่สามารถจัดสรรอย่างลงตัวอาจมีการระดมทุนจากภายนอก
- 3) ประสิทธิภาพการดำเนินงาน กรณีที่ผลการดำเนินงานยังไม่สามารถบรรลุจุดหมายและเป้าหมายที่กำหนดไว้ สามารถปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 4) การทำให้แผนการจัดการเป็นงานของทุกคน มีการเผยแพร่ ชี้แจง การทำความเข้าใจ ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
- 5) เรียนรู้และปรับปรุงแผนการจัดการอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลการประชุมติดตามผลประจำปี หรือแล้วแต่ข้อตกลงของคณะทำงาน

บรรณานุกรม

คณะกรรมการพัฒนาครอบครัวและแก้ไขความรุนแรงต่อเด็กและสตรี. มปป. **นโยบายและแผนขจัดความรุนแรงต่อเด็กและสตรี.**

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. 2547. **นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2547-2556.** กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

ศาสตราจารย์ นายแพทย์รณชัย คงสกนธ์. 2551. **ความรุนแรงในครอบครัว Domestic Violence.**

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. มปป. **แผนปฏิบัติการ 4 ปี พ.ศ. 2551-2554 .** กระทรวงยุติธรรม.